សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
Université Royale de Droit et des Sciences Economiques
Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ការអនុវត្តច្បាប់គ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា

ស្រាវជ្រាវពីថ្ងៃទី ០៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៧ ដល់ថ្ងៃទី ៣១ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៧

ស្រាវជ្រាវដោយ
និស្សិតឈ្មោះ លោក **តិន រ័ត្ននិមិត្ត**
លោក **ធី មួយអេង**

សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ
លោក **ហោ សុភ័ណ្ណ**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ **នីតិសាស្ត្រ**
ជំនាន់ទី ១៧

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៣
ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០១៧

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

យើងខ្ញុំឈ្មោះ ភិន រ័ត្ននិមិត្ត និង ធី មួយអេង ជានិស្សិតបរិញ្ញាបត្រច្បាប់ឆ្នាំទី៤ ជំនាន់ទី១៧ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច។

ជាបឋមសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុតជូនចំពោះ

- **លោកអ្នកមានគុណទាំងពីរ** ដែលលោកទាំងទ្វេបានផ្តល់កំណើតដល់រូបយើងខ្ញុំ និងបានចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាប្រៀនប្រដៅអប់រំទូន្មានយើងខ្ញុំតាំងពីតូចមក និងបានផ្គត់ផ្គង់សព្វបែបយ៉ាងទាំងសម្ភារៈ និងកម្លាំងចិត្តដើម្បីលើកទឹកចិត្តកូនអោយកូនចេះស្រឡាញ់ការក្នុងការសិក្សា ខិតខំប្រឹងប្រែងរៀនសូត្រដើម្បីជាដើមទុនទៅថ្ងៃអនាគត។ ទាំងនេះសបញ្ជាក់អោយឃើញថាគុណរបស់លោកទាំងពីរ មិនអាចពិពណ៌នាបានឡើង។ ដើម្បីតបស្នងអ្នកមានគុណទាំងពីរ កូនបានខិតខំប្រឹងប្រែងរៀនសូត្រហើយនាំមកពិន្ទុដ៏ល្អ ដែលអាចឈានដល់ការធ្វើសារណាបញ្ចប់ការសិក្សា និងឡើងការពារស្នាដៃដែលពួកកូនបានសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ កូននឹងបញ្ចប់បរិញ្ញាបត្រសិក្សានាពេលដ៏ខ្លីខាងមុខនេះ។
- ឯកឧត្តមបណ្ឌិត **លុយ ចណ្ណា** សាកលវិទ្យាធិការនៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ដែលបានផ្តល់ឱកាសដល់យើងខ្ញុំបានទទួលនូវចំនេះដឹងបន្ថែតាមរយៈ ការសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សានេះ។
- លោក **ហោ សុវ័ណ្ណា** សាស្ត្រាចារ្យណែនាំ បានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃចង្អុលបង្ហាញផ្លូវណែនាំរាល់ការសរសេរ គាត់តែងប្លង់ និងកែប្រែកំហុសឆ្គងរបស់យើងខ្ញុំដើម្បីអោយទទួលបានសមិទ្ធិផលមួយដែលមានសារៈប្រយោជន៍ និងមានគុណភាព។
- លោកឧត្តមសេនីយ៍ឯក **គន ម៉ូរ៉ាមី** ប្រធាននាយកដ្ឋានអនុវត្តន៍ច្បាប់នៃអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន នឹងជាអនុរដ្ឋលេខាធិការនៃគណៈកម្មារជាតិគ្រប់គ្រងភារវកម្ម ដែលបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ ជួយត្រួតពិនិត្យ និងរៀបចំកិច្ចការស្រាវជ្រាវនេះឲ្យមានភាពល្អប្រសើរ ។
- **លោក/លោកស្រីសាស្ត្រចារ្យ** នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចទាំងអស់ ដែលបានប្រឹងប្រែងបង្ហាត់បង្រៀនផ្ទេរនូវចំនេះវិជ្ជាដល់យើងខ្ញុំតាំងពីថ្នាក់មូលដ្ឋានមកដល់ឆ្នាំទី៤ ដែលជាឆ្នាំបញ្ចប់បរិញ្ញាបត្រនេះ ។
- **មិត្តភក្តិរួមជំនាន់ទាំងអស់** ដែលបានជួយចែករំលែកគំនិត បញ្ចេញយោបល់ និងផ្តល់កម្លាំងចិត្តដល់ពួកយើងខ្ញុំ។

យើងខ្ញុំសូមគោរពជូនពរ និងលើកហត្ថទាំងទ្វេបួងសួងដល់ទេវតា វត្ថុស័ក្តិសិទ្ធិដែលតាមថែរក្សាព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទាំងមូល សូមជួយថែរក្សាលោកអ្នកមានគុណ ឯកឧត្តមបណ្ឌិត លោក លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ និងមិត្តទាំងអស់ដែលបានជួយទំនុកបម្រុងក្នុងកិច្ចការសារណានេះ សូមអោយជួបប្រទះតែពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការ គឺអាយុ វណ្ណៈ សុខៈ និងពលៈកុំបីឃ្លៀតឃ្លាតឡើយ និងសូមអោយទទួលបានជោគជ័យគ្រប់ភារកិច្ច។

អារម្ភកថា

សារណានេះត្រូវបានតាក់តែងឡើង ក្រោយពីបានធ្វើការសិក្សាអស់រយៈពេលជិត ៤ ឆ្នាំនៅថ្នាក់បរិញ្ញាប័ត្រនីតិសាស្ត្រ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច ជាឆមាសចុងក្រោយនៃឆ្នាំទី ៤ នេះក៏ឈានដល់តំណាក់កាលមួយគឺ ការសរសេរសារណាបញ្ចប់ការសិក្សាតែ ម្តង ។ សារណានេះបានតាក់តែងឡើងជាស្នាដៃថ្មីមួយ ដើម្បីបានជាគុណប្រយោជន៍ដល់ការសិក្សា សម្រាប់និស្សិតផ្នែកនីតិសាស្ត្រជំនាន់ក្រោយៗទៀត។

រយៈពេលជិត៤ ឆ្នាំកន្លងមកនេះ មានមុខវិជ្ជាជាច្រើនដែលយើងខ្ញុំបានសិក្សានៅក្នុងជំនាញនីតិសាស្ត្រនេះ មិនថានីតិឯកជន ឬនីតិសាធារណៈទេ សុទ្ធសឹងតែជាមុខវិជ្ជាសំខាន់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេស។ ប៉ុន្តែអ្វីដែលយើងខ្ញុំមានការចាប់អារម្មណ៍នោះគឺ ប្រទេសកម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្នកំពុងតែមានការអភិវឌ្ឍន៍ស្ទើរគ្រប់វិស័យ ដោយក្នុងនោះវិស័យអប់រំជាវិស័យមួយដែលកំពុងតែត្រូវបានរាជរដ្ឋាភិបាលខិតខំយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំង។ ទន្ទឹមនឹងនោះចំពោះការសិក្សាថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ នៅក្នុងសាកលវិទ្យាល័យនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាល័យសេដ្ឋកិច្ច យើងខ្ញុំសង្កេតឃើញថាមានមុខវិជ្ជា សំខាន់ៗជាច្រើនដែលសុទ្ធតែគួរជាទីចាប់ អារម្មណ៍ក្នុងការសិក្សា ។ ក្នុងចំណោមមុខវិជ្ជាទាំងនោះ យើងខ្ញុំមានចំណាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងនៃនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌដែលជាមុខវិជ្ជាមួយស្ថិតក្នុងនីតិឯកជន ។ ចំពោះមុខវិជ្ជានេះ ជាមុខវិជ្ជាដែលមានទំនាក់ទំនង ជាច្រើនក្នុងសកម្មភាពរបស់បុគ្គលឯកជនក្នុងជីវភាពប្រចាំថ្ងៃ ។ ដោយឡែកក្នុងច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនបានចែងអំពីមាត្រាជាច្រើន ដែលទាក់ទងទៅនឹងការដាក់ទោស នឹងការរឹបអូសក្នុងបទល្មើសដែលមានការពាក់ព័ន្ធនឹងគ្រឿងញៀន ជាបញ្ហាមួយគួរអោយចាប់អារម្មណ៍ និងស្មុគស្មាញក្នុងការដោះស្រាយ ពិសេសការចាត់ចែងថែរក្សា និងការចរាចរណ៍នៃគ្រឿងញៀនដែលមានក្នុងសកលលោកយើងនេះរួមនឹងក្នុងប្រទេស កម្ពុជាយើងនាសម័យបច្ចុប្បន្ននេះផងដែរ ។ ផ្តើមចេញពីចំណុចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ យើងខ្ញុំបានសម្រេចចិត្តជ្រើសរើស យកប្រធានបទ ដែលមានចំណងជើងថា ការអនុវត្តន៍ច្បាប់គ្រឿងញៀនក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ដោយអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន និងអតីតកាលពីបុរមក ។

តាមរយៈការស្រាវជ្រាវ ចងក្រងសារណាមួយក្បាលនេះ យើងខ្ញុំសង្ឃឹមនឹងជឿជាក់ថានឹងក្លាយជាឯកសារពិគ្រោះមួយ សម្រាប់ជំនួយដល់ការសិក្សាចំពោះអ្នកដែលមានបំណងចង់ស្វែងយល់អំពីមូលដ្ឋាន នៃរឿងដែលមានការពាក់ពន្ធនឹងគ្រឿងញៀន ក៏ដូចជាការចង់យល់ដឹងបន្ថែមអំពីការអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យ គ្រឿងញៀន ហើយក្នុងគោលបំណងជួយផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឱ្យកាន់តែទូលំ ទូលា យថែមមួយកម្រិតទៀត។ ជាមួយគ្នានេះ

ដែរ យើងខ្ញុំក៏សូមអភ័យទោសរាល់កំហុសឆ្គងដែលអាចកើតមានដោយអចេតនា ចំពោះពាក្យពេចន៍ ឬ ខ្លឹមសារ ដែលខុសឆ្គងនានា ហើយយើងខ្ញុំសូមស្វាគមន៍រាល់ការរិះគន់ក្នុងន័យស្ថាបនា និងគំនិតយោបល់នានាដើម្បីអោយសារណានេះកាន់តែល្អប្រសើរថែមទៀត ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

ជំពូកទី ១

ចំណេះដឹងមូលដ្ឋានអំពីគ្រឿងញៀន

ផ្នែកទី ១ ប្រវត្តិកំណើតនៃគ្រឿងញៀន
និងប្រភេទគ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា ៤

កថាខណ្ឌទី ១ ប្រវត្តិកំណើតនៃគ្រឿងញៀន ៤

ក- ការកកើតនៃគ្រឿងញៀន ៥

ខ- និយមន័យគ្រឿងញៀន ៥

កថាខណ្ឌទី ២ ប្រភេទគ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា ៥

ក- គ្រឿងញៀនធម្មជាតិ ៦

១- ដើមកញ្ឆា ៦

២- ដើមកូកា ៧

៣- ដើមអាភៀន ៨

ខ- គ្រឿងញៀនសំយោគ ៨

១- ម៉រហ្វីន ៩

២- ហេរ៉ូអ៊ីន ៩

៣- អ៊ិចស្តាស៊ី ១១

៤- ការហិត ១១

ផ្នែកទី២ ប្រភព និងការកកើតច្បាប់
ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ១៣

កថាខណ្ឌទី ១ ប្រភពនៃច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ១៣

ក.ប្រភពនៃច្បាប់ ១៣

១- ច្បាប់ជាតិ ១៣

២- ច្បាប់អន្តរជាតិ ១៣
ខ. ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ១៤
កថាខណ្ឌទី ២ ស្ថាប័នអនុវត្តច្បាប់ត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា ១៤
ក. រចនាសម្ព័ន្ធ អ.ជ.ប.គ.ញ ១៤
ខ. ការបែងចែកច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន.. ១៧

ជំពូកទី២

ការគ្រប់គ្រងលើស្ថានការណ៍គ្រឿងញៀន

ផ្នែកទី១ សភាពការណ៍ទូទៅ នឹងការត្រួតពិនិត្យ.. ២៤
កថាខណ្ឌទី១ ស្ថានការណ៍គ្រឿងញៀនអន្តរជាតិ... ២៤
ក. អំពីក្រុមឧក្រិដ្ឋកម្មគ្រឿងញៀន.. ២៤
ខ. អំពីមធ្យោបាយនាំចេញ-នាំចូល ២៧
កថាខណ្ឌទី ២ ស្ថានការណ៍គ្រឿងញៀនកម្ពុជា ២៨
ក. ទីតាំងភូមិសាស្ត្រ... ២៨
ខ. ការចរាចរគ្រឿងញៀន... ២៩
គ. ការប្រើបំពានគ្រឿងញៀន ៣០
ផ្នែកទី២ គោលដៅនិងការត្រួតពិនិត្យ ៣១
កថាខណ្ឌទី១ សកម្មភាពក្នុងការត្រួតពិនិត្យ ៣១
ក. ដែនគោក ៣១
១. តំបន់ប្រជុំជន... ៣២
២. តំបន់ជាប់ព្រំដែន ៣២
ខ. ដែនទឹក... ៣៤
គ. ដែនអាកាស ៣៥
កថាខណ្ឌទី២ មធ្យោបាយក្នុងការត្រួតពិនិត្យ... ៣៦
ក. តាមពត៌មានជាក់លាក់... ៣៨
ខ. តាមឧបករណ៍ទំនើប ៣៩

ជំពូកទី៣

នីតិវិធី និងវិធានការទាក់ទងបទល្មើសគ្រឿងញៀន

ផ្នែកទី១ បទល្មើស និងទោសបញ្ញត្តិ ៤០

កថាខណ្ឌទី ១ បទល្មើសនឹងទោសបញ្ញត្តិ ៤០

ក- តារាងសង្ខេបបទល្មើសនិងទោសពិន័យ ៤០

ខ- សមត្ថកិចដែលអនុវត្តនីតិវិធី ៤៨

កថាខណ្ឌទី ២ ការព្យាបាល និងស្តានីតិសម្បទា ៤៨

ក- នីតិវិធីក្នុងការព្យាបាល និងស្តានីតិសម្បទា ៤៩

ខ- ភ្នាក់ងារក្នុងការព្យាបាល និងស្តានីតិសម្បទា ៥៩

ផ្នែកទី២ វិធានការនឹងដំណោះស្រាយក្នុងការ

អនុវត្តច្បាប់គ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា ៥១

កថាខណ្ឌទី១ យុទ្ធសាស្ត្ររបស់រដ្ឋាភិបាល ៥១

ក. វិធានការណ៍ក្នុងការបង្ក្រាបបទល្មើសគ្រឿងញៀន.............................. ៥១

ខ. វិធានការក្នុងការទប់ស្កាត់គ្រឿងញៀន.............................. ៥១

កថាខណ្ឌទី ២ ដំណោះស្រាយបញ្ហាគ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា ៥៤

ក. ការបង្ក្រាបបទល្មើស ៥៣

ខ. ដំណោះស្រាយ.............................. ៥៣

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៥៤

អនុសាសន៍

ឯកសារយោង

ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

គ្រឿងញៀនគឺជារុក្ខជាតិ ឬសារធាតុចម្រាញ់ចេញពីរុក្ខជាតិ ឬសារធាតុគីមីដែលធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរនូវមុខងារផ្សេងៗរបស់សារពាង្គកាយមនុស្ស ឬសត្វ ហើយជាពិសេសវាធ្វើឱ្យមានការប្រែប្រួលប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទ និងខួរក្បាលនៅពេលប្រើវា។ គ្រឿងញៀនមានពីរប្រភេទគឺ គ្រឿងញៀនធម្មជាតិ និងគ្រឿងញៀនសំយោគ។[1] ហើយគ្រឿងញៀនក៏បានរីករាលដាលក្នុងប្រទេសកម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្ន ដែលជាផលពិបាក និងស្មុគស្មាញដល់រដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជាដើម្បីទប់ស្កាត់។

បច្ចុប្បន្ននេះនៅក្នុងសង្គមខ្មែរ ក៏ដូចជាសង្គមនៃប្រជាជាតិដទៃទៀតនៅលើពិភពលោកទាំងមូល បាននិងកំពុងតែទទួលរងនូវឥទ្ធិពលនៃគ្រឿងញៀនដូចជាថ្នាំគ្រាប់ ថ្នាំចាក់ ម៉ាទឹកកក។ គ្រឿងញៀននេះហើយដែលបានធ្វើឲ្យសង្គមជាតិ និងប្រជាជនខ្លួនឯងរងនូវផលប៉ះពាល់មានទាំងសេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារ និងសង្គម ព្រមទាំងប៉ះពាល់ដល់សុខភាពខ្លួន និងបង្កឲ្យមានភាពស្មុគស្មាញយ៉ាងច្រើនដល់ប្រទេសជាតិទាំងមូល។

អំពើចោរកម្ម ការបាត់បង់ស្មារតីមិនស្គាល់ញាតិខ្លួន ភាពក្រីក្រលំបាក អំពើហឹង្សា បញ្ហាសុខភាព។ល។ គឺសុទ្ធសឹងតែផ្នែកមួយកើតចេញពីការសេពនូវគ្រឿងញៀនទាំងនេះ។ ការសេពគ្រឿងញៀន គឺកើតឡើងពីការចង់ដឹងចង់សាកនៃមនុស្ស ការអូសទាញពីមិត្តភ័ក្ត និងផ្សព្វផ្សាយពីអ្នករកស៊ីជាដើម។ កត្តាទាំងប៉ុន្មាននេះដែលជំរុញឲ្យមនុស្សមានអារម្មណ៍ចង់សេពគ្រឿងញៀន ។ ការសេពគ្រឿងញៀនធ្វើឲ្យបុគ្គលបាត់បង់ស្មារតីក្នុងការគ្រប់គ្រងខ្លួនឯង ហើយធ្វើឲ្យខ្លួនហ៊ានប្រព្រឹត្តនូវអំពើអសីលធម៌ផ្សេងៗ ទៅលើបុគ្គលដទៃទៀតដែលបានបណ្តាលឲ្យប៉ះពាល់ដល់អាយុជីវិតសណ្តាប់ធ្នាប់សង្គមព្រមទាំងធ្វើឲ្យខូចនូវទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណីដ៏ល្អរបស់ជាតិថែមទៀត។

ធនធានមនុស្សជាកត្តាយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិឲ្យមានភាពរីកចម្រើន និងសុខសន្តិភាពល្អបរិបូរ តែប្រសិនបើធនធានមនុស្សរបស់ខ្លួនធ្លាក់ចូលក្នុងការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន និងអំពើអបាយមុខទាំងអស់នោះហើយ ដែលបាត់បង់នូវធនធានមនុស្សក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍ជាតិដែលថយចុះមិនអាចរីកចម្រើនទៅមុខបានឡើយ។ ដូច្នេះដើម្បីធ្វើឲ្យសង្គមខ្មែរក៏ដូចជាយុវជននាសម័យទំនើបនេះជៀសឆ្ងាយផុតពីគ្រឿងញៀន រាជរដ្ឋាភិបាល អាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធ និងស្ថាប័នដែលជាដៃគូរ និងប្រជាជនខ្លួន ត្រូវនាំគ្នាចូលរួមផ្សព្វផ្សាយ និងពន្យល់ពីផលប៉ះពាល់ដែលបណ្តាលមកពីគ្រឿងញៀនទៅដល់ក្រុមគ្រួសារ មិត្តភ័ក្តខ្លួនឲ្យបានដឹងយល់ច្បាស់គ្រប់ៗគ្នា និងស្វែងរកដំណោះស្រាយ

[1] ប្រភេទនៃគ្រឿងញៀន

ល្អៗដើម្បីធ្វើឲ្យពួកគេយល់ហើយជៀសផុតពីការសេពគប់ ក៏ដូចជាប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនគ្រប់ប្រភេទ និងគ្រប់រូបភាព។

យើងក្រឡេកមើលបច្ចុប្បន្នភាព ឥទ្ធិពលរបស់គ្រឿងញៀនពិតជាមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ និងពុំមានភាពងាយស្រួលនៅក្នុងការដោះស្រាយឡើយ។ កិច្ចការនេះប្រាកដណាស់ គឺវាតម្រូវឲ្យមានការចូលរួម សហការពីភាគីដែលពាក់ព័ន្ធធ្វើការចូលរួមគ្នា ហើយស្វែងរកនូវជម្រើសល្អ ឬគន្លឹះឆ្ពោះទៅលុបបំបាត់វា ។ គ្រឿងញៀនបានក្លាយជាបញ្ហាចោទមួយសំរាប់សង្គមខ្មែរ និងពិភពលោកធ្វើការដោះស្រាយជុំវិញបញ្ហានេះ ។ មកដល់ពេលនេះមានមតិព្រមទាំងសំណួរមួយចំនួនដែលបានលើកឡើងយ៉ាងដូចច្នេះថា៖

- តើគ្រឿងញៀនមានអត្ថន័យដូចម្តេច? ហើយប្រភេទនៃគ្រឿងញៀន និងអត្រានៃចំនួនអ្នកប្រើប្រាស់មានយ៉ាងដូចម្តេច?
- តើគ្រឿងញៀនមានប្រភពចេញពីណា? ហើយមូលហេតុអ្វីខ្លះ ដែលនាំឲ្យមានផលប៉ះពាល់ដែលបណ្តាលមកពីគ្រឿងញៀន?
- ចំពោះដំណោះស្រាយ តើរដ្ឋមានវិធានការបែបណាខ្លះ? រីឯច្បាប់បានប្បញ្ញត្តិដូចម្តេចចំពោះអ្នកប្រើប្រាស់ និងអ្នកជួញដូរ?
- ជាចុងក្រោយតើរដ្ឋាភិបាលត្រូវធ្វើដូចម្តេចក្នុងការលុបបំបាត់គ្រឿងញៀន?

ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរទាំងប៉ុន្មានដែលបានចោទសួរឡើងនេះ យើងខ្ញុំសូមធ្វើការសិក្សា និងបកស្រាយនូវលើចំណោទបញ្ហានេះជា បីជំពូក។ ដោយ**ជំពូកទី១** យើងនឹងសិក្សាលើចំណេះដឹងជាមូលដ្ឋានអំពីគ្រឿងញៀន ព្រមទាំងបង្ហាញពីការគ្រប់គ្រងលើស្ថានការណ៍គ្រឿងញៀន **ជំពូកទី២** និង**ជំពូកទី៣** ដែលសិក្សានីតិវិធី និងវិធានការទាក់ទងបទល្មើសគ្រឿងញៀនដែលជាជំពូកចុងក្រោយសំរាប់ការធ្វើការសិក្សា និងបកស្រាយ។

ដូចដែលបានដឹងហើយថា **ឥទ្ធិពលនៃគ្រឿងញៀន** កំពុងតែបង្កផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សង្គមជាតិរបស់យើង ក៏ដូចជាក្នុងពិភពលោកទោះជាក្នុងរូបភាពបែបណាក៏ដោយ ។ ហើយវាបានបង្កឲ្យមានការបាត់បង់ទ្រព្យសម្បត្តិ ពេលវេលា សីលធម៌សង្គម ហើយឈានទៅដល់ការបាត់បង់អាយុជីវិតថែមទៀតផង ។ ប៉ុន្តែទោះបីជាសង្គមរបស់យើងកំពុងស្ថិតក្នុងស្ថានភាពដូចពេលបច្ចុប្បន្នដែលសំបូរទៅដោយការប្រើប្រាស់សារធាតុញៀន ពីគ្រប់ស្រទាប់វណ្ណៈ ជាពិសេសវណ្ណៈយុវវ័យ ដែលជាវណ្ណៈក្មេងឈាមរាវ ភ្លើតភ្លើនចង់ដឹង ចង់ស្គាល់អ្វីដែលថ្មីក្នុងជីវិត មិនដឹងពីផលប៉ះពាល់ និងជាវ័យដែលងាយនឹងអូសទាញពីបុគ្គលទៅបុគ្គល ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តីយើងក៏អាចកាត់បន្ថយបាននូវគ្រោះថ្នាក់ និងការបាត់បង់ផ្សេងៗ ជាពិសេសធនធានមនុស្សដែលជាទំពាំងស្នង

ឬស្សី ។ ការកាត់បន្ថយនេះធ្វើទៅបានតាមរយៈការចូលរួមពីសំណាក់ រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការពង្រឹងច្បាប់ ក្រសួងស្ថាប័នដែលពាក់ព័ន្ធ ជាពិសេសត្រូវផ្សព្វផ្សាយឲ្យបានទូលំទូលាយនូវផលវិបាក និងភាពអវិជ្ជមាននៃសារធាតុញៀន។

ការសិក្សាពី **ការអនុវត្តច្បាប់គ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា** នេះមិនត្រឹមតែយល់ដឹងពីច្បាប់ និងប្បញ្ញត្តិប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងទទួលបាននូវចំណេះដឹងជាច្រើន ដែលមិនធ្លាប់ដឹងពីមុនដោយឆ្លងកាត់ការស្រាវជ្រាវកន្លងមក ។ អ្វីដែលទទួលបានជាពិសេសនោះគឺការយល់ដឹងពីផលប៉ះពាល់ដល់គ្រឿងញៀន និង រុក្ខជាតិដែលមានសារធាតុញៀន ។ ក្នុងនេះដែលយើងក៏បានសិក្សាអំពីប្រភេទនៃគ្រឿងញៀន និងវិធីសាស្ត្រក្នុងការផលិតផងដែរ ។ ក្នុងការសិក្សានេះយើងក៏បានស្វែងរកនូវយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការទប់ស្កាត់ ក៏ដូចជានីតិវិធីបង្កាមិនឲ្យមានបណ្តាប្រទេសជិតខាងនាំចូលចែកចាយយ៉ាងអនាធិបតេយ្យ ដែលមិនបានទុកសំណាញ់ច្បាប់ដែលជាវត្តក្នុងការរារាំងនោះឡើយ។

ដែលជាហេតុនេះហើយ ទើបក្រុមយើងខ្ញុំបានជ្រើសយកប្រធានបទមួយនេះឡើងមកសិក្សាបកស្រាយ ក្នុងការចែកចាយសិស្សនិស្សិតជំនាន់ក្រោយបានអាន និងវាយតម្លៃលើផលប៉ះពាល់ ក៏ដូចជាសង្គមមានការព្រួយបារម្ភពីនៃលំហូរចូលសារធាតុញៀនមកក្នុងប្រទេស ។

ជំពូកទី ១
ចំណេះដឹងមូលដ្ឋានអំពីគ្រឿងញៀន

គ្រឿងញៀនបានប្រែក្លាយជាបញ្ហាសកល ហើយកំពុងគំរាមកំហែង និងបង្កនូវផលប៉ះពាល់យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់សុខុមាលភាព និងសេដ្ឋកិច្ចរបស់បុគ្គល គ្រួសារ សហគមន៍ព្រមទាំងសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់ និងការអភិវឌ្ឍន៍សង្គមជាតិនៃបណ្តាប្រទេសនានានៅក្នុងសកលលោក ។ នៅក្នុងទសវត្សចុងក្រោយនេះព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានប្រឈមកាត់តែខ្លាំងឡើងៗទៅនឹងបញ្ហានេះ ហើយយុទ្ធសាស្ត្រ និងវិធានការជាច្រើនដែលមាន និងបានប្រមូលផ្តុំដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាដ៏គ្រោះថ្នាក់នេះគឺសំដៅធានាអោយបាននូវការថែរក្សាសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់ និងការលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពជូនប្រជាជន សហគមន៍ និងសង្គមជាតិទាំងមូល ។[2]

ផ្នែកទី១ ប្រវត្តិកំណើតនៃគ្រឿងញៀននឹងប្រភេទគ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា

នៅត្រង់ចំណុចនៃប្រវត្តិនឹងប្រភេទនេះគឺចង់បង្ហាញថា តើគ្រឿងញៀនជាអ្វីទៅ? មានកំណើតក្នុងការកកើតមកពីពេលណា? មានប្រភេទយ៉ាងណាដូចម្តេចខ្លះ? ដែលមានផលប៉ះពាល់ដល់ជនទូទៅយ៉ាងនេះ។ ហើយផលប៉ះពាល់នោះមានឥទ្ធិពលយ៉ាងណា?

កថាខណ្ឌទី ១ ប្រវត្តិកំណើតនៃគ្រឿងញៀន

មានការអះអាងជាច្រើនដែលនិយាយអំពីគ្រឿងញៀន ហើយក៏មានហេតុផលខុសៗគ្នាតាមនោះផងដែរទៅតាមតំបន់នីមួយៗ ប៉ុន្តែសុទ្ធតែមិនមានភាពជាក់លាក់នោះទេព្រោះទាំងនោះគ្រាន់តែជាពាក្យដែលចាំតៗគ្នាមកពីមុនប៉ុណ្ណោះ។[៣] ខាងក្រោមនេះគឺជាមូលហេតុដែលអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ និងបុរាណវិទូ បានសិក្សាស្វែងរកនូវដើមហេតុពិតមកបង្ហាញអោយជនទូទៅបានដឹងច្បាស់លាស់អំពីបញ្ហានេះ ៖

ក. ការកកើតនៃគ្រឿងញៀន

គ្រឿងញៀនត្រូវបានអ្នកវិទ្យាសាស្ត្ររកឃើញថា ត្រូវបានគេប្រើប្រាស់តាំងពីយូយារណាស់មកហើយគឺតាំងតែពីសម័យ ព្រះចៅផារ៉ាអ៊ុង នៃប្រទេសអេស៊ីប និងអធិរាជនៃប្រទេសក្រិច មកម្ល៉េះ ព្រោះកាលសម័យនោះការកសាងប្រាសាទធំៗ រួមនឹងពីរ៉ាមីត ឬ សាជីជ្រុង ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជារឿងអស្ចារ្យ នឹងជាការបង្ហាញពីអនុភាពរបស់ព្រះចៅអធិរាជ ដោយប្រាសាទពីរ៉ាមីតមួយៗមាន

[២] ឯកសារបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីគ្រឿងញៀន

[៣] ឯកសារបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ស្តីពីគ្រឿងញៀន

ទំហំធំអស្ចារ្យកសាងឡើងដោយថ្មធំៗមានក្បូរក្បាច់រចនាលំអរនៅខាងក្នុង តែអ្នកប្រវត្តិវិទូបានរកឃើញថាក្នុងការកសាងនេះបានប្រើប្រាស់នូវកំលាំងមនុស្សសុទ្ធសាធ ដែលជាហេតុត្រូវបានពួកវិស្វករដែលកសាងនូវសំណង់នោះត្រូវតែរកវិធីក្នុងការសាងសង់អោយបានឆាប់រហ័ស ដើម្បីពួកគេបានគេចផុតពីការដាក់ទោស និងទទួលបានការសរសើពីថ្នាក់លើ ពួកគេបានរកឃើញនូវសារធាតុមួយប្រភេទដែលដែលធ្វើអោយទាសករទាំងនោះធ្វើការឥតឈប់ឈរ ដែលសារធាតុនោះគឺជាថ្នាំកម្លាំងចេញពីដើមអាភៀននឹងដើមកូកា ដែលអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រនឹងប្រវត្តិវិទូបានប៉ាន់ប្រមាណថាមានអាយុកាលប្រហែល ៥០០០ឆ្នាំមុន គ.ស ម្លេះហើយ ៥០០០ឆ្នាំក្រោយមកទើបប្រាសាទអង្គរវត្តបានចាប់បដិសន្ធិលេចចេញជារូបរាងឡើងមក។[4] ចាប់តាំងពីពេលនោះមកដោយហេតុតែមានការវិវត្តជឿនលឿនផ្នែកវិជ្ជាសាស្ត្រ នឹងប្រឌិតសាស្ត្រមនុស្សបានវិវត្តគ្រឿងញៀនកាន់តែមានផលប៉ះពាល់ខ្លាំងទៅៗ ដែលមានច្រើនប្រភេទដូចបច្ចុប្បន្ននេះតែម្តង។

ខ. និយមន័យគ្រឿងញៀន

គ្រឿងញៀនគឺជារុក្ខជាតិ ឬសារធាតុម៉្យាងដែលចម្រាញ់ចេញពីរុក្ខជាតិ ឬសារធាតុគីមីដែលធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរនូវមុខងារផ្សេងៗរបស់សារពាង្គកាយមនុស្ស ឬសត្វ ហើយជាពិសេសវាធ្វើឱ្យមានការប្រែប្រួលប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទ និងខួរក្បាលនៅពេលប្រើវា ។ ហើយជាសារធាតុដែលធ្វើអោយអ្នកប្រើផ្លាស់ប្តូរចិត្តអារម្មណ៍ និងអាកប្បកិរិយា (ធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់ ផ្លូវកាយ ផ្លូវចិត្តនិងសង្គម) គ្រឿងញៀនក៏អាចធ្វើអោយអ្នកប្រើប្រាស់ប្រឈមទៅនឹងការជួបគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរហួតទៅដល់មានការបាត់បង់ជីវិតផងដែរ ។[5] ដោយតាមការសិក្សាពីអ្នកជំនាញគេបានចែកគ្រឿងញៀនជាពីរប្រភេទ ដែលមួយប្រភេទអាចនិយាយបានថាមានឥទ្ធិពលខ្សោយនឹងមួយប្រភេទទៀតនោះមានឥទ្ធិពលខ្លាំង ដែលទាក់ទងទៅនឹងប្រព័ន្ធប្រសាទ ។[6]

កថាខណ្ឌទី ២ ប្រភេទគ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា

ប្រភេទគ្រឿងញៀនខ្លះៗត្រូវបានគេស្គាល់ជាបន្តបន្ទាប់ ហើយត្រូវបានគេយកវាមកប្រើប្រាស់ទាំងក្នុងនឹងក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី២ ។ ប្រសិនបើនិយាយពីគ្រឿងញៀនគេត្រូវធ្វើការបែងចែកវាជាពីរប្រភេទសំខាន់បំផុតនោះគឺ៖

-គ្រឿងញៀនធម្មជាតិ និង

-គ្រឿងញៀនសំយោគ ។

[4] សៀវភៅប្រទេស អេស៊ីបបុរាណ ទំព័រទី៥

[5] ចំណេះដឹងជាមូលដ្ឋានអំពីគ្រោះថ្នាក់បណ្តាលមកពីគ្រឿងញៀន

[6] ចំណេះដឹងជាមូលដ្ឋានអំពីគ្រោះថ្នាក់បណ្តាលមកពីគ្រឿងញៀន

ខាងក្រោមនេះនឹងពន្យល់ពីប្រភេទថ្នាំញៀនខុសច្បាប់ខុសៗគ្នា ទាំងឥទ្ធិពល ទាំងរយៈពេល រួមនឹងគ្រោះថ្នាក់ដែលទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ផងដែរ។[7]

ក. គ្រឿងញៀនធម្មជាតិ

គ្រឿងញៀនធម្មជាតិ គឺចង់សំដៅទៅលើប្រភេទគ្រឿងញៀនដែលកើតចេញពីរុក្ខជាតិផ្ទាល់តែម្តង ហើយមិនទាន់ត្រូវបានគេយកវាទៅកែច្នៃនោះទេ ។ គ្រឿងញៀនធម្មជាតិដែលមានពីមុនមកនៅកម្ពុជាយើងហើយត្រូវបានគេប្រើប្រាស់មានដូចជា ៖

១. ដើមកញ្ឆា

ដើមកញ្ឆាគឺជារុក្ខជាតិ ដែលមានគេដាំវាតាំងពីយូរយារណាស់មកហើយ នៅតាមទីដីប្លែកៗគ្នានៃប្រទេសជាច្រើនស្ទើរពាសពេញពិភពលោក និងស្ទើរគ្រប់អាកាសធាតុនៃភូមិសាស្ត្រដោយវាអាស្រ័យជារុក្ខជាតិមិនរើសដីសំរាប់ដាំដុះ ។ ហើយនៅក្នុងផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រកញ្ឆាត្រូវបានគេដាក់ឈ្មោះថា កាណាប៉េស សាទីវ៉ា (Canabis Sativa) ។[៨] ការប្រើប្រាស់កញ្ឆា ឬ កាណាប៉េស សាទីវ៉ានេះត្រូវបានគេប្រើវាតាំងតែពីស្លឹក ដើម នឹងជ័រ របស់កញ្ឆា។

ឥទ្ធិពលដែលប្រទះឃើញបន្ទាប់ពីបានប្រើប្រាស់នូវកញ្ឆាមកវានឹងធ្វើអោយមនុស្សមាន៖

- អារម្មណជ្រះស្រឡះ មិនខ្វល់អ្វីនៅក្បែខ្លួន
- ស្ថានភាពរីករាយ ធូរស្រាលក្នុងខ្លួន(រវើរវាយ)
- ធ្វើអោយវិញ្ញាណទាំងអស់ ចក្ខុវិញ្ញាណ ឃានវិញ្ញាណ ជីវ្ហាវិញ្ញាណ និងសោត្តវិញ្ញាណមានសកម្មភាពខុសពីប្រក្រតី
- ជីពចរមានការកើនឡើង ភ្នែកឡើងក្រហម ឆាប់ខឹង
- នៅដំណាក់កាលចុងក្រោយអ្នកប្រើកញ្ឆា នឹងទៅជាបុគ្គលដែលមានសភាពស្ងៀមស្ងាត់សញ្ចប់សញ្ចឹងតែម្នាក់ឯង
- ពេលអត់ជាតិថ្នាំអ្នកប្រើប្រាស់នឹងមានសភាពងងុយដេក ដូចមនុស្សបាក់កំលាំង គ្មានស្មារតី ។

តំបន់ធំបំផុតនៃចំការកញ្ឆាគឺស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួនដូចជា អតីតសហភាពសូវៀត កាហ្សាក់ស្ថាន អាហ្គានីស្ថាន ប៉ាគីស្ថាន អាស៊ីកណ្តាល អាស៊ីអាគ្នេយ៍ នឹងប្រទេសបន្ទាប់បន្សំរួមមាន ប្រទេសកូឡុំប៊ី ម៉ូរ៉ូកូ នីហ្សេរីយ៉ា អាហ្វ្រិខាងត្បូង ចាមេកា រួមនឹងកម្ពុជា ឡាវ ថៃ ។ ហើយតំបន់

[៧] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

[៨] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

ដែលមានការប្រើប្រាស់កញ្ឆាច្រើនលើសលប់បំផុតទូទាំងពិភពលោក គឺមាន ប្រទេស អូសេអានី អាមេរិកកណ្តាល អាមេរិកខាងជើង អ៊ឺរ៉ុបខាងលិច ជាពិសេសគឺនៅទ្វីបអាហ្វ្រិក។[៩] ចំនែកក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងវិញក៏មានការដាំដុះនូវដើមកញ្ឆានេះផងដែរ ដោយការដាំដុះនោះស្ថិតនៅតាមព្រំដែនដែលនៅជាប់នឹងប្រទេសឡាវតែម្តងដែលមានខេត្ត ព្រះវិហា ស្ទឹងត្រែង នឹងរតនគីរី ។

២. ដើមកូកា

ដើមកូកាក៏ជារុក្ខជាតិមួយប្រភេទដែលជាគ្រឿងញៀនផងដែរ វាត្រូវបានគេរកឃើញនឹងដាំដុះតាំងតែពីយូរលង់ណាស់មកហើយ ។ រុក្ខជាតិនេះមានរាងពងក្រពើមានខ្សែពីរស្របគ្នានឹងទ្រនង់កណ្តាលដែលនៅផ្នែកខាងក្រោមនៃស្លឹក ។ កូកាត្រូវបានគេដាំដុះនៅក្នុងអាកាសធាតុត្រូពិចដែលមានរយៈកម្ពស់ ៥០០ម៉ែត្រពីនីវូទឹកសមុទ្រ ។ ការប្រើប្រាស់កូកាត្រូវបានគេយកតែ ស្លឹក នឹងជ័ររបស់វាមកប្រើតែប៉ុណ្ណោះ ដោយមែកនឹងដើមវាពុំមានសារៈសំខាន់នោះទេ។

ឥទ្ធិពលដែលកើតឡើងក្រោយការប្រើប្រាស់៖

- កាត់បន្ថយភាពឃ្លាន និង ការហត់អស់កម្លាំង
- មានអាការៈដកដង្ហើមញាប់ខុសធម្មតា , បេះដូងដើរលឿន, សម្ពាធឈាមខ្ពស់
- បើប្រើច្រើនលើសកម្រិតនឹងធ្វើអោយមានអារម្មណ៍រវើរវាយរសាប់រសល់នៅមិនសុខរហូតដល់ភាពអស់ជាតិញៀន
- បើប្រើប្រាស់លើសរហូតរាង្គកាយទទួលមិនបាន នោះនឹងមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ជីវិត ។

តំបន់ដែលដាំដើមកូកាសំខាន់ៗមាននៅ អាមេរិកខាត្បូង ប៉េរូ កូឡុំប៊ី នឹងនៅតាមមួយចំនួននៃតំបន់អេក្វាទ័រ ប៉ុន្តែប្រទេសដែលមានការដាំដុះនូវរុក្ខជាតិកូកានេះច្រើនជាងគេលើពិភពលោកនោះគឺ ប្រទេសកូឡុំប៊ី បូលីវី រួមនឹងប៉េរូដែលគិតជាភាគរយគឺ ៧០ភាគរយនៃដំណាំសរុប ។ ចំនែកឯនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងនេះវិញនៅក្នុងចន្លោះឆ្នាំ ១៩៩១ ទៅ ២០០០ គេបានរកឃើញនូវរុក្ខជាតិកូកានេះនៅតាមតំបន់មាត់សមុទ្រនឹងតាមកោះខ្លះៗ ប៉ុន្តែត្រូវបានអាជ្ញាធរធ្វើការបង្ក្រាបទាន់ពេលវេលាមិនអោយមានការរីករាលដាលកាន់តែខ្លាំង។[១០]

---

[៩] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

[១០] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

៣. ដើមអាភៀន

អាភៀនគឺជាដំណាំមួយប្រភេទ ដើមតូចៗកម្ពស់ប្រហែលនឹងដើមថ្នាំជក់ (ខ្មែរបុរាណហៅថ្នាំខ្លាំងសម្រាប់យកមកមូលជាបារីសម្រាប់ជក់) ដែលមានកម្ពស់ពេលពេញវ័យចន្លោះប្រហែល ១,៤០ ទៅ ១,៥០ម៉ែត្រ។ អាភៀនគេមិនយកដើមវានោះទេតែគេយកផ្លែដែលមានជ័ររបស់វា គេយកជ័រនោះមកកូរឲ្យខាប់សម្រាប់ប្រើការជក់បឺតលេបផ្សេង (នាំឲ្យញៀនជាប់) ឬប្រើការផ្សំថ្នាំកែរោគជាដើម។ គេចាប់ផ្តើមដាំអាភៀន ដោយការបណ្តុះកូនរបស់វានៅក្នុងថ្នាល។[១១] បន្ទាប់ពីនោះមកទើបគេចាត់ចែងវាយកទៅដាំនៅលើដី ។

ឥទ្ធិពលដែលកើតឡើងក្រោយការប្រើប្រាស់៖

- មានភាពស្ងៀមស្ងាត់មិនធ្វើចលនា
- មានអារម្មណ៍រវើរវាយ ធ្វើអោយមនុស្សទៅជាសប្បាយៗ
- សញ្ជឹងភ្លឹក មើលអ្វីមិនដាក់ភ្នែក
- ងាយស្រមើលស្រមៃប្រងើយកន្តើយ
- មិនខ្វល់នៅវត្ថុ ឬ អំពើអ្វីទាំងអស់ដែលនៅជុំវិញខ្លួន។

ការប្រើប្រាស់អាភៀន ទោះក្នុងរូបភាព ចាក់ ជក់ ហឺត ឬ លេបក្តី ប៉ុន្មានដងដំបូងវាមិនទាន់ធ្វើអោយអ្នកប្រើមានអារម្មណ៍សប្បាយកាយនឹងចិត្តទេ វាបណ្តាលអោយអ្នកប្រើប្រាស់ វិលមុខ ចង់ក្អួត ឈឺក្បាលជាដើម ប៉ុន្តែបន្ទាប់មកទៀតអ្នកប្រើនិងមានអារម្មណ៍សប្បាយអណ្តែតអណ្តូង រហូតនាំអោយអ្នកប្រើមិនអាចអត់ពីវាស្ទើរតែខានមិនបាន ។

តំបន់ដែលដាំអាភៀនសំខាន់ៗមាននៅ ប្រទេសអាហ្គានីស្ថាន អ៊ីរ៉ង់ ប៉ាគីស្ថាន ឡាវ ថៃនឹងមីយ៉ាន់ម៉ា។ ប្រទេសទាំង៦នេះបានផលិតអាភៀនខុសច្បាប់នៅលើពិភពលោកដែលមានស្ទើរតែ ៩០ភាគរយនៃអាភៀនសរុបទាំងអស់ ។ ចំនែកក្នុងកម្ពុជាវិញក៏មានការដាំដុះខ្លះៗដែរប៉ុន្តែមិនមានការដាំដុះជាលក្ខិណៈទ្រង់ទ្រាយធំនោះទេ។[១២]

ខ. គ្រឿងញៀនសំយោគ

គ្រឿងញៀនសំយោគគឺជាការ យកនូវសារធាតុគីមីជាច្រើនមុខមកផ្សំសំយោគបញ្ចូលគ្នាដោយមានការពឹងផ្អែកទៅលើបច្ចេទេសវិទ្យាសាស្ត្រក្នុងការផលិតវា ។ ការផលិតនូវគ្រឿងញៀនសំយោគត្រូវបានគេផលិតនៅក្នុងមន្ទីពិសោធន៍យ៉ាងលួចលាក់ដែលមានដាំអាភៀន ។ ហើយវា

---

[១១] ថ្នាល: ជាទីកន្លែងសំរាប់សាបព្វជមុនយកទៅដាំដុះ ដែលមាន ពោង ថ្នើរ។ល។

[១២] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

មានដូចជា ម័រហ្វីន ហេរ៉ូអ៊ីន អ៊ិចស្តាស៊ី នឹងការហិត ជាដើមដែលបានចរាចរណ៍ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើង ។ ខាងក្រោមនេះជាការបកស្រាយខ្លះៗអោយយើងបានស្គាល់នូវប្រភេទថ្នាំញៀនមួយចំនួនខាងលើនេះ ៖

១. ម័រហ្វីន

ដោយចាប់តាំងពីសតវត្សរ៍ទី១៩ ការប្រើប្រាស់អាភៀនមានការថយចុះជាខ្លាំងជាហេតុធ្វើអោយអ្នកផលិតគ្រឿងញៀនបានយកអាភៀនទៅធ្វើការសំយោគជាច្រើនរយលើក ដោយមានការផ្សំផ្គុំជាមួយនឹងការច្នៃប្រឌិតបែបវិទ្យាសាស្ត្រថ្មី ម័រហ្វីនក៏បានកកើតឡើងតាំងពីពេលនោះមកវាគឺជាការលាយចូលគ្នាជាមួយសារធាតុគីមីជាច្រើនមុខ ដែលដំបូងឡើងគេហៅវាថាជា ម័រហ្វីនបាស់ដែលវាមានច្រើនទំរង់ ជាម្សៅមានច្រើនពណ៌ ស ក្រហម ក្រមៅ ត្នោតចាស់ជាដើម មិនតែប៉ុណ្ណោះវាក៏ត្រូវបានគេផលិតជាគ្រាប់សំរាប់លេប នឹងជាទឹកសំរាប់ចាក់ផងដែរ។

ម័រហ្វីនេះ វាមានឥទ្ធិពលប្រហាក់ប្រហែលនឹងអាភៀនដែរ តែមានគុណភាពសុទ្ធច្រើនជាងអាភៀន ព្រោះវាជាប្រភេទសំយោគដែលមានឥទ្ធិពលកើតឡើងក្រោយការប្រើប្រាស់៖

- មានភាពស្ពឹកស្រពន់រូបរាងកាយ និងស្មារតី
- គំនិតចាប់ផ្តើមមិនប្រក្រតី
- ការដកដង្ហើមចាប់ផ្តើមខ្សោយ
- បើការប្រើលើសកំរិតនឹងបណ្តាលអោយឆ្កួត
- កើតរោគលើសឈាម នឹងជំងឺរោគចិត្ត
- ឧស្សាហ៍ឈឺក្នុងពោះដោយជាតិថ្នាំគីមីផ្សំ
- អាចបណ្តាលអោយស្លាប់ភ្លាមៗបើអ្នកប្រើមានសុខភាពខ្សោយ ។

ចំនែកឯការផលិតវិញ ម័រហ្វីនត្រូវបានគេលួចផលិតស្ទើរគ្រប់ទីកន្លែងលើពិភពលោកដែលមានការគ្រប់គ្រងក្នុងតំបន់មិនសូវជាល្អ ឬ សន្តិសុខមានកំរិតទាបដែលជាហេតុបង្កអោយជនល្មើសមានឧកាសច្រើន ជាពិសេសគឺតំបន់ដែលមានការដាំអាភៀនតែម្តង។[13]

២. ហេរ៉ូអ៊ីន

បើនិយាយពីហេរ៉ូអ៊ីន គេអាចនិយាយបានថាអ្នកណាក៏ធ្លាប់លឺពីឈ្មោះវាដែរដោយគេសម្គាល់ក្នុងភាពយន្តភាគចិនការប្រាប់តៗគ្នានឹងការប្រើប្រាស់វាជាដើមតែម្តង ។ វាគឺជាគ្រឿងញៀនសំយោគដែលគេបានចម្រាញ់យកចេញមកពីម័រហ្វីន។ ហេរ៉ូអ៊ីនត្រូវបានគេរកឃើញនៅក្នុង

[១៣] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

កំឡុងសតវត្សរ៍ទី២០ នេះប៉ុណ្ណោះដោយការកំលាយវាចេញពីម័រហ្វីននឹងធ្វើការផ្សំនានាជាមួយនឹងសារធាតុគីមីជាច្រើនទៀតបញ្ចូលគ្នា ។ ហេរ៉ូអ៊ីននេះដែលគឺមានភាពពិសេសត្រង់វាត្រូវបានគេចម្រាញ់ចេញជា ៤ប្រភេទដែលមានលក្ខិណៈខុសគ្នាៗរវាង រូបរាង វិធីប្រើ និងគុណភាពសុទ្ធរបស់វាដែលមានដូចជា៖

- ហេរ៉ូអ៊ីនលេខ ១ វាជាប្រភេទដំបូងដែលកើតការកំលាយចេញពី ម័រហ្វីន គេបានហៅវាថាជាម័រហ្វីនៅតែកំរិតសុទ្ធរបស់វាមានតិចតួចណាស់ ។
- ហេរ៉ូអ៊ីនលេខ ២ ជាគ្រឿងញៀនដែមចម្រាញ់ចេញពី ម័រហ្វីន ដូចគ្នាតែមានរាងដូចជាអំបិលហើយមានពណ៌ត្នោតចាស់ ឯកំរិតភាពសុទ្ធរបស់វាមានត្រឹម ២០ភាគរយប៉ុណ្ណោះ។
- ហេរ៉ូអ៊ីនលេខ ៣ ជាប្រភេទដែលមានភាពម៉ត់សំរាប់ជក់ ហេរ៉ូអ៊ីនប្រភេទនេះត្រូវបានគេលាយនូវសារធាតុកាហ្វេអ៊ីនចូលទៅក្នុងនោះយ៉ាងច្រើន សំរាប់អោយអ្នកប្រើប្រាស់ញៀនខ្លាំង ។ ឯកំរិតភាពសុទ្ធរបស់វាមានពីចន្លោះ ២៥ ទៅ ៤៥ ភាគរយ ។
- ហេរ៉ូអ៊ីនលេខ ៤ ជាប្រភេទដែលមានរាងជា ដុំគ្រួស ឬ ជាគ្រាប់ធញ្ញជាតិ ហើយតាមពេលគេផលិតវាជាជាលិកាតូចស្រដៀលនឹងម្សៅមីដែលមានពណ៌ ស ប្រផេះ ក្រហម ផ្កាឈូក ឬខៀវទៅតាមការផលិតរបស់ជនល្មើស ។

ឥទ្ធិពលដែលកើតមានឡើងក្រោយការប្រើប្រាស់នូវហេរ៉ូអ៊ីន៖

- ជាដំបូងក្នុងការប្រើប្រាស់វា គឺមានភាពចង់ក្អួតពិបាកទ្រាំ
- មានភាពងងុយខ្លាំងខុសធម្មតា ចង់លក់ ចង់ភ្ញាក់ បន្ទាប់មកនឹងធ្វើអោយអ្នកប្រើបានកំលាំងខ្លាំងក្លាមួយរំពេច (រយៈពេលមានជាតិថ្នាំ)
- មានអារម្មណ៍សប្បាយ អណ្តែតអណ្តូង ក្នុងរយៈពេលមួយខ្លីរួចក៏ដល់ពេលមានអារម្មណ៍ចង់សំរាក(ការសំរាកនេះមានរយៈពេលពី ១ម៉ោង ទៅ ៦ម៉ោង)
- មានភាពអស់កំលាំងក្រោយពេលជាតិថ្នាំមានការថយចុះ ដែលបណ្តាលអោយមានភាពរហិតរហៃ បាត់បង់សតិ ប្រឆើយកន្តើយ វេទនាក្នុងខ្លួន ដូចរស់ក្នុងឋាននរក ១៨ជាន់ ។

ឥទ្ធិពលយ៉ាងនេះហើយទើបវាក្លាយទៅជាគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គម ដែលមានគ្រប់សព្វបែបយ៉ាងទាំងការលួច ប្លន់ សម្លាប់ អពើពេស្យា ដើម្បីរកនូវកម្រៃទៅដោះដូរនឹងក្នុងការទទួលបាននូវហេរ៉ូអ៊ីន ។[១៤]

[១៤] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

តំបន់ដែលផលិតហេរ៉ូអ៊ីនត្រូវបានគេចាត់ថ្នាក់តាមលំដាប់ដែលមានចាប់ពី ប្រទេសអ៊ីរ៉ង់ ប្រទេសប៉ាគីស្ថាន ប្រទេសថៃ ប្រទេសឡាវ សហរដ្ឋអាមេរិក នឹងតំបន់អាហ្វ្រិក។[15]

៣.អ៊ិចស្តាស៊ី

នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើង ថ្នាំញៀនអ៊ិចស្តាស៊ីត្រូវបានគេប្រើប្រាស់យ៉ាងហូរហែរនៅក្នុងគោលបំណងមិនល្អដែលវាមានលក់នៅក្នុងទីផ្សារងងឹត ។ ថ្នាំអ៊ិចស្តាស៊ីត្រូវបានគេស្គាល់ថាជាថ្នាំប្រភេទសម្រើប ឬ ហៅបានថាថ្នាំដែលធ្វើអោយមានអារម្មណ៍ អណ្តែតអណ្តូង ហើយវាត្រូវបានគេកំលាយចេញពីមេតំហ្វេតាមីន នឹងអំហ្វេតាមីន ហើយថ្នាំប្រភេទនេះត្រូវបានគេផលិតដោយគ្រាប់ ។

ឥទ្ធិពលនឹងគ្រោះថ្នាក់ដែលកើតមានឡើងក្រោយការប្រើប្រាស់៖

- មានអាការ រមូល រកកលចង់ក្អួត
- នៅមិនស្ងៀម អន្ទះសារ ព្រិលភ្នែកនឹងស្លាប់មិនសូវលឺដោយអំណាចនៃថ្នាំ
- ពេលប្រើក្នុងកំរិតច្រើននឹងធ្វើអោយមានអារម្មណ៍រវើរវាយ និយាយច្រើន លេងច្រើនខុសពីធម្មតាពិសេសគ្មានម្ចាស់ការក្នុងខ្លួន រហូតជាតិថ្នាំចាប់ផ្តើមអស់
- ចាប់ផ្តើមប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទ ខូចខួរក្បាល និងថ្លើម ។
- ធ្វើអោយសម្ពាធឈាម និងចលនាបេះដូងកើនឡើង ហើយអាចស្លាប់ប្រសិនបើអ្នកប្រើស្ថិតនៅទីកន្លែងដែលក្តៅ ។

តំបន់ដែលមានការផលិតថ្នាំប្រភេទនេះច្រើនជាងគេគឺនៅតាមព្រំដែន ថៃ-ឡាវ ដែលជាហេតុបណ្តាលអោយមានការហូរចូលរួមនឹងការផលិតផងដែរក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ថ្នាំប្រភេទនេះក៏ត្រូវបានពួកជនល្មើសលួចផលិតផងដែរក្នុងតំបន់នានានៃប្រទេសចិន សម្រាប់ការនាំចេញទៅកាន់ពិភពលោកក្នុងការចែកចាយបន្ត ។[16]

៤.ការហិតញៀន

ការហិតញៀនគឺជា សារធាតុរាវដែលគេបានចម្រាញ់វាចេញពីជ័រកៅស៊ូហើយបានធ្វើការលាយវាជាមួយនឹងសារធាតុគីមីម្យ៉ាងគឺ តូលុយអែន[17] ដែលគេហាមប្រើប្រាស់ផ្តេសផ្តាស។

ចំណែកក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងវិញការហិតញៀនក៏ត្រូវបានគេប្រើប្រាស់ជាច្រើនហូរហែរផងដែរពីសំណាក់ពួកក្មេងៗអនាថាទិញវាយកទៅហិត សំរាប់ការញៀនជាប្រចាំ។ ការប្រភេទនេះ

[១៥] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

[១៦] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

[១៧] តូលុយអែន សារធាតុដែលធ្វើអោយមានភាពញៀនក្នុងវត្ថុរាវ ឬ ខាប់

ត្រូវបានគេយកវាមកប្រើប្រាស់ជាប្រចាំក្នុងការតភ្ជាប់សំរាប់វត្ថុដែលដាច់ ឬ បាក់ រហែក ជាដើម។ ការញៀននេះត្រូវបានគេកំណត់វាដែលមានដូចជា ៖

-ការរូបមនុស្សកាន់កំភ្លើង (RUBBR CEMENT) ជាការសំរាប់បិទនៅរបស់ដែលរហែក

-ការក្បាលឆ្កែ (X-66)

-ការបិទការជំរាបទឹក (PVC)

-ការបិទទុយ៉ូ (MAT TROL)

-ការបិទសំណរូបតោលើដៃ។[១៨]

ក្នុងចំណោមប្រភេទការខាងលើនេះ ការរូបមនុស្សកាន់កំភ្លើងគឺជាការដែលពេញនិយមជាងគេក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នដោយវាបានផ្ទុកនៅសារធាតុតូលុយអែនប្រមាណជា ៨០ភាគរយដែលជាបរិមាណមួយខ្ពស់ជាងការនានា។ រីឯការក្បាលឆ្កែវិញត្រូវក្មេងៗអនាថាក្នុងប្រទេសកម្ពុជាប្រើប្រាស់ជាហូរហែរ ព្រោះការប្រភេទនេះត្រូវបាននាំចូលដោយស្របច្បាប់ក្នុងការប្រើប្រាស់ក្នុងប្រទេស ហើយមានសារធាតុតូលុយអែនប្រមាណតែ ៥០ភាគរយប៉ុណ្ណោះ។ តែការបីប្រភេទទៀតក្នុងកម្ពុជាមិនត្រូវបានគេរកឃើញថាមានការប្រើប្រាស់នោះទេដោយយើងមានច្បាប់ក្នុងការមិនអោយនាំចូលនូវការប្រភេទនេះ ។

ឥទ្ធិពលនឹងគ្រោះថ្នាក់ដែលកើតមានឡើងក្រោយការប្រើប្រាស់៖

- ធ្វើអោយរាងកាយខាងក្រៅមានភាពខុសភ្លែក
- បាត់បង់ភាពនឿយហត់ដែលមាន
- មិនស្រេកឃ្លានអាហារ
- មិនទទួលដឹងពីការឈឺចាប់ដែលកើតមានលើខ្លួន
- ធ្វើអោយមានចិត្តក្លាហានក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស លួច ប្លន់ ឆក់ ឬ វាយតប់គ្នាជាដើម
- ធ្វើអោយមានជំងឺ រលាកសួត រលាកផ្លូវដង្ហើម ហើមសួត
- បើការប្រើប្រាស់ហួសកំរិតនិងធ្វើអោយអ្នកប្រើប្រាស់ឆាប់បាត់បង់ស្មារតី ស្រើបស្រាលគ្មានព្រំដែន ចេះតែមានអារម្មណ៍សប្បាយៗ រវើរវាយបាត់ម្ចាស់ការក្នុងខ្លួន
- គុលិកាឈាមបាត់បង់ នាំអោយមានជំងឺបេះដូង ស្បែកប្រែជាស្លូត ។

[១៨] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

តំបន់ដែលផលិតការទាំងអស់ខាងលើនេះ ត្រូវបានគេកត់សម្គាល់ទីតាំងផលិតបានថាវាមិនមានការផលិតនៅខាងក្រៅពីរោងចក្រដែលមានច្បាប់ផលិតនោះទេ។ រោងចក្រភាគច្រើនគឺស្ថិតក្នុងប្រទេសចិន-វៀតណាម និងខ្លះទៀតស្ថិតក្នុងប៉ែកអឺរ៉ុប។[19]

ផ្នែកទី២ ប្រភពនឹងការកកើតច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន

ត្រង់ចំណុចនេះ នឹងបង្ហាញពីកំណើតនៃការកំកើតនូវច្បាប់ស្តីពីគ្រឿងញៀនរបស់កម្ពុជារួមនឹងការបង្ហាញពីអត្ថន័យរបស់មាត្រាទាំងអស់របស់ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២នេះផងដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ប្រភពនៃច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន

ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២គឺជាច្បាប់ពិសេស ដែលកើតឡើងដោយមានប្រភពពីប្រភពនៃច្បាប់ជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិក្នុងគោលបំណងអោយច្បាប់នេះមានអំណាចគ្រប់គ្រង់ និងថែរក្សាសណ្តាប់ធ្នាប់ សន្តិសុខ ជូនប្រជាជននឹងដាក់ទោសលើពួកឧក្រឹដ្ឋជន ។

ក.ប្រភពនៃច្បាប់

ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនមានប្រភពចេញមកពី:

១. ច្បាប់ជាតិ

ច្បាប់ជាតិគឺជាច្បាប់គោល ដែលសំខាន់បំផុតក្នុងការកកើតច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ ។ ហើយមានច្បាប់ ៣ ជាគ្រឹះធំបំផុតនោះមានដូចជា ៖

១.ច្បាប់ស្តីពីការហាមឃាត់អាភៀន១៩៥៥

២.ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាលឆ្នាំ១៩៩២

៣.ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ ។

២. ច្បាប់អន្តរជាតិ

ច្បាប់អន្តរជាតិក៏បានចូលរួមចំនែកយ៉ាងសំខាន់ ក្នុងការកើតច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនដែរ ហើយច្បាប់សំខាន់ៗទាំងនោះមានដូចជា៖

១.អនុសញ្ញាទោលស្តីពីគ្រឿងញៀនឆ្នាំ១៩៦១ ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយពិធីសារឆ្នាំ១៩៧២។

២.អនុសញ្ញាស្តីពីសារធាតុដែលធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទឆ្នាំ១៩៧១។

៣.អនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិប្រឆាំង នឹងការចរាចរខុសច្បាប់នូវគ្រឿងញៀន និងសារធាតុដែលធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទឆ្នាំ១៩៨៨។ល។

---

[១៩] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

ខ.ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន

ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ត្រូវបានរដ្ឋសភាជាតិអនុម័តកាលពីថ្ងៃទី ៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៩៦ នាសម័យប្រជុំលើកទី៧នីតិកាលទី១ ហើយត្រូវបានប្រកាសឲ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រម លេខនស/រកម/០១៩៧/០១ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៧ ។ ច្បាប់នេះមាន ២៧ជំពូក និង ១១១ មាត្រា។

ច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្ម ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ត្រូវបានរដ្ឋសភាជាតិអនុម័ត កាលពីថ្ងៃទី១៧ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៥ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី២នីតិកាលទី៣ ហើយត្រូវបាន ប្រកាសឲ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខនស/រកម/០៥/០៥/០១៤ចុះថ្ងៃទី៩ខែឧសភាឆ្នាំ២០០៥។ ច្បាប់នេះមាន០២មាត្រា។ ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនត្រូវបាន រដ្ឋភាជាតិអនុម័តកាល ពីថ្ងៃទី២៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី៧ នីតិកាលទី៤ និងប្រកាសឲ្យប្រើ ដោយព្រះរាជក្រមលេខនស/រកម/០១១២/០០១ ចុះថ្ងៃទី០២ខែមករាឆ្នាំ២០១២ ដែលមានទាំងអស់ ១២៥មាត្រា ចែកចេញជា៩ជំពូក និង២៥ផ្នែក។

កថាខណ្ឌទី ២ ស្ថាប័នអនុវត្តន៍ច្បាប់ត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា

ក្នុងការអនុវត្តនៃច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២នៅកម្ពុជាក្រោមការដឹកនាំ ដ៏ឈ្លាសវៃរបស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ **ហ៊ុន សែន** នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រ កម្ពុជា ពេលនោះស្ថានប័នដែលគ្រប់គ្រងនូវបញ្ហាគ្រឿងញៀនត្រូវបានចាំបដិសន្ធិឡើងដែលមាន ឈ្មោះថា " **អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន** " ដែលហៅកាត់ជាភាសាខ្មែរថា **អ.ជ.ប.គ.ញ** ហើយមានឈ្មោះជាភាសាអន្តរជាតិថា NATIONAL AUTHORITY FOR CONBATING DRUGS និងអក្សរកាត់ថា N.A.C.D ។ ក្នុងនេះផងដែរអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំង គ្រឿងញៀនមាន អគ្គលេខាធិការដ្ឋានមួយដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងរាល់ការដាក់អនុវត្តន៍នូវគោល នយោបាយ និងធានាក្នុងការសម្របសម្រួលនានារបស់រាជរដ្ឋាភិបាលជាមួយបណ្តាអន្តរក្រសួង ។

ក. រចនាសម្ព័ន្ធរបស់ អ.ជ.ប.គ.ញ

ដោយយោងតាមព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩៩៥/៦៥ ចុះថ្ងៃទី ០៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៥ បានចែងច្បាស់លាស់ពីសមាសភាពរបស់អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀនដូចតទៅ៖

-សហនាយករដ្ឋមន្ត្រី	ប្រធាន
-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធ៌ម	អនុប្រធាន
-ឥស្សរជន ថ្នាក់ស្មើរដ្ឋមន្ត្រី ១រូប	អនុប្រធាន
-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ	សមាជិក

-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសុខាភិបាល សមាជិក

-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការពារជាតិ សមាជិក

-រដ្ឋមន្ត្រីទទួលបន្ទុកទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី សមាជិក

-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការបរទេសនិងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ សមាជិក

-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និង ហិរញ្ញវត្ថុ សមាជិក

-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងអប់រំយុវជន និង កីឡា សមាជិក

-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និង យុវនីតិសម្បទា សមាជិក

-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន សមាជិក

-រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងឧស្សាហកម្មរ៉ែ និង ថាមពល សមាជិក

-ទេសាភិបាល ធានាគាជាតិនៃកម្ពុជា សមាជិក

-រដ្ឋលេខាធិការ នៃ រដ្ឋលេខាធិការដ្ឋានអាកាសចរណ៍ស៊ីវិល សមាជិក

-អគ្គលេខាធិការ នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អ.ជ.ប.គ.ញ លេខាធិការ ។

ដោយអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន មានអគ្គលេខាធិការដ្ឋានមួយជាលេខាធិការ ហើយត្រូវបានចាត់ចែងមានរចនាសម្ព័ន្ធដូចខាងក្រោម៖

-អគ្គលេខាធិការ ១រូប ប្រធាន

-អគ្គលេខាធិការរង ៣រូបឡើងទៅ ជាជំនួយការ

-មានរចនាសម្ព័ន្ធជានាយកដ្ឋាន និងអង្គភាពដែលមានថ្នាក់ស្មើនាយកដ្ឋានជាជំនួយការ រួមមាន៖

១-**នាយកដ្ឋាន រដ្ឋបាល និង ហិរញ្ញវត្ថុ** ៖ មាននាទីសម្របសម្រួលរាល់សកម្មភាពរបស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន និង គ្រប់គ្រងឯកសាររដ្ឋបាលផ្សេងៗ ។ ដឹកនាំដោយ ប្រធាននាយកដ្ឋាន១រូប និងមានអនុប្រធានជាជំនួយការ ។

២-**នាយកដ្ឋាន ផែនការ និង បណ្តុះបណ្តាល**៖ មាននាទីរៀបចំយុទ្ធសាស្ត្រ និងលើកផែនការគោលនយោបាយ ក្នុងការបង្ក្រាបការដាំដុះ ការផលិត ការជួញដូរ ការនាំចេញ នាំចូលនឹងការជញ្ជូនគ្រឿងញៀន។ ដឹកនាំដោយ ប្រធាននាយកដ្ឋាន១រូប និងមានអនុប្រធានជាជំនួយការ ។

៣-**នាយកដ្ឋាន សហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ៖** មាននាទីទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងរដ្ឋាភិបាលបរទេស និងអង្គការក្នុងតំបន់ ឬ អន្តរជាតិ ។ ដឹកនាំដោយ ប្រធាននាយកដ្ឋាន១រូប និងមានអនុប្រធានជាជំនួយការ ។

៤-**នាយកដ្ឋាន អនុវត្តច្បាប់៖** មាននាទីស្រាវជ្រាវនិង ប្រមូលព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនិងគ្រឿងញៀន ដោយសហការជាមួយក្រសួង-ស្ថាប័ននឹងអង្គការពាក់ព័ន្ធដទៃទៀត។ ដឹកនាំដោយប្រធាននាយកដ្ឋាន១រូប និងមានអនុប្រធានជាជំនួយការ ។ ដោយការយកព័ត៌មានមានការងារច្រើននឹងពិបាកគេបានបង្កើតនូវ **មជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានគ្រឿងញៀន** ដែលស្ថិតនៅក្រោមចំណុះនាយកដ្ឋាននេះ មាននាទីចងក្រងរបាយការណ៍ប្រចាំឆ្នាំស្តីពីទិន្នន័យគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ និងប្រព័ន្ធតាមដានជាប្រចាំនៅកម្ពុជា ។

៥-**នាយកដ្ឋាន នីតិកម្ម អប់រំនិងស្តារនីតិសម្បទា៖** មាននាទីរៀបចំអនុវត្តកម្មវិធីអប់រំបង្ការទប់ស្កាត់ និងកាត់បន្ថយការប្រើបំពានគ្រឿងញៀនក្នុងប្រទេស។ ដឹកនាំដោយប្រធាននាយកដ្ឋាន១រូប និងមានអនុប្រធានជាជំនួយការ ។

៦-**នាយកដ្ឋាន ស្រាវជ្រាវនិងត្រួតពិនិត្យ៖** មាននាទីស្រាវជ្រាវរាល់សភាពការណ៍និង ប្រមូលព័ត៌មានទូទៅដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសារធាតុគីមី និង សារធាតុទាំងឡាយណាដែលប្រើប្រាស់សំរាប់ផ្សំជាគ្រឿងញៀន។ ដឹកនាំដោយ ប្រធាននាយកដ្ឋាន១រូប និងមានអនុប្រធានជាជំនួយការ ។

៧-**មន្ទីពិសោធន៍គ្រឿនញៀន៖** មាននាទីធ្វើការស្រាវជ្រាវនិងធ្វើការវិភាគ តាមបែបវិទ្យាសាស្ត្រ លើលក្ខណៈគីមី និងលក្ខណៈរូបនៃសារធាតុញៀន និងគីមីផ្សំគ្រឿងញៀនដែលបានកំណងត់ជាស្រេច ។ មន្ទីពិសោធន៍គ្រឿនញៀនត្រូវបានដឹកនាំដោយប្រធានមន្ទីរពិសោធន៍១រូប និងមានអនុប្រធានជាជំនួយការ ។

-អគ្គស្នងការនគរបាលជាតិ	ជាសេនាធិការ
(មានមន្ទីរប្រឆាំងគ្រឿងញៀន ជាចំនុះ)	
-កងរាជអាវុធហត្ថលើផ្ទៃប្រទេស	ជាសេនាធិការ
-កងយុទ្ធពលខេមរភូមិន្ទ	ជាសេនាធិការ
-មានគណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ខេត្ត-ក្រុង ដែលមានសមាសភាពដូចតទៅ:	ជាសេនាធិការ
-អភិបាលខេត្ត ឬ ក្រុង	ប្រធាន
-អភិបាលរងខេត្ត ឬ ក្រុង	សមាជិកអចិន្ត្រៃយ៍
-ស្នងការ ឬ តំណាងនគរបាលខេត្ត ឬ ក្រុង ១រូប	សមាជិក
-មេបញ្ជាការ ឬ តំណាងយោធាភូមិភាគ ១រូប	សមាជិក
(សំរាប់តែខេត្តដែលមានយោធាភូមិភាគឈរជើង)	

-មេបញ្ជាការ ឬ តំណាងកងនាវាចរខេមរភូមិន្ទ ១រូប សមាជិក
(មូលដ្ឋានដែនសមុទ្រ)
-មេបញ្ជាការ ឬ តំណាងកងនាវាចរខេមរភូមិន្ទ ១រូប សមាជិក
(មូលដ្ឋានដែនទន្លេ)
-មេបញ្ជាការ ឬ តំណាងកងទ័ពអាកាសចរណ៍
នៃកងយោធពលខេមរភូមិន្ទ ១រូប សមាជិក
-មេបញ្ជាការ ឬ តំណាងកងបញ្ជាការដ្ឋានកងរាជអាវុធហត្ថ ១រូប សមាជិក
-ប្រធានស្នាក់ការ សាខាគយ-រដ្ឋាករ ខេត្ត-ក្រុង ១រូប សមាជិក
-ប្រធានស្នាក់ការសាខាកាំកុងត្រូល ខេត្ត-ក្រុង ១រូប សមាជិក
-ប្រធាន ឬ តំណាងមន្ទីរជំនាញចំណុះទាំងអស់ ខេត្ត-ក្រុង ១រូប សមាជិក ។[២០]

ខ. ការបែងចែកច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន

ច្បាប់នៃការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនថ្មីឆ្នាំ ២០១២ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមានការបែងចែកជា៖

- **៩** ជំពូក
- **២៤** ផ្នែកនឹង
- **១២៥** មាត្រាដែលមានដូចជា៖

ជំពូកទី១ ស្តីពីបទប្បញ្ញត្តិទូទៅមាន៦មាត្រាចាប់ពីមាត្រា១ដល់មាត្រា៦៖

- មាត្រា ១ ចែងអំពីគោលបំណង
- មាត្រា ២ ចែងអំពីគោលដៅ
- មាត្រា ៣ ចែងអំពីវិសាលភាព
- មាត្រា ៤ ចែងអំពីនិយមន័យវាក្យស័ព្ទបច្ចេកទេសស
- មាត្រា ៥ ចែងអំពីចំណាត់ថ្នាក់គ្រឿងញៀននិង
- មាត្រា ៦ ចែងអំពីការកែប្រែចំណាត់ថ្នាក់។
- មាត្រា ៥ ចែងថា:គ្រឿងញៀនត្រូវបានធ្វើចំណាត់ថ្នាក់ដូចខាងក្រោយនេះ ៖

[២០] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

តារាង ១	តារាង ២	តារាង ៣	តារាង ៤
រុក្ខជាតិនិងសារធាតុដែលបណ្ដាលឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរហើយដែលគ្មានផលប្រយោជន៍អ្វីខាងវេជ្ជសាស្ត្រ។	រុក្ខជាតិនិងសារធាតុដែលបណ្ដាលឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរប៉ុន្តែមានផប្រយោជន៍ខាងវេជ្ជសាស្ត្រ។	រុក្ខជាតិនិងសារធាតុដែលបណ្ដាលឲ្យមានគ្រោះថ្នាក់ប៉ុន្តែមានផលប្រយោជន៍ខាងវេជ្ជសាស្ត្រ។	សារធាតុគីមីផ្សំទាំងឡាយដែលបានចាត់ថ្នាក់ក្នុងអនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិប្រឆាំងនឹងការចរាចរគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់និងសារធាតុដែលធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទឆ្នាំ១៩៨៨ឬក្នុងការអនុវត្តអនុសញ្ញានេះប្រឆាំងនឹងការចរាចរគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់។

ជំពូកទី២ ស្ថាប័នប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀនមាន ៣ ផ្នែកនិង៣មាត្រាចាប់ពីមាត្រា៧ដល់មាត្រា៩៖

១. ផ្នែកទី១ ចែងអំពីអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀនមាន ១ មាត្រា គឺមាត្រា ៧

- មាត្រា៧បញ្ញត្តអំពីអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន។

២. ផ្នែកទី២ ចែងអំពីមន្ទីរប្រឆាំងគ្រឿងញៀនមាន ១ មាត្រា គឺមាត្រា ៨

- មាត្រា៨បញ្ញត្តអំពីតួនាទីមន្ទីរប្រឆាំងគ្រឿងញៀន។

៣.ផ្នែកទី៣ ចែងអំពីស្ថាប័នត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពស្របច្បាប់ទាក់ទងនឹងគ្រឿងញៀន មាន១មាត្រាគឺ មាត្រា ៩

- មាត្រា៩បញ្ញត្តអំពីការបង្កើតគណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពស្របច្បាប់ទាក់ទងនឹងគ្រឿងញៀន។

ជំពូកទី៣ ស្ដីពីសកម្មភាពស្របច្បាប់ទាក់ទងនឹងគ្រឿងញៀនមាន៣ផ្នែកនិង១៧មាត្រាចាប់ពីមាត្រា១០ដល់មាត្រា២៦៖

១. ផ្នែកទី១ ចែងអំពីបទប្បញ្ញត្តិទូទៅមាន ៤ មាត្រា ចាប់ពី មាត្រា ១០ ដល់មាត្រា ១៣

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពី សកម្មភាពស្របច្បាប់ទាក់ទងនឹងគ្រឿងញៀន ល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណឬការអនុញ្ញាតស្ដីពីគ្រឿងញៀន ការអនុញ្ញាតសម្រាប់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវដោយប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀននិងល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការអនុញ្ញាតឲ្យចែកចាយផ្គត់ផ្គង់និងលក់ឱសថដែលមានសារធាតុញៀន។

២. ផ្នែកទី២ ចែងអំពីស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចក្នុងការចេញអាជ្ញាប័ណ្ណឬការអនុញ្ញាតទាក់ទង នឹងគ្រឿងញៀនមាន ២ មាត្រា ចាប់ពី មាត្រា ១៤ ដល់មាត្រា ១៥

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពី អាជ្ញាប័ណ្ណ ឬការអនុញ្ញាតសម្រាប់សកម្មភាពស្របច្បាប់ទាក់ទងនឹងគ្រឿងញៀនក្នុងតារាងទី១ ទី២ និងទី៣ ព្រមទាំងអាជ្ញាប័ណ្ណឬការអនុញ្ញាតសម្រាប់សកម្មភាពស្របច្បាប់ទាក់ទងនឹងគ្រឿងញៀនក្នុងតារាងទី៤។

៣. ផ្នែកទី៣ ចែងអំពីការត្រួតពិនិត្យសកម្មភាពស្របច្បាប់ទាក់ទងនឹងគ្រឿងញៀន មាន១១មាត្រា ចាប់ពីមាត្រា ១៦ ដល់ មាត្រា ២៦

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពី វិធានការត្រួតពិនិត្យផលិតផលលាយផ្សំការហាមឃាត់ការផ្សព្វផ្សាយពាណិជ្ជកម្មការត្រួតពិនិត្យ ការឆ្លងកាត់ ឬការឈប់សំចតនៃគ្រឿងញៀន បទប្បញ្ញត្តិចំពោះសារធាតុគីមីផ្សំក្នុងតារាងទី៤ ព័ត៌មានដែលត្រូវរាយការណ៍ការកំណត់បរិមាណនៃសេចក្ដីត្រូវការនូវគ្រឿងញៀន កាតព្វកិច្ចក្នុងការចុះបញ្ជីការធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ និងការគណនាសមតុល្យការវេចខ្ចប់ និងការដាក់ស្លាកសញ្ញាការត្រួតពិនិត្យ និងអធិការកិច្ចព្រមទាំងការត្រួតពិនិត្យនៅតាមកំពង់ផែរួចពន្ធ និងតំបន់រួចពន្ធ។

ជំពូកទី៤ ស្ដីពីបទប្បញ្ញត្តិព្រហ្មទណ្ឌមាន៨ផ្នែកនិង៥៦មាត្រាចាប់ពីមាត្រា២៧ដល់មាត្រា៧២៖

១. ផ្នែកទី១ ចែងអំពីបទប្បញ្ញតិទូទៅ មាន ១១ មាត្រា ចាប់ពីមាត្រា ២៧ ដល់ មាត្រា ៣៧

- ផ្នែកនេះ បញ្ញត្តអំពីការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិទូទៅនៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការប្រកាសមូលទោសនិយមន័យនៃការប៉ុនប៉ង ការបង្ខំឲ្យទទួលការព្យាបាល ការលើកលែងឲ្យរួចផុតពីទោស ការសម្រាលទោសការអនុវត្តស្ថានសម្រាលទោស ទោសបន្ថែមសម្រាប់រូបវន្តបុគ្គល ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល មូលទោសអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គលនិងទោសបន្ថែមអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គល។

២.ផ្នែកទី២ ចែងអំពីបទល្មើសទាក់ទងនឹងគ្រឿងញៀនក្នុងតារាងទី ១ និង តារាងទី ២ មាន ៨មាត្រាចាប់ពី មាត្រា ៣៨ ដល់ មាត្រា ៤៥

- បញ្ញត្តអំពី បទដាំដោយខុសច្បាប់នូវរុក្ខជាតិញៀន បទផលិតដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន បទរក្សាទុកដឹកជញ្ជូន ឬជួញដូរដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន បទរឹបយកសារធាតុញៀន បទចាត់ចែងឲ្យប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀនបទបង្ខំអូសទាញអ្នកដទៃឲ្យប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់ នូវសារ

ធាតុញៀន បទសម្រួលឲ្យប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន និងបទប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន។

៣. ផ្នែកទី៣ ចែងអំពីបទល្មើសទាក់ទងនឹងគ្រឿងញៀនក្នុងតារាងទី ៣ មាន ៨ មាត្រាចាប់ពីមាត្រា ៤៦ ដល់ មាត្រា ៥៣

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពី បទដាំដោយខុសច្បាប់នូវរុក្ខជាតិញៀន បទផលិតដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន បទរក្សាទុកដឹកជញ្ជូនឬជួញដូរដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន បទរឹបយកសារធាតុញៀន បទចាត់ចែងឲ្យប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន បទបង្ខំអូសទាញអ្នកដទៃឲ្យប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន បទសម្រួលឲ្យប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន និងបទប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន។

៤.ផ្នែកទី៤ ចែងអំពីបទល្មើសទាក់ទងនឹងសារធាតុគីមីផ្សំក្នុងតារាងទី ៤ មាន ២ មាត្រាចាប់ពីមាត្រា ៥៤ ដល់ មាត្រា ៥៥

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពី បទផលិត រក្សាទុក ដឹកជញ្ជូន ឬជួញដូរដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុគីមីផ្សំនិងបទផ្តល់ឲ្យអនីតិជនហិតស្រូបនូវសារធាតុគីមីផ្សំជាអាទិ៍។

៥. ផ្នែកទី៥ ចែងអំពីបទល្មើសទាក់ទងនឹងបរិក្ខារនិងសម្ភារ មាន ១ មាត្រា គឺមាត្រា៥៦

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពីបទផលិតរក្សា ទុកដឹកជញ្ជូនឬជួញដូរបរិក្ខារឬសម្ភារសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងការផលិតឬការប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន។

៦. ផ្នែកទី៦ ចែងអំពីបទល្មើសទាក់ទងនឹងការញុះញង់មាន ១ មាត្រាគឺ មាត្រា ៥៧

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពីបទញុះញង់ឲ្យប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

៧.ផ្នែកទី៧ ចែងអំពីបទល្មើសផ្សេងទៀតមាន១១មាត្រាចាប់ពីមាត្រា ៥៨ ដល់ មាត្រា ៦៨

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពីបទទទួលផលបទល្មើស បទចូលរួមក្នុងក្រុមឧក្រិដ្ឋជនការផ្តន្ទាទោសចំពោះមេដឹកនាំក្រុមឧក្រិដ្ឋជនបទប្រឆាំងនឹងវិធានការឆែកឆេរសរីរាង្គបទបំពានលើបទប្បញ្ញត្តិ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងការប្រើប្រាស់ឱសថដែលមានសារធាតុញៀន សារធាតុញៀនឬសារធាតុគីមីផ្សំបទ
- បើកបរក្រោមឥទ្ធិពលនៃគ្រឿងញៀនបទបំពានលើការសម្ងាត់នៃវិធានការតាមដានបទរារាំងការធ្វើអធិការកិច្ច បទបំពានលើវិធានការបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់ធានាការរឹបអូសបទមិនគោរពការរឹបអូសនិងបទគេចវេះពីកាតព្វកិច្ចព្យាបាលដោយបង្ខំ។

៨. ផ្នែកទី៨ ចែងអំពីបទប្បញ្ញត្តិស្តីពី ការសំអាតប្រាក់ទាក់ទងនឹងបទល្មើសគ្រឿងញៀនមាន ៤ មាត្រាចាប់ពី មាត្រា ៦៩ ដល់ មាត្រា ៧២

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពីបទប្បញ្ញត្តិទូទៅ និយមន័យនៃការសំអាតប្រាក់បទសំអាតប្រាក់ និងស្ថានទម្ងន់ទោស។

ជំពូកទី៥ ស្តីពីបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌមាន ៤ ផ្នែក និង២៧មាត្រា ចាប់ពីមាត្រា ៧៣ ដល់ មាត្រា៩៩៖

១. ផ្នែកទី១ ចែងអំពីបទប្បញ្ញត្តិទូទៅមាន ២ មាត្រា ចាប់ពី មាត្រា ៧៣ ដល់ មាត្រា ៧៤

- បញ្ញត្តអំពីការអនុវត្តបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនិងការចូលរួមក្នុងនីតិវិធី។

២ ផ្នែកទី២ចែងអំពីវិធានការស៊ើបអង្កេតនិងស៊ើបសួរមាន ១៣ មាត្រាចាប់ពីមាត្រា ៧៥ ដល់ មាត្រា ៨៧

- បញ្ញត្តអំពីការឆែកឆេរនៅតាមព្រំដែន ការឆែកឆេរសរីរាង្គដោយប្រើបច្ចេកទេសស្វែងរកតាមវេជ្ជសាស្ត្រការត្រួតពិនិត្យក្នុងសេវាប្រៃសណីយ៍ ការឃ្លាំមើលការឆ្លងកាត់ការប្រគល់ដោយមានការឃ្លាំមើល និងការពន្យាពេលញុះញង់ឲ្យលក់គ្រឿងញៀនការត្រួតពិនិត្យប្រតិបត្តិការឃ្លាំមើលការបិទស្លាក និងការថែរក្សាវត្ថុតាងការដកយកវត្ថុដែលសង្ស័យថាជាគ្រឿងញៀន សម្រាប់ធ្វើកោសលវិច្ច័យតាមបច្ចេកទេសវិទ្យាសាស្ត្រការប្រគល់ការបំផ្លាញចោលនូវគ្រឿងញៀន ដែលបានចាប់យកការតាមដានការសម្ងាត់ធនាគារ និងការបិទគ្រឹះស្ថានការហាមឃាត់អាជីវកម្មលើគ្រឹះស្ថានជាបណ្តោះអាសន្ន។

៣.ផ្នែកទី៣ ចែងអំពីវិធានការបណ្តោះអាសន្នសម្រាប់ធានាការរឹបអូសមាន ៥ មាត្រាចាប់ពី មាត្រា ៨៨ ដល់មាត្រា ៩២

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពីវិធានការបន្ទាន់សម្រាប់ធានាការរឹបអូស ការឃាត់ទុកទ្រព្យសម្បត្តិ ការបង្កកទ្រព្យសម្បត្តិ ទ្រព្យបញ្ចូលគ្នានិងបន្ទុកលើជនប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេច។

៤.ផ្នែកទី៤ ចែងអំពីវិធានការរឹបអូសមាន ៧ មាត្រាចាប់ពីមាត្រា ៩៣ ដល់ មាត្រា ៩៩

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពី ការរឹបអូសដាច់ខាតការរឹបអូសវត្ថុជាអាទិ៍បន្ទុករបស់ជនប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរឹបអូសការរឹបអូសទ្រព្យសម្បត្តិជាអាទិ៍ ការលក់ដោយរដ្ឋនូវវត្ថុឬទ្រព្យសម្បត្តិ រឹបអូសបណ្តឹងចំពោះសេចក្តីសម្រេចស្ថាពរទាក់ទងនឹងការរឹបអូស

ទ្រព្យសម្បត្តិជាអាទិ៍ និងការទុកជាមោឃៈនូវអំពើទាំងឡាយដែលប៉ុនប៉ងបង្កើតឧបសគ្គដល់ការបង្កកឬការរឹបអូស។

ជំពូកទី៦ ស្តីពីវិធានការព្យាបាលនិងស្តារនីតិសម្បទាមាន ៤ ផ្នែក និង ១១ មាត្រាចាប់ពីមាត្រា ១០០ ដល់មាត្រា១១០៖

១.ផ្នែកទី១ ចែងអំពីបទប្បញ្ញត្តិទូទៅមាន ៤មាត្រា ចាប់ពី មាត្រា ១០០ ដល់ មាត្រា ១០៣

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពីកាតព្វកិច្ចរបស់រដ្ឋក្នុងការផ្តល់សេវាព្យាបាលនិងស្តារនីតិសម្បទាគោលការណ៍
- នៃការព្យាបាលនិងស្តារនីតិសម្បទាវិធាននៃការគ្រប់គ្រងការព្យាបាលនិងការស្តារនីតិសម្បទានិងការសម្ងាត់នៃការព្យាបាលនិងការស្តារនីតិសម្បទា។

២.ផ្នែកទី២ ចែងអំពីការព្យាបាលនិងស្តារនីតិសម្បទាដោយស្ម័គ្រចិត្តមាន ១ មាត្រាគឺមាត្រា ១០៤

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពីការព្យាបាលនិងស្តារនីតិសម្បទាដោយស្ម័គ្រចិត្ត។

៣.ផ្នែកទី៣ ចែងអំពីល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការចោទប្រកាន់ និងការអនុវត្តទោសចំពោះអ្នកញៀនគ្រឿងញៀនមាន ២ មាត្រា ចាប់ពី មាត្រា ១០៥ ដល់ មាត្រា ១០៦

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពីល័ក្ខខ័ណ្ឌ នៃការចោទប្រកាន់អ្នកញៀនគ្រឿងញៀន និងល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការអនុវត្តទោសចំពោះអ្នកញៀនគ្រឿងញៀន។

៤. ផ្នែកទី៤ ចែងអំពីការព្យាបាលនិងស្តារនីតិសម្បទាដោយបង្ខំមាន ៤ មាត្រាចាប់ពីមាត្រា ១០៧ ដល់ មាត្រា ១១០

- ផ្នែកនេះបញ្ញត្តអំពីល័ក្ខខ័ណ្ឌទូទៅនៃការព្យាបាលនិងការស្តារនីតិសម្បទាដោយបង្ខំការព្យាបាល និងការស្តារនីតិសម្បទាដោយបង្ខំបង្គាប់ដោយព្រះរាជអាជ្ញាការបង្ខំឲ្យព្យាបាលនិងស្តារនីតិសម្បទានៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរនិងដំណាក់កាលជំនុំជម្រះនិងមូលដ្ឋានដោយឡែកនៃការកំណត់ទោស។

ជំពូកទី៧ ស្តីពីបត្យាប័ននិងការជួយគ្នាទៅវិញទៅមកផ្នែកច្បាប់មាន ២ ផ្នែក និង១០មាត្រា ចាប់ពី មាត្រា ១១១ ដល់ មាត្រា ១២០៖

១. ផ្នែកទី១ ចែងអំពីបត្យាប័នមាន ៣ មាត្រា ចាប់ពី មាត្រា ១១១ ដល់ មាត្រា ១១៣

- បញ្ញត្តអំពីបត្យាប័ននៃអាណិកជនបរទេសលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបទប្បញ្ញត្តិគ្រប់គ្រងការធ្វើបត្យាប័នចំពោះបទល្មើសទាក់ទង នឹងគ្រឿងញៀននិងការឆ្លងកាត់។

២.ផ្នែកទី២ ចែងអំពីការជួយគ្នាទៅវិញទៅមកផ្នែកច្បាប់មាន ៧ មាត្រា ចាប់ពី មាត្រា ១១៤ ដល់មាត្រា ១២០

- បញ្ញត្តអំពី សំណើរបស់រដ្ឋបរទេសចំពោះព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដើម្បីសុំជំនួយក្នុងការស៊ើបអង្កេត ឬ ចំណាត់ការតុលាការនៅក្នុងរដ្ឋបរទេសជំនួយអាចត្រូវផ្តល់ជូនដោយផ្អែកលើល័ក្ខខ័ណ្ឌមូលហេតុចាំបាច់ សម្រាប់ការបដិសេធសំណើសុំជំនួយវិធានការនៃការសម្ងាត់ធនាគារ សំណើសុំផ្តល់ភស្តុតាងក្នុងតុលាការនៅក្នុងរដ្ឋបរទេស សំណើដោយព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាចំពោះរដ្ឋបរទេសមួយដើម្បីសុំជំនួយក្នុងការស៊ើបអង្កេតឬចំណាត់ការតុលាការ និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ។

ជំពូកទី៨ ស្តីពីអន្តរប្បញ្ញត្តិមាន ៤ មាត្រា ចាប់ពីមាត្រា ១២១ ដល់ មាត្រា១២៤៖

- ជំពូកនេះបញ្ញត្តអំពីអន្តរប្បញ្ញត្តិ ស្តីពីអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀនអន្តរប្បញ្ញត្តិស្តីពីអាជ្ញាបណ្ណ និងការអនុញ្ញាតអន្តរប្បញ្ញត្តិស្តីពីនីតិវិធីនិងអន្តរប្បញ្ញត្តិស្តីពីបទល្មើស។

ជំពូកទី៩ ស្តីពីអវសានប្បញ្ញត្តិមាន ០១ មាត្រា គឺ មាត្រា១២៥៖

- ជំពូកនេះបញ្ញត្តអំពីនិរាករណ៍នៃបទប្បញ្ញត្តិនិងករណីលើកលែង។

ជំពូកទី ២

ការគ្រប់គ្រងលើស្ថានការណ៍គ្រឿងញៀន

ការគ្រប់គ្រងទៅលើការសភាពការណ៍គ្រឿងញៀន វាជារឿងមួយដ៏សែនពិបាកសំរាប់ប្រទេសកម្ពុជាក៏ដូចជាពិភពលោកទាំងមូលក្នុងការកំណត់សភាព និងស្ថានការណ៍ជាក់លាក់របស់វាខ្លាំងណាស់ព្រោះតែក្រុមឧក្រិដ្ឋជនមានភាពរហ័ស និងមានគ្នីគ្នាជាក្រុមតូច-ធំមានការទាក់ទងប្រាស្រ័យគ្នាជាប្រព័ន្ធស៊ីចង្វាក់ជាច្រើននៅពាសពេញសកលលោក ដែលជាហេតុធ្វើអោយក្នុងការតាមដានរបស់សមត្ថកិច្ចទៅលើជនល្មើសមានភាពលំបាកយ៉ាងខ្លាំង [21]។

ផ្នែកទី១ សភាពការណ៍ទូទៅនឹងការត្រួតពិនិត្យ

ត្រង់ចំណុចនេះ នឹងបង្ហាញពីសភាពការណ៍ជាទូទៅអំពីការផលិតការចែកចាយនូវគ្រឿងញៀនបូករួមនិងការបង្ហាញពីមធ្យោបាយរបស់ពួកឧក្រិដ្ឋក្នុងការនាំចេញ-នាំចូលនូវគ្រឿងញៀនក្នុងពិភពលោកយើងនេះ។

ខាងក្រោមនេះនឹងបង្ហាញនូវពត៌មានខ្លះៗ ដែលទាក់ទងនឹងសភាពការណ៍ក្នុងអន្តរជាតិក៏ដូចជាក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងផងដែរ ៖

កថាខណ្ឌទី១ ស្ថានការណ៍គ្រឿងញៀនអន្តរជាតិ

គ្រឿងញៀនគឺជាវត្ថុមានតម្លៃរបស់ជនល្មើស វាប្រៀបបាននឹងតម្លៃនៃ ដុំមាស ឬ ត្បូងពេជ្រ ហេតុនេះហើយទើបឧក្រិដ្ឋជនអន្តរជាតិមានការចាត់ចែងយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន និងច្បាស់លាស់ជាក់លាក់ក្នុងការចែកចាយ នឹងធ្វើការជួញដូរ។

ក. អំពីក្រុមឧក្រិដ្ឋកម្មគ្រឿងញៀន

អង្គការឧក្រិដ្ឋកម្មគ្រឿងញៀន បានចាប់ផ្តើមខ្លួនពីទ្រង់ទ្រាយតូចហើយពង្រីកសកម្មភាពកាន់តែធំឡើងៗ ។ ក្រុមឧក្រិដ្ឋជនត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយមានរចនាសម្ព័ន្ធស្រដៀងទៅនឹងក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្មមួយដោយជនល្មើសត្រូវការសិក្សារៀនសូត្រស្វែងយល់អំពីទីផ្សារ ហើយក៏ត្រូវការអ្នកជំនាញផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ អ្នកឯកទេស អ្នកច្បាប់ជាដើមក្នុងការទប់ទល់នឹងការអង្កេតពីសំណាក់សមត្ថកិច្ច ។ ក្នុងការចែកចាយពួកឧក្រិដ្ឋជនគ្មានការព្រួយបារម្ភអំពីរឿងគ្មានទីផ្សារឡើយ ។ ពួកគេធ្វើកិច្ចការនេះដោយមានការប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់បំផុតក្នុងការវេចខ្ចប់ ការដឹកជញ្ជូន ការចរាចរចែកចាយ រួមនឹងផ្នែកសន្តិសុខផងដែរ។

[21] ស្ថានការណ៍គ្រឿងញៀនអន្តរជាតិ

វាជាជំនួញខុសច្បាប់ដ៏ធំលេខមួយ ដែលក្រុមឧក្រិដ្ឋជនទទួលបានផលចំណេញយ៉ាងសម្បើមឥតគណនា ។ ផលចំណេញទាំងនោះគេទទួលបានជាសាច់ប្រាក់សុទ្ធដែលត្រូវបានការពារ និងទុកដាក់ជាកម្មសិទ្ធិដោយក្រុមជនសង្គមងងឹត ដោយមិនចាំបាច់ក្នុងការនាំចូលមកកាន់ប្រទេសវិញឡើងពោលគឺគេសំអាតលុយនោះអោយទៅជាលុយស្របច្បាប់នៅក្នុងតំបន់នោះតែម្តង។ ប្រាក់ដែលរកបានភាគច្រើន គេទិញអាវុធ និងជ្រើសរើសមនុស្សកាន់តែច្រើនក្នុងការចូលរួមក្រុមដើម្បីអោយបានគ្នាច្រើនក្នុងការធ្វើការ ។

ជាមួយមនុស្សនឹងអាវុធកាន់តែច្រើន គេបានពង្រីកនិងបំបែកខ្លួនទៅជាឧក្រិដ្ឋកម្មផ្សេងៗទៀតមានដូចជា ពួកភេរវកម្ម ឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងការជួញដូរអាវុធ ឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងការជួញដូរមនុស្សជាដើម ។ គេប្រើប្រាស់ចំនូលនានាដែលខុសច្បាប់នេះ ដើម្បីសូកប៉ាន់មន្រ្តីរដ្ឋាភិបាលអោយការពារពួកគេក៏ដូចជាធ្វើអោយរដ្ឋាភិបាលផ្តល់សិទ្ធិអោយឧក្រិដ្ឋជនទាំងនោះដោយមិនដឹងខ្លួន ហើយវានឹងជ្រៀតជ្រែកក្នុងការគ្រប់គ្រងសហជីពកម្មករ ទីបំផុតគេនឹងធ្វើការគាប់សង្កត់រដ្ឋាភិបាលរួចគ្រប់គ្រងពាណិជ្ជកម្មស្របច្បាប់ទាំងស្រ៊ុងក្នុងគោលបំណងងាយស្រួលធ្វើការលាងលុយកខ្វក់ និងឈានទៅរកវិធីយកលុយនោះទៅធ្វើការវិនិយោគវិញនាពេលអនាគត ។ ហើយឧក្រិដ្ឋជនក៏បានប្រើប្រាស់នូវចំណូលទាំងអស់នោះក្នុងការសូកប៉ាន់ ឬ ទិញប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយដើម្បីសំរេចបានការការពារនិងទំនាក់ទំនងសាធារណៈល្អ ឬ ក្នុងគោលបំណងនឹងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយរបស់រដ្ឋាភិបាលនឹងអ្នកនយោបាយក្នុងការប្រឆាំងនឹងពួកឧក្រិដ្ឋជនទាំងនោះ ។

ឧក្រិដ្ឋកម្មគ្រឿងញៀនមានទំនោរខ្លាំងណាស់ក្នុងការបង្កើតទីផ្សារជារបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ដោយយើងមិនអាចដឹងបានទេថាគេនឹងបង្កើតទីផ្សារនៅក្នុងប្រទេសណាមួយ។ គ្រឿងញៀនត្រូវបានគេនាំចេញ-នាំចូល ដូចនឹងផលិតផលប្រើប្រាស់នឹងអាហារនានាតែមួយផងដែរ។ គេចរាចរយ៉ាងរហ័សជុំវិញពិភពលោកតាមរបៀបល្បិចរៀបចំយ៉ាងខ្ពស់ ដោយទាយយកផលប្រយោជន៍ពីបច្ចេកវិទ្យាទំនើប ពីកង្វះខាតនៃចន្លោះប្រព័ន្ធច្បាប់ និងការខ្វះខាតនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ។

បណ្តាលក្រុមឧក្រិដ្ឋកម្មគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្មឆ្លងដែនដែលមានការចាត់តាំងល្បីៗដែលកំពុងមានការមរមាញឹកក្នុងការធ្វើសកម្មភាពខុសច្បាប់រួមមាន៖

- **ក្រុម ទ្រីត (Triads) របស់ចិន:** ជាក្រុមដែលធំជាងគេបង្អស់ក្នុងពិភពលោក មានសាខាជាង ១៦០ ក្រុមដែលមានសកម្មភាពភាគច្រើននៅក្នុងទីក្រុងហុងកុង ម៉ាការនិងតំបន់មួយចំនួនទៀតក្នុងប្រទេសចិន ។

- **ក្រុម ម៉ាហ្វៀល (Mafia) របស់អ៊ីតាលី:** ក្រុមនេះមានសាខាចំនួន ៦៦ក្រុមគិតត្រឹមឆ្នាំ ២០១៥នៅលើពិភពលោក ។ ក្រុមនេះមានឥទ្ធិពលខ្លាំងនឹងមហាសេដ្ឋីធំៗនៅលើសកលលោកជាពិសេសគឺនៅទ្វីបអឺរ៉ុបនិងកំពុងបន្តសកម្មភាពក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិកផងដែរ ។
- **ក្រុម យ៉ាងកូហ្ស៊ា ឬ ក្បូរ្វកូដាន់(Yakusa ឬ Borvokudan) របស់ជប៉ុន:** ជាក្រុមដែលមានឥទ្ធិពល ខ្លាំងនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីនិងប៉ាស៊ីហ្វិក ។ ជំនួយធំៗរបស់ក្រុមនេះគឺការជួញដូរគ្រឿងញៀន ការរត់ពន្ធមនុស្ស ការបោះពុម្ពសៀវភៅអាសអាភាស ការបើកបនល្បែង និងកន្លែងរកស៊ីដែលច្បាប់ហាមឃាត់ ។ ចំនែកទំនាក់ទំនងវិញក្រុមនេះមានការទាក់ទងនឹងក្រុមឧក្រឹដ្ឋជនចំនួន ១២ ប្រទេសដែលមាន កូរ៉េ ចិន(ហុងកុង) តៃវ៉ាន់ ហ្វីលីពីន ថៃ វៀតណាម ម៉ាឡេស៊ី ប្រេស៊ីល កាណាដា អាមេរិក និងអ៊ីរ៉ង់ ។
- **ក្រុម ខាតេល (Cartels) របស់កូឡុំប៊ី:** ក្រុមនេះមានឥទ្ធិពលនៅទ្វីបអាមេរិកនិងទទួលផ្ដាច់មុខនូវជំនួញគ្រឿងញៀនប្រភេទ អាភៀន កូកាអ៊ីន និងលុយក្លែងក្លាយ ។
- **ក្រុម ខាតេលទី២ (Cartels Mixeco) របស់មិចស៊ិចកូ:** ក្រុមនេះគឺបានបំបែកខ្លួនពីក្រុម ខាតេល ដំបូងរបស់កូឡុំប៊ីហើយជាក្រុមដែលបានធ្វើការផលិតនៅថ្នាំញៀនប្រភេទ អ៊ិចស្តាស៊ីដ៏ធំក្នុងលោក។ក្រុមនេះផងដែរក៏ទទួលខុសត្រូវលើទីផ្សារកូកាអ៊ីននៅសហរដ្ឋអាមេរិកកណ្ដាល ។
- **ក្រុម ឃុនសា (Khun Sa) របស់ភូមា:** ក្រុមនេះស្ថិតនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ដែលជំនួយធំគឺការលក់អាភៀន ហេរ៉ូអ៊ីន និងអាវុធ ។
- **ក្រុម ឧទ្ទាមក្រហម របស់ភូមា:** ក្រុមនេះក៏ធ្វើការរកស៊ីដូចនឹងក្រុមឃុនសាដែរ ។
- **ក្រុម ឧក្រឹដ្ឋជន របស់អាហ្គានីស្ថាន:** ក្រុមនេះគឺមានការជួយដូរគ្រឿងញៀន អាវុធទំនើប និងការធ្វើភេរវកម្ម ។
- **ក្រុម ឧក្រឹដ្ឋជន របស់រុស្ស៊ី:** ក្រុមនេះគឺជាក្រុមចុងក្រោយពុំមានសាខាច្រើនពុំមានសមាជិកច្រើនតែក្រុមនេះពោពេញទៅដោយមនុស្សចេះដឹងខ្ពស់ ហើយមានឥទ្ធិពលគ្រប់ដណ្ដប់លើក្រុមឧក្រឹដ្ឋជនទាំងអស់ដែលបានរៀបរាប់នៅខាងលើ ។ ក្រុមនេះកើតឡើងក្រោយពីការដួលរលំនៃរបបកុម្មុយនិស្តសហភាពសូវៀត ដែលសមាជិកក្នុងក្រុមនេះភាគច្រើនសុទ្ធតែជាភ្នាក់ងារ កាហ្សេប៉េ (K.G.B) ដែលមានអាជីពខាងឧក្រឹដ្ឋកម្មកំរិតខ្ពស់។[22] ជំនួញដែលក្រុមនេះមានគឺការលក់នូវ បច្ចេកវិជ្ជាបរិមាណូ(អាវុធប្រល័យលោក) សារធាតុនុយក្លេអ៊ែរ រូបិយប័ណ្ណក្លែងក្លាយ ជួញដូរគ្រឿងញៀន និងរត់ពន្ធមនុស្ស ។

[២២] K.G.B គឺជាភ្នាក់ងារស៊ើបការដូចគ្នានឹងភ្នាក់ងារ F.B.I របស់អាមេរិកបច្ចុប្បន្ន

ការបង្ហាញខាងលើ បានចង្អុលអោយយើងឃើញច្បាស់ពី គ្រឿងញៀន និង ថ្នាំញៀន ដែលជាប់ទាក់ទិនជាមួយ នឹងអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មវាពិតជាបញ្ហាមួយដែលធ្វើអោយច្បាប់អន្តរជាតិមានការពិបាកយ៉ាងខ្លាំងក្លាផងដែរ។[២៣]

ខ. អំពីមធ្យោបាយនាំចេញ-នាំចូល

ក្នុងការនាំចេញ-នាំចូលនូវគ្រឿងញៀន ជាវិធីសំខាន់បំផុតដែលពួកឧក្រិដ្ឋជនត្រូវគិតមុខគេបង្អស់ក្នុងការចាត់ចែងនឹងដោះស្រាយបញ្ហាដែលកើតមានក្នុងការរារាំងជំនួញរបស់ពួកគេ ។ ហើយក្នុងពិភពលោកមានផ្លូវបីទិសដែលសំខាន់ៗសំរាប់ពួកឧក្រិដ្ឋជនប្រើប្រាស់ជាប្រចាំក្នុងការរត់ពន្ធ ។

ផ្លូវដឹកជញ្ជូនបីដែលសំខាន់ៗនោះរួមមានដូចជា៖

១-**ទិសប៉ែកខាងលិច:**ជាផ្លូវភ្ជាប់ប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយសំរាប់ពួកឧក្រិដ្ឋជនប្រើប្រាស់ក្នុងការនាំយកគ្រឿងញៀនឆ្លងកាត់ព្រំប្រទល់ ប្រទេសប៉ាគីស្ថាន/ប្រទេសអ៊ីរ៉ង់ និងព្រំប្រទល់នៃ ប្រទេសអាហ្វហ្គានីស្ថាន / ប្រទេសអ៊ីរ៉ង់ រួចពួកគេបន្តទៅប្រទេសតួគី មុនពេលដែលឆ្លងកាត់ផ្លូវបាល់កង់ ។

២-**ផ្លូវបាល់កង់:**នេះជាផ្លូវសំខាន់ដែលចាប់ភ្ជាប់ពីប្រទេសតួគីទៅនឹងទីក្រុងក្នុងអ៊ឺរ៉ុបកណ្តាលនិងអ៊ឺរ៉ុបខាងលិច សំរាប់ឧក្រិដ្ឋជនធ្វើការនាំចេញគ្រឿងញៀនទៅកាន់តំបន់នានា។ ផ្លូវនេះត្រូវបានកើតឡើងនៅពេលដែលអតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវីមានជម្លោះហើយគេកសាងផ្លូវនេះឡើងសំរាប់ធ្វើការដឹកជញ្ជូន ស្បៀងអាហារ ថ្នាំពេទ្យ នឹងទំនិញនានាទៅកាន់តំបន់ដែលមានជម្លោះនោះ ទើបក្រោយមកជម្លោះត្រូវបានបញ្ចប់ផ្លូវនេះក៏ក្លាយជាច្រកសំខាន់របស់ពួកឧក្រិដ្ឋជនតែម្តង ។

៣-**ទិសប៉ែកខាងកើតនិងខាងលិច:** ផ្លូវនេះស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសអ៊ីរ៉ង់ តួគី និងអាស៊ីកណ្តាលចំនែកឯផ្លូវដែលស្ថិតនៅទិសខាងកើតនិងខាងត្បូងនៃប្រទេសប៉ាគីស្ថាន បានបន្តទៅប្រើប្រាស់ជាផ្លូវចរាចរយ៉ាងទូលំទូលាយជាពិសេសតាមផ្លូវអាកាស និងតាមផ្លូវសមុទ្រ ។[24]

ឧក្រិដ្ឋជនមានវិធីសាស្ត្រជាច្រើនក្នុងការដឹកជញ្ជូន សំរាប់សារធាតុដែលមានជាតិញៀនទៅកាន់ពិភពលោកជាពិសេសគឺ ផ្លូវគោកតែម្តង ។ ការដឹកជញ្ជូនតាមផ្លូវអាកាស រួមនិងការដឹកជញ្ជូនចំពោះសេវាប្រៃសណីយ៍នឹងផ្លូវរថភ្លើងក៏ត្រូវបានគេប្រើប្រាស់ជាញឹកញាប់ណាស់ដែរ។

---

[២៣] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

[២៤] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

ក្រុមដែលចាត់តាំងជួញដូរគ្រឿងញៀនសំខាន់ៗ បានប្រើប្រាស់នូវការវាយតម្លៃអំពីគ្រោះថ្នាក់ថាមានហានិភ័យដល់កំរិតណា ហើយពួកគេព្យាយាមរកនូវវិធីសាស្ត្រថ្មីដែលមានការប្រសប់មួយចំនួននៅពេលដែលវិធីសាស្ត្រមុនៗប្រើការលែងមានប្រសិទ្ធិភាព ។ ការកង្វះខាតក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ ជាមូលហេតុដែលបានលើកទឹកចិត្តអោយមានការជួញដូរគ្រឿងញៀនមានការកើនឡើង ។ ដើម្បីប្រថុយប្រថាននឹងការដឹកជញ្ជូនដ៏ធំ ក្រុមពួកឧក្រិដ្ឋជនដែលមានការចាត់តាំងជាច្រើន ពិសេសក្រុមឧក្រិដ្ឋជនដែលស្ថិតនៅក្នុងទ្វីបអាហ្វ្រិក បានជួលអ្នកដឹកជញ្ជូនដែលមានការប្រសប់ក្នុងភាពដឹកជញ្ជូនគ្រឿងញៀនដោយការវេចខ្ចប់ ការលាក់ទុក ឬ ការលេបចូលក្នុងពោះតែម្តងដើម្បីឆ្លងកាត់ការត្រួតពិនិត្យ នៅតាមព្រលានយន្តហោះ ឬ កំពង់ផែសមុទ្រជាដើម ។

កថាខណ្ឌទី ២ ស្ថានភាពណ៍គ្រឿងញៀនកម្ពុជា

កម្ពុជា មិនមែនជាប្រទេសដែលមានការផលិតគ្រឿងញៀននោះទេ តែជាប្រទេសទទួលរងការហូរចូលគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ និង ប៉ុនប៉ងផលិតពីសំណាក់ពួកជនល្មើសគួរអោយមានការព្រួយបារម្ភដោយសារតែប្រព័ន្ធច្បាប់មិនទាន់មានភាពរឹងមាំ ធនធានមនុស្សនៅមានកំរិតទាប និងភាពក្រីក្រជាទូទៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ហើយទីតាំងភូមិសាស្ត្រកម្ពុជាស្ថិតនៅជិតតំបន់ដែលសំបូរទៅដោយគ្រឿងញៀនផងនោះ វាបានក្លាយទៅជាកត្តាធ្វើអោយកម្ពុជាក្លាយជាប្រទេសដែលមានការចរាចរឆ្លងកាត់ ការជួញដូរ ការចែកចាយ និងការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនខុសច្បាប់គួរអោយកត់សំគាល់ ។

ខាងក្រោមនេះ នឹងបង្ហាញថាតើគ្រឿងញៀនត្រូវបានហូរចូលមកប្រទេសកម្ពុជាដោយរយៈវិធីអ្វី? ហើយមានការចរាចរយ៉ាងដូចម្តេច ?

ក. ទីតាំងភូមិសាស្ត្រ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានព្រំប្រទល់ប្រវែង២.៦០០គ.ម គឺព្រំប្រទល់ដីគោក ៥/៦ និងឆ្នេរសមុទ្រ១/៦ ដែលមានព្រំប្រទល់:

-ខាងជើង ជាប់និងសាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជាមានិតឡាវ ។

-ខាងកើត និង ខាងត្បូង ជាប់ជាមួយសាធារណរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម ។

-ខាងលិច ជាប់ជាមួយព្រះរាជាណាចក្រថៃ និង ឈូងសមុទ្រថៃ ដែលមានឆ្នេរប្រវែង ៤៤០ គ.ម និងមានជម្រោមធ្យម ។

ក្នុងការចរាចរគ្រឿងញៀនភាគច្រើនចូលមកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គឺចេញពីតំបន់ដែលផលិតធំៗនៅនឹងជាប់ប្រទេសតែម្តងដែលគេអាចកំណត់ច្បាស់ បានថាមានតែប្រទេសពីរប៉ុណ្ណោះនោះគឺ

ប្រទេសថៃ នឹង ប្រទេសឡាវ ដែលជាប្រទេសមានការផលិតនូវគ្រឿងញៀនច្រើន ចំនែកឯប្រទេសវៀតណាមវិញមិនសូវមានការចរាចរចូលមកកម្ពុជានោះទេ ។

ខ. ការចរាចរគ្រឿងញៀន

រហូតមកទល់ពេលនេះ គ្រឿងញៀនខុសច្បាប់នៅតែបង្កបញ្ហាដ៏ស្មុគស្មាញ និងគ្រោះថ្នាក់ចំពោះសុខភាពមនុស្សជាតិ និងសន្តិសុខសណ្តាប់ធ្នាប់រួមនឹងការអភិវឌ្ឍន៍សង្គមនៃបណ្តាប្រទេសនានានៅលើសកលលោក ។ យោងតាមរបាយការណ៍គ្រឿងញៀនពិភពលោករបស់ការិយាល័យសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកកិច្ចការគ្រឿងញៀន និងឧក្រិដ្ឋកម្ម (United Nations Office on Drugs and Crime) ដែលហៅកាត់ថា UNODC ក៏ដូចជារបាយការណ៍របស់ក្រុមប្រឹក្សាត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនអន្តរជាតិ (International Narcotics Control Board) ដែលហៅកាត់ថា INCB ឆ្នាំ២០១០ និងឆ្នាំ២០១១ បានឱ្យដឹងថា ការដាំដុះ និងការផលិតគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ ពិសេសគ្រឿងញៀនសំយោគដូចជាអំហ្វេតាមីន មេតំ ហ្វេតាមីន និងអ៊ិចស្តាស៊ី នៅលើពិភពលោក ក៏ដូចជានៅក្នុងតំបន់អាស៊ីមានការកើនឡើងគួរឱ្យកត់សំគាល់ ។

កម្ពុជាបានទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ដោយសារគ្រឿងញៀនចាប់តាំងកំឡុងដើមឆ្នាំ ១៩៩០ ហើយកម្ពុជាត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ថា ជាតំបន់ឆ្លងកាត់នៃការចរាចរគ្រឿងញៀនពីតំបន់ផលិតគ្រឿងញៀនទៅកាន់ប្រទេសជិតខាង និងបណ្តាប្រទេសមួយចំនួនទៀតទាំងនៅក្នុងនឹងក្រៅតំបន់ ។ ឆ្លងតាមលទ្ធផលការងារត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀននាពេលកន្លងមក គេកំណត់បានថាមុនឆ្នាំ២០០៣ ការចរាចរគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ចូលមកប្រទេសកម្ពុជា គឺធ្វើឡើងនៅតាមច្រកនានានៃបណ្តាខេត្តនៅភាគពាយ័ព្យនៃប្រទេស ប៉ុន្តែបន្ទាប់ពីឆ្នាំ២០១៣ ពិសេសបន្ទាប់រដ្ឋាភិបាលប្រទេសថៃបើកយុទ្ធនាការសង្គ្រាមប្រឆាំងគ្រឿងញៀននៅក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួនមក ការចរាចរគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់របស់ក្រុមឧក្រិដ្ឋជនចូលមកកម្ពុជាភាគច្រើនបំផុតបានបង្វែរទិសដៅរបស់ខ្លួន ទៅកាន់ភាគឦសាននៃប្រទេសកម្ពុជាវិញ។ ហើយខេត្តចំនួន៣ ដែលរងនៅការចរាចរយ៉ាងខ្លាំងនោះគឺខេត្តព្រះវិហា ស្ទឹងត្រែង និងខេត្តរតនគីរីះ

-**ខេត្តព្រះវិហា៖** មានព្រំប្រទល់ជាប់នឹងសាធារណរដ្ឋប្រជាមាតិប្រជាធិបតេយ្យ ឡាវ ប្រវែង ១៩០ គីឡូម៉ែត្រ (ជាប់នឹងប្រទេសថៃ ១២៩ គីឡូមែត្រ) ។ ស្រុកដែលជាប់នឹងព្រំដែនឡាវរួមមានស្រុកឆែប ជាប់ព្រំប្រទល់ជាមួយនឹង ស្រុក មឿងប៊ុន និងស្រុក មឿងខូង នៃខេត្តចំប៉ាសាក់ ។ ស្រុកឆែប នៃខេត្តព្រះវិហា និងស្រុកមឿងប៊ុន និងស្រុកមឿងខូងនៃខេត្តចំប៉ាសាក់ មានបន្ទាត់ព្រំដែនខណ្ឌដោយទន្លេរពៅ ហើយមិនទាន់មានច្រកទ្វារជាផ្លូវការនៅឡើយ ។ ស្រុក ឆែប ពិសេសនៅ

តំបន់ជាប់គ្នានៃឃុំស្រឡៅ១ និងឃុំស្រឡៅ២ គឺតំបន់ដែលមានលក្ខណៈអំណោយផលសម្រាប់ជនល្មើសធ្វើសកម្មភាពចរាចរគ្រឿងញៀនឆ្លងកាត់ព្រំដែននៃប្រទេសទាំងពីរ ។

-ខេត្តស្ទឹងត្រែង៖ មានព្រំប្រទល់គោកប្រវែង ២៥៧ គីឡូមែត្រ និងព្រំប្រទល់ទឹកទន្លេមេគង្គ និងទន្លេសេកុង ។ ភូមិសាស្ត្រព្រំប្រទល់មានសភាពស្មុគស្មាញ ដែលជាលក្ខណៈអំណោយផលដល់ក្រុមឧក្រិដ្ឋជនក្នុងការចរាចរគ្រឿងញៀនឆ្លងកាត់ព្រំដែន ពិសេសនៅតាមភូមិសាស្ត្រមួយចំនួននៃស្រុកថាឡាបរិវ៉ាត់ និង ស្រុកសៀមប៉ាង ដែលក្រុមឧក្រិដ្ឋជនអាចធ្វើការចរាចរគ្រឿងញៀនទាំងតាមផ្លូវគោក និងតាមផ្លូវទឹក ។

-ខេត្តរតនគីរី៖ មានព្រំប្រទល់ជាប់នឹងប្រទេសឡាវប្រវែង ១៦៥ គីឡូមែត្រ និង ស្រុកជាប់ព្រំដែនចំនួន ២ គឺស្រុកវើនសៃ និងស្រុកតាវែង ប៉ុន្តែស្រុកទាំង ២ នេះ មិនអំណោយផលដល់ក្រុមឧក្រិដ្ឋជនឡើយ ។ តំបន់ដែលមានលក្ខណៈប្រឈម ហើយតែងមានការចរាចរគ្រឿងញៀនឆ្លងកាត់ពីសំណាក់ក្រុមឧក្រិដ្ឋជន គឺតំបន់ដែលមានភូមិសាស្ត្រជាប់នឹងស្រុកសៀមប៉ាងនៃខេត្តស្ទឹងត្រែង ។

ផ្លូវទាំងបីខាងលើនេះត្រូវបានពួកជនល្មើសបានប្រើប្រាស់ជាប្រចាំ ហើយពួកគេបានប្រើប្រាស់នូវមធ្យោបាយនានាដែលរួមមានទាំងបច្ចេកទេសទំនើបក្នុងការដឹកជញ្ជូនផងដែលទោះបីត្រូវបានសមត្ថកិច្ចមូលដ្ឋានបង្ក្រាបយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ពួកគេនៅតែមានសកម្មភាពជាហូរហែរមិនដាច់សោះឡើយ។[២៥]

គ. ការប្រើបំពានគ្រឿងញៀន

តាមការកត់សំគល់នានាកន្លងមកនេះ អ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ភាគច្រើនបំផុតគឺជាយុវវ័យ ដែលមានអាយុចាប់ពីចន្លោះ ១៨ឆ្នាំ ទៅ ២៨ឆ្នាំ ដែលមានប្រមាណជា ១២.០០០នាក់ ទៅ ២៨.០០០នាក់ ដែលជាលិទ្ធផលប៉ាន់ប្រមាណរបស់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់គ្រឿងញៀនបានវាយតម្លៃក្នុងឆ្នាំ២០១២ ប៉ុន្តែការប៉ាន់ស្មានពីចំនួនអ្នកប្រើគ្រឿងញៀន និងអ្នកចាក់គ្រឿងញៀនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជានេះ គឺនៅមានកម្រិតដោយសារកង្វះប្រភពទិន្នន័យដែលអាចទុកចិត្តបាន ។

នេះជាប្រភេទគ្រឿងញៀនដែលគេបានប្រើប្រាស់ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ៖

- មេតំហ្វេតាមីនគ្រប់ ឬ ហៅថា យ៉ាបា យ៉ាម៉ា (ពេញនិយមនៅកម្ពុជា)
- មេតំហ្វេតាមីនអាយ ឬ ហៅថា ម៉ាទឹកកក
- ហេរ៉ូអ៊ីនប្រភេទជាម្សៅ

[២៥] បញ្ហាគ្រឿងញៀន និង គោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាល

- អ៊ិចស្តាស៊ី ឬ ថ្នាំសម្រើប ឬ ថ្នាំឆ្កួត
- កញ្ឆា (ទាំង ស្រស់ ស្ងួត នឹង ក្រៀម)
- អាភៀន (ទាំងជ័រស្រស់ នឹង សំយោគ) ។

ដោយឡែកអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងឆ្នាំ ២០០៣ដល់២០១៣ ច្រើនតែប្រើប្រាស់នូវគ្រឿងញៀនប្រភេទសំយោគ មេតំហ្វេតាមីន ហើយពួកគេទាំងអស់នោះច្រើនតែប្រើប្រាស់វាដោយការ "ជក់"។[២៦] ប៉ុន្តែបើតាមរបាយការណ៍ថ្មីៗនៃ អ.ជ.ប.គ.ញ បានបង្ហាញថាការប្រើប្រាស់នូវគ្រឿងញៀនប្រភេទ ហេរ៉ូអ៊ីន មានការកើនឡើងដែលនឹកស្មានមិនដល់ហើយវាជាប្រភេទគ្រឿងញៀនចុងក្រោយបង្អស់ដែលគេបានប្រទះ ។ ការប្រើប្រាស់នូវ ហេរ៉ូអ៊ីន គឺប្រើដោយតាមរយៈការ ចាក់[២៧] បញ្ចូលទៅក្នុងសារពាង្គកាយដែលដំបូងឡើងការចាក់នេះត្រូវបានគេសន្មត់ថាមានតែក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្នវិធីនេះបានរីករាលដាលទៅដល់ ខេត្ត ក្រុងនានា និងទីប្រជុំជនសំខាន់ៗមួយចំនួនទៅហើយ ។

ផ្នែកទី២ គោលដៅនៃការត្រួតពិនិត្យ

នៅពេលអនុវត្តអំណាចនៃច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ គេបានកំណត់ទីតាំងនៃដែនតំបន់នានាដែលត្រូវត្រួតពិនិត្យ នឹងការខិតខំស្វែងរកនូវមធ្យោបាយ គំនិតការពារ រួមទាំងឧបករណ៍បរិក្ខាប្រើប្រាស់ទំនើបៗ ដើម្បីជារបងការពារនិងអនុវត្តច្បាប់អោយមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ក្នុងការកាត់បន្ថយការប្រើប្រាស់ខុសច្បាប់ លុបបំបាត់បទល្មើសជួញដូរ និងពិសេសគឺទប់ស្កាត់នូវការហូរចូលគ្រឿងញៀនមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជា ។

កថាខណ្ឌទី ១ សកម្មភាពក្នុងការត្រួតពិនិត្យ

ក្នុងការអនុវត្តសកម្មភាពត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន គេបានចែកតំបន់ជាបីដែលត្រូវកំនត់ក្នុងការត្រួតពិនិត្យដែលមានបង្ហាញនៅខាងក្រោមនេះដូចជា៖

ក. ដែនគោក

មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ បានខិតខំកាត់បន្ថយនិងទប់ស្កាត់យ៉ាងខ្លាំងក្នុងការ ចរាចរ ការជួញដូរ ការរត់ពន្ធ និងការប្រើប្រាស់ខុសច្បាប់នូវគ្រឿងញៀនគ្រប់ប្រភេទដែលមានការក្នុងតំបន់នានាដែលខ្លួនបានគ្រប់គ្រង ។ ការប្រព្រឹត្តបទល្មើសគ្រឿងញៀន ត្រូវបានគេលួចលាក់យ៉ាងខ្លាំងទោះមានការបង្ក្រាបពីសមត្ថកិច្ចយ៉ាងណាក៏ដោយការ អ្នកប្រើប្រាស់នឹងពួកជនល្មើសរត់ពន្ធនៅតែខ្លាចដដែល។

[២៦] ការជក់: គ្រឿងញៀនប្រភេទនេះគេធ្វើតាមការដុតយកផ្សែង ឬ ហឺតចូលតាមច្រមុះដែលមានបង្ហាញក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី២

[២៧] ការចាក់: គ្រឿងញៀនប្រភេទនេះគេចាក់វាតាមរូបភាព ក្រោមស្បែក សាច់ដុំ និងសរសៃវ៉ែន(សរសៃឈាមមនុស្ស) ដែលមានបង្ហាញក្នុងឧបសម្ព័ន្ធទី២

ដោយសារតែរបៀបនេះហើយទើប អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន បានព្យាយាមមានទំនាក់ទំនងអោយកាន់តែល្អជាមួយនិងសមត្ថកិច្ចមូលដ្ឋាននិងតាមតំបន់ព្រំដែនក្នុងការទប់ស្កាត់ និងបង្ក្រាបបទល្មើសដែលនឹងកើតមានឡើង ។ ហើយគោលដៅដែលបានកំណត់ទុកនោះរួមមាន តំបន់ប្រជុំជន និង តំបន់ជាប់ព្រំដែន ។

១.តំបន់ប្រជុំជន

តំបន់ប្រជុំជនគឺ សំដៅលើតំបន់ដែលភាគច្រើនមានការប្រើប្រាស់មិនមែនការរត់ពន្ធ ដែលមានដូច ទីក្រុង តំបន់មនុស្សរស់នៅច្រើន តំបន់ដែលមានសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ ព្រោះតំបន់ទាំងនេះនឹងធ្វើអោយការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនមានសំទុះកើនឡើងពីតិចទៅច្រើន ជាហេតុដែលអ្នកលក់គ្រឿងញៀនតូចតាចអាចរកកម្រៃបានច្រើន និងមានទីផ្សារធំទូលាយសំរាប់ពួកគេ ។

ក្នុងការគ្រប់គ្រងតំបន់ដែកគោកសមត្ថកិច្ចអនុវត្តច្បាប់ដែលមាននាទីសំខាន់មានដូចជា៖

-កងកម្លាំងនៃនគរបាល (ខេត្ត - ក្រុង និង មូលដ្ឋាន)

-កងកម្លាំងនៃរាជអាវុធហត្ថ (ខេត្ត - ក្រុង និង មូលដ្ឋាន)

-កងកម្លាំងនៃយោធា (ករណីមានការចាំបាច់)

-កងកម្លាំងនៃកងអន្តរាគមន៍

-មេឃុំ-ចៅសង្កាត់

-រួមនិងការសហការនៃប្រជាពលរដ្ឋតាមមូលដ្ឋាន ។

២. តំបន់ជាប់ព្រំដែន

ក្នុងការទប់ស្កាត់ការហូរចូលនូវគ្រឿងញៀនតាមព្រំដែន គេមិនអាចពឹងផ្អែកសុទ្ធសាធទៅលើកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ និង យោធានានាដែលនៅក្នុងមូលដ្ឋាននោះទាំងអស់បានទេ ព្រោះដោយហេតុថាការគ្រប់គ្រងនៅតំបន់ជាប់ព្រំដែននៅមានភាពធូរលង់នៅឡើយ ។ ដើម្បីធានាអោយបាននូវសុវត្ថិភាពខ្ពស់ជាងមុនក្នុងការបង្ក្រាបបទល្មើស អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន បានបង្កើតនូវ ការិយាល័យទំនាក់ទំនងព្រំដែន **(Border Liaison Office)** ដែលហៅកាត់ថា **BLO** នៅក្នុងខេត្តជាប់តំបន់ព្រំប្រទល់រវាងកម្ពុជា និងប្រទេសជិតខាង។ ការិយាល័យនេះជាការិយាល័យទំនាក់ទំនងព្រំដែននេះបានក៏កើតឡើងនៅថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០០ ក្រោមការចុះហត្ថលេខារបស់សម្តេចក្រឡាហោម **ស ខេង** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ហើយមានភារកិច្ចសហការជាមួយការិយាល័យទំនាក់ទំនងព្រំដែនរបស់ប្រទេសជាប់ព្រំដែន និងមន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ទាំងអស់ ក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មានឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងការបង្ការដើម្បីទប់ស្កាត់ និងបង្ក្រាបការចរាចរគ្រឿងញៀន និងសារធាតុគីមីផ្សំខុសច្បាប់នានា ។

ការិយាល័យទំនាក់ទំនងព្រំដែន មានសមាសភាពគ្រប់គ្រងដូចខាងក្រោមៈ

-អភិបាលរងខេត្ត	ប្រធាន
-ស្នងការរងនគរបាលខេត្ត	អនុប្រធានអចិន្ត្រៃយ៍
-ប្រធានប៉ុស្តអន្តរជាតិ	អនុប្រធាន
-អភិបាលស្រុកជាប់ព្រំដែន	សមាជិក
-ប្រធានក្រុមមន្ទីរប្រឆាំងគ្រឿងញៀន	សមាជិក
-មេបញ្ជាការវរៈនគរបាលព្រំដែន	សមាជិក
-នាយសេនាធិការកងរាជអាវុធហត្ថខេត្ត	សមាជិក
-ប្រធានស្នាក់ការគយនិងរដ្ឋាករខេត្ត	សមាជិក
-ប្រធានស្នាក់ការកាំកុងត្រូលខេត្ត	សមាជិក ។

ឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងៈ កំលាំងសមត្ថកិច្ចការិយាល័យទំនាក់ទំនងព្រំដែន ប្រចាំខេត្តស្ទឹងត្រែង នៅថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០០៨ បានធ្វើការបង្រ្កាបករណីលួចរត់ពន្ធគ្រឿងញៀនពីប្រទេសឡាវ ចូលមកកាន់កម្ពុជាដោយរថយន្តតាមច្រករបៀង ។ ដែលក្នុងករណីនេះគេបានចាប់ជនល្មើសបាន១នាក់ និងគ្រឿងញៀនប្រភេទ មេតំហ្វេតាមីន ចំនួន ១៧.៣៩៩គ្រប់ ដែលគិតជាទឹកប្រាក់ប្រមាណជាជិត ១សែនដុល្លារអាមេរិក។

ដោយឡែកនៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា ការិយាល័យទំនាក់ទំនងព្រំដែនមានចំនួន ១៤កន្លែង ដែលមាននៅជាប់នឹងប្រទេស ៣ គឺ ប្រទេសថៃ ប្រទេសវៀតណាម និង ប្រទេសឡាវ ៖

១- ច្រក បាវិត (ខេត្តស្វាយរៀង) ជាប់និង ច្រក ម៉ុកប៉ៃ (ខេត្តតៃនីញ វៀតណាម)

២- ច្រក ភ្នមសំណា (ខេត្តកណ្តាល) ជាប់និង ច្រក វិនសឿន (ខេត្តអាងយ៉ាង វៀតណាម)

៣- ច្រក ជ្រៃធំ (ខេត្តកណ្តាល) ជាប់និង ច្រក កាន់បៀន (ខេត្តអាងយ៉ាង វៀតណាម)

៤- ច្រក ភ្នំដិន (ខេត្តតាកែវ) ជាប់និង ច្រក របៀង (ខេត្តអាងយ៉ាង វៀតណាម)

៥- ច្រក ត្រពាំងផ្លុង (ខេត្តត្បូងឃ្មុំ) ជាប់និង ច្រក របៀង (ខេត្តអាងយ៉ាង វៀតណាម)

៦- ច្រក ចាំយាម (ខេត្តកោះកុង) ជាប់និង ច្រក ខ្លងយៃ (ខេត្តត្រាត ថៃ)

៧- ច្រក ប៉ោយប៉ែត (ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ) ជាប់និង ច្រក អារញ្ញ (ខេត្តស្រះកែវ ថៃ)

៨- ច្រក ព្រំ (ខេត្តប៉ៃលិន) ជាប់និង ច្រក បាងផាកាន (ខេត្តចាន់ថៈបុរី ថៃ)

៩- ច្រក ដូង (ខេត្តបាត់ដំបង) ជាប់និង ច្រក បាងផាកាន (ខេត្តចាន់ថៈបុរី ថៃ)

១០- ច្រក អូរស្មាច់ (ខេត្តឧត្តរមានជ័យ) ជាប់និង ច្រក ស៊ីសាកេត (ថៃ)

១១- ច្រក ជាំ (ខេត្តឧត្តរមានជ័យ) ជាប់និង ច្រក កាប់ឆឹន (ថៃ)

១២- ច្រក ព្រះវិហារ (ខេត្តព្រះវិហារ) ជាប់ជាមួយនិង ខេត្ត អ៊ូប៊ុន (ថៃ)

១៣- ច្រក ដុងក្រឡ (ខេត្តស្ទឹងត្រែង) ជាប់និង ច្រក វើនខាំ (ខេត្តចំម្ប៉ាសាក់ ឡាវ)

១៤- ច្រក ឈើទាលធំ (ខេត្តស្ទឹងត្រែង) ជាប់និង ច្រក វើនខាំ (ខេត្តចំម្ប៉ាសាក់ ឡាវ) ។[២៨]

ខ. ដែនទឹក

ការរត់ពន្ធគ្រឿងញៀនចូលមកក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដោយជ្រើសរើសយកផ្លូវទឹក វាជាជម្រើសមធ្យោបាយដ៏សំខាន់សំរាប់ពួកឧក្រឹដ្ឋជនក្នុងការដឹកជញ្ជូន ដោយមានទាំងលំហសមុទ្រ ផ្លូវទឹកសាបនៃទន្លេមេគង្គជាដើម ដោយផ្លូវនេះបានកាត់បន្ថយនូវគ្រោះថ្នាក់ក្នុងការចាប់ខ្លួនរបស់អំណាចច្បាប់លើពួកគេដែលមានសមត្ថកិច្ចជាអ្នកអនុវត្តន៍ច្បាប់ ។ កម្ពុជាពិតជាពិបាកទប់ស្កាត់ខ្លាំងណាស់ក្នុងការរត់ពន្ធគ្រឿងញៀនតាមផ្លូវទឹកនេះ ទោះបីយើងមានសមត្ថកិច្ចដូចជា កងនាវាចរខេមរភូមិន្ទនៃដែនសមុទ្រ, កងនាវាចរខេមរភូមិន្ទកងនៃមូលដ្ឋានដែនទន្លេ , ស្នាក់ការសាខាគយ-រដ្ឋាករ និងប្រធាន ឬ តំណាងមន្ទីរជំនាញចំណុះនានា ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហានេះក៏ដោយ ប៉ុន្តែការតាមដាននិងត្រួតពិនិត្យនៅតែមានភាពមិនទាន់គ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ។

ការដឹកគ្រឿងញៀនតាមផ្លូវទឹកភាគច្រើនត្រូវបានគេប្រើប្រាស់វិធីផ្សេងៗ ដើម្បីជាការបង្វែរដានជម្លៀសកុំអោយមានការសង្ស័យពីអ្នកត្រួតពិនិត្យ ដែលមានវិធីសាស្ត្រខ្លះសមត្ថកិច្ចបានដឹងមានដូចជា៖

- លាក់នូវក្នុង កាណូត ឬ នាវាដឹកទំនិញ
- បង្កប់ក្នុងទំនិញដែលបញ្ជូនមក
- បង្កប់ក្នុងគ្រឿងរថយន្តដែលដឹកមក
- បង្កប់ក្នុងទូ កុងទីន័រ ដែលមានសម្ភារៈច្រើន ។ល។

មួយវិញទៀត ពួកឧក្រឹដ្ឋជនជ្រើសរើសយកផ្លូវទឹកដោយហេតុថា ដែននៃផ្ទៃទឹកមានវិសាលភាពធំធេងខ្លាំងណាសដែលពិបាកនិងគ្រប់គ្រង ដែលជាឪកាសសំរាប់ពួកគេធ្វើការជួបគ្នា ក្នុងការពិភាក្សារជួញដូរនៅទីនោះ ។ ទោះបីមានការពិបាកនិងគ្រប់គ្រងសភាពការណ៍យ៉ាងណាក្តីក៏ការអនុវត្តច្បាប់ និងការបង្រ្កាបរបស់សមត្ថកិច្ចមានកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធរបស់កម្ពុជានៅតែមានភាពជោគជ័យជាបន្តបន្ទាប់ ។

ឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែង៖ ករណីក្នុងការបង្រ្កាបការរត់ពន្ធគ្រឿងញៀន មកក្នុងប្រទេសកម្ពុជាតាមច្រកកំពង់ផែស្វយ័ត កំពង់សោម (លេខ៣៧២ ចាប់ថ្ងៃ១៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១២) ជាករណីដែល

[២៨] រូបភាពមានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ

កម្ពុជារកឃើញ និងបង្ក្រាបដោយខ្លួនឯងដោយនៅក្នុងនោះ ឃាត់ខ្លួន ជនល្មើសចំនួន ២០ នាក់ ក្នុងនោះមានជនជាតិចិន ៣នាក់ ថៃ ១នាក់ និងកម្មករខ្មែរចំនួន ១៤ នាក់ ។ រឹបអូសបានសារធាតុគីមីចំនួនជិត ៦ តោន ។[២៩]

គ. ដែនអាកាស

ការដឹកជញ្ជូនគ្រឿងញៀនតាមផ្លូវអាកាសតាមអាកាសយានដ្ឋានគឺជាផ្លូវមួយដ៏សំខាន់បំផុតរបស់ជនល្មើស ក្នុងការប្រើប្រាស់ជាមធ្យោបាយតែមួយគត់ក្នុងការឆ្លងតំបន់សំរាប់ធ្វើការដឹកជញ្ជូនគ្រឿងញៀនទៅកាន់ប្រទេសនានាក្នុងសកលលោក ។ ចំនែកឯកម្ពុជាវិញដោយសារតែជាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ យើងមានអាកាសដ្ឋានសំរាប់អន្តរជាតិចំនួន ៣ ដែលមានដូចជា៖

១- អាកាសយានដ្ឋានអន្តរជាតិភ្នំពេញ នៃ រាជធានីភ្នំពេញ

២- អាកាសយានដ្ឋានអន្តរជាតិសៀមរាម នៃ ខេត្តសៀមរាម

៣- អាកាសយានដ្ឋានអន្តរជាតិព្រះសីហនុ នៃ ខេត្តព្រះសីហនុ (កំពង់សោម) ។

អាកាសយានដ្ឋានទាំងបីខាងលើនេះ មានតែអាកាសយានដ្ឋានអន្តរជាតិភ្នំពេញមួយប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវបានពួកជនល្មើសប្រើប្រាស់ជាមធ្យោបាយ សំរាប់ដឹកជញ្ជូនគ្រឿងញៀនទៅកាន់តំបន់ខាងក្រៅ ។ ក្នុងការដឹកជញ្ជូននេះផងដែរពួកជនល្មើសមានការប្រុងប្រយ័ត្នខ្លាំងណាស់ក្នុងការលាក់ទុកនូវគ្រឿងញៀនដែលធ្វើអោយមន្ត្រីសមត្ថកិច្ចមានការពិបាកតាមដាន និងមើលដឹងអំពីការលួចលាក់ទុករបស់ពួកគេដែលមានការបង្កប់ក្នុងរបស់ជាច្រើនដូចជា ៖

-លាក់ក្នុងបាតនៃស្បែកជើង ឬ កេះនៃផ្លែឈើ ឬ ក្នុងផ្លែឈើតែម្តង

-លាក់ទុកក្នុងសុតមាន់ សុតទា ឬ កញ្ចប់ភេសជ្ជះ

-លាក់ទុកក្នុងរូបតុក្កតា ឬ រូបបដិមាក

-លាក់ទុកក្នុងប្រអប់អាហារ ស្ករគ្រាប់ ឬ គ្រាប់ធុញជាតិ (ឧ.ទា គ្រាប់ឈូក.សណ្តែកដី...)

-បង្កប់ក្នុងម៉ាស៊ីនទូរស័ព្ទ កាំម៉េរ៉ា ។ល។

ក្នុងការគ្រប់គ្រង និងទប់ស្កាត់ការពារការកើតឡើងនៃការដឹកជញ្ជូនគ្រឿងញៀនតាមផ្លូវអាកាសនេះសមត្ថកិច្ចអនុវត្តច្បាប់ដែលនាទីសំខាន់មានដូចជា៖

- មន្ត្រី និង កងកម្លាំងសន្តិសុខអាកាសចរណ៍ស៊ីវិល
- មន្ត្រី និង កងកម្លាំងនៃមន្ទីប្រឆាំងគ្រឿងញៀន
- កងកម្លាំងនៃនគរបាល (ខេត្ត - ក្រុង និង មូលដ្ឋាន)

---

[២៩] រូបភាពមានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ

- កងកម្លាំងនៃរាជអាវុធហត្ថ (ខេត្ត - ក្រុង និង មូលដ្ឋាន)
- កងកម្លាំងនៃយោធា (ករណីមានការចាំបាច់)
- មេឃុំ-ចៅសង្កាត់
- រួមនិងការសហការនៃប្រជាពលរដ្ឋ ។

ឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែង៖ មន្ត្រីនិងកងកម្លាំងសន្តិសុខអាកាសចរណ៍ស៊ីវិលរួមទាំងមន្ទីរប្រឆាំងគ្រឿងញៀន សហការជាមួយការិយាល័យគយនិងរដ្ឋករ កាលពីថ្ងៃទី ១២-០២-២០១៤ បានបង្រ្កាបករណីដឹកជញ្ជូន នូវសារធាតុញៀនឆ្លងដែនខុសច្បាប់ តាមព្រលានយន្តហោះអន្តរជាតិភ្នំពេញ ដោយបានឃាត់ខ្លួនជនសង្ស័យស្ត្រីជនជាតិហ្វីលីពីន ១នាក់ និងបានរឹបអូសគ្រឿងញៀនកូកាអ៊ីនទម្ងន់ ២៥១៣ក្រាម ។ បន្ទាប់ពីបានអនុវត្តនីតិវិធីប្រគល់ដោយមានការឃ្លាំមើល ជនសង្ស័យចំនួន ៣នាក់ទៀត ត្រូវបានឃាត់ខ្លួនរួមមានបុរសជនជាតិនីហ្សេរីយ៉ាចំនួន ២នាក់ និងស្ត្រីជនជាតិខ្មែរចំនួន ១នាក់។[៣០]

កថាខណ្ឌទី ២ មធ្យោបាយក្នុងការត្រួតពិនិត្យ

បទល្មើសគ្រឿងញៀនជាបទល្មើសពិសេស វាមានលក្ខិណៈខុសពីបទល្មើសចរាចរណ៍ បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និងបទល្មើសនានាទៀតត្រង់ថាបទល្មើសនេះមិនមានអ្នករងគ្រោះនោះទេក៏មិនមានករណីណាមួយដែលជនល្មើសមកប្តឹងសមត្ថកិច្ចនោះដែរ ព្រោះអ្នកជួញដូរក្តី អ្នកប្រើប្រាស់ក្តី ឬ អ្នករក្សាទុកក្តី សុទ្ធតែជាជនល្មើសដែលខុសនិងច្បាប់កំនត់ ។ ដោយហេតុនេះហើយទើបការកើតឡើងនៃបទល្មើសគ្រឿងញៀនមានសភាពក្នុងទីអាថកំបាំង មិនសូវបង្ហាញជាសាធារណៈនោះទេ ហើយនេះក៏ជាកត្តាធ្វើអោយមន្ត្រីសមត្ថកិច្ចពិបាកនឹងបង្រ្កាប ទប់ស្កាត់នឹងកាត់បន្ថយ ក៏ដូចជាតាមរកទីកន្លែងនៃជនល្មើសអោយជាក់លាក់ច្បាស់លាស់នោះដែរ ។ ដូច្នេះហើយមានតែមធ្យោបាយពីរប៉ុណ្ណោះដែរប្រើការណ៍ជាគោលក្នុងការអនុវត្តន៏ច្បាប់បានគឺការពឹងផ្អែកលើពត៏មានដែលបានមកពីការស៊ើបអង្កេតជាក់លាក់ និងតាមការប្រើប្រាស់នូវឧបករណ៍ទំនើបវិទ្យាក្នុងការតាមដានការលាក់កំបាំងរបស់ពួកឧក្រឹដ្ឋជន ។

ក. តាមព័ត៌មានជាក់លាក់

ព័ត៌មាននៃបទល្មើសគ្រឿងញៀន ជាកត្តាដែលសំខាន់ដែលនាំអោយសមត្ថកិច្ចអនុវត្តន៏ច្បាប់ឈានទៅដល់ការឆែកឆេរ និងបង្រ្កាបអំពើខុសច្បាប់នានាដែលពាក់ពន្ធជាមួយគ្រឿងញៀនថ្នាំញៀន សារធាតុគីមី ដែលបានចរាចរចែកចាយជួញដូរ និងប្រើប្រាស់ក្នុងប្រទេស ។ ក្នុងការ

[៣០] រូបភាពមានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ

ទទួលព័ត៌មាននិងតាមដាមព័ត៌មាននៃគ្រឿងញៀន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន បានបង្កើតនូវ **មជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានគ្រឿងញៀន** ដែលហៅជាភាសាបទេសថា **Drug Information Centre Development** នឹងហៅកាត់ថា **DIC** ។[៣១]

មជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានគ្រឿងញៀននេះបានបង្កើតឡើងដោយប្រកាសលេខ ០០១/០៥ប្រ.ក អ.ជ.ប.គ.ញ នៅថ្ងៃ ទី៣០ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៥[៣២] ក្រោមការចុះហត្ថលេខាដោយផ្ទាល់របស់ **សម្តេចក្រឡាហោម ស ខេង** ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ ដោយត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការដឹកនាំដោយផ្ទាល់របស់អគ្គលេខាធិការ គ្រប់គ្រងដោយមាន ប្រធាន ១រូប និងអនុប្រធាន ២រូបជាជំនួយការនិងមាន៣ផ្នែកសំរាប់ធ្វើការដាច់ពីគ្នារួមមាន ផ្នែករដ្ឋបាលនិងទិន្នន័យ ផ្នែកសេវាបច្ចេកទេសព័ត៌មានវិទ្យា និងចុងក្រោយផ្នែកអង្កេតនិងធ្វើស្ថិតិគ្រឿងញៀន ហើយមានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការអនុវត្តដូចជា៖

- ធ្វើជាមជ្ឈមណ្ឌលក្នុងការប្រមូល ចងក្រង វិភាគ និងរក្សាទុក និងផ្តល់ព័ត៌ជាក់លាក់ នូវព័ត៌មានគ្រឿងញៀន គ្រប់ប្រភេទសំដៅជំរុញឲ្យកម្ពុជាមានទិន្នន័យគ្រប់គ្រាន់ស្តីពីបញ្ហាគ្រឿងញៀន ទៅគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ។
- ជំរុញលើកកំពស់ការអនុវត្តការងារ ប្រមូលទិន្នន័យព័ត៌មានគ្រឿងញៀនដោយប្រើប្រាស់បច្ចេកទេសព័ត៌មានវិទ្យាឲ្យបានសមស្របដល់បណ្តាគ្រប់អង្គភាពទាំងអស់ សំដៅធ្វើឲ្យទិន្នន័យដែលទទួលបានមានលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រនិងទាន់ពេលវេលានិងត្រឹមត្រូវ ។
- វាយតម្លៃសភាពការណ៍គ្រឿងញៀននៅក្នុង និងក្រៅប្រទេសដើម្បីរាយការណ៍ជូនថ្នាក់ដឹកនាំ ដែលជាប្រមុខការងារ ។
- គ្រប់គ្រងបច្ចេកទេសលើការដាក់ឲ្យប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធបញ្ជូននិងផ្ញើសារ តាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិច ។
- រៀបចំនិងគ្រប់គ្រងគេហទំព័ររបស់ អ.ជ.គ.ប.ញ ដើម្បីផ្តល់ព័ត៌មានទៅមហាជន ។
- សហការជាមួយជំនាញការ និងអង្គការពាក់ព័ន្ធក្នុងការធ្វើអង្កេតរកទិន្នន័យអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀននិងទិន្នន័យនានាពាក់ព័ន្ធនឹងគ្រឿងញៀន ព្រមទាំងរៀបចំនីតិវិធីក្នុងការប្រមូល ចងក្រង វិភាគ និងរក្សាទុកនូវទិន្នន័យព័ត៌មានគ្រឿងញៀន ។

---

[៣១] មានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ

[៣២] មានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ

- រៀបចំរបាយការណ៍ស្តីពីទិន្នន័យព័ត៌មានគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ប្រចាំឆ្នាំ ស្តីពីការប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន ។
- ប្រមូលទិន្នន័យព័ត៌មានពីគ្រប់គណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន រាជធានី-ខេត្ត គ្រប់ស្ថាប័នអនុវត្តច្បាប់នៅគ្រប់មណ្ឌលអប់រំ បន្សាបគ្រឿងញៀន (រដ្ឋ ឯកជន) និងទីកន្លែងនានាដែលពាក់ព័ន្ធក្នុងការផ្តល់សេវាកម្មជួយដល់អ្នកញៀនគ្រឿងញៀន ។

ក្រៅពីការផ្តល់ព័ត៌មានពីមជ្ឈមណ្ឌលគ្រឿងញៀនគេក៏នៅមានការតាមដាន និងសិក្សារអំពីសភាពការណ៍ក្នុងប្រទេសផងដែរដោយប្រើក្នុងរូប ៖

- ប្រើប្រាស់ជនសើបអង្កេតក្នុងការតាមដានទីតាំង
- ទិញទឹកចិត្តអ្នកប្រើប្រាស់អោយធ្វើជាបណ្តាញស៊ើបការ
- ព័ត៌មានដែលបានពីប្រជាជនតាមតំបន់រាយការណ៍
- ព័តិមានដែលបានមកពីការសហការណ៍គ្នាពីបណ្តាលប្រទេសជិតខាង កម្ពុជា-ថៃ កម្ពុជា-វៀតណា កម្ពុជា-ឡាវ ។ល។

ខ. តាមឧបករណ៍ទំនើប

ការពិនិត្យដោយភ្នែកទទេ ការស្រូបក្លិន ឬ ការអង្កេតមើលនូវអាកប្បកិរិយានៃទង្វើររបស់ជនល្មើសគ្រឿងញៀនដោយសំណាក់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ ពេលខ្លះវាពុំអាចមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់នៅក្នុងការតាមចាប់សញ្ញាអោយដឹងថា ពួកគេមានការលាក់ទុក ការជួញដូរ ឬ ក៏ប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់បាននោះទេ ព្រោះភាគច្រើននៃជនល្មើសទាំងនោះមានភាពប្រសព្វខ្លាំងណាស់ក្នុងការបំភាន់ភ្នែករបស់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ក្នុងការទប់ស្កាត់ និងបង្ក្រាប ។ ក្នុងការរត់ពន្ធគ្រឿងញៀនពួកឧក្រឹដ្ឋជនមានការគិតខ្ពស់ខ្លាំងណាស់ ដោយពួកគេបានខិតខំរកវិធីសាស្ត្រយ៉ាងណាអាចគេចពីការសង្ស័យរបស់សមត្ថកិច្ច ដោយពួកតាមការបំលែងគ្រឿងញៀនទៅជា ថ្នាំឧសថ(ថ្នាំផ្តាសាយ ឬ ថ្នាំបំបាត់ការឈឺចាប់)[៣៣] រួចដាក់វាចូលក្នុងកំប៉ុងថ្នាំដែលច្បាប់អនុញ្ញាត ឬចម្រាញ់វាជាប្រេង ឬ វត្ថុអ្វីផ្សេង ។ ចំនែកឯអ្នកប្រើប្រាស់វិញក៏គេមិនអាចកំណត់ដោយការស្មានបាននោះដែរ ព្រោះអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនក្នុងដំណាក់កាលដំបូងបំផុត ភាគច្រើនពុំមានចេញសញ្ញាណាដែលគួរអោយសង្ស័យនោះទេ ហេតុនេះទើបយើងចាំបាច់ត្រូវតែមានឧបករណ៍ទំនើបវិទ្យាជារបស់ជំនួយក្នុងការកំណត់គោលដៅនៃជនល្មើសទាំងនោះបាន ហើយឧបករណ៍ទាំងនោះអាចមានដូចជា៖

- ឧបករណ៍ពិនិត្យទឹកនោម (សំរាប់អ្នកប្រើប្រាស់)

[៣៣] រូបភាពមានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ

- ឧបករណ៍ពិនិត្យរកសារធាតុជាតិញៀនកំរិតខ្ពស់ (ឧបករណ៍ ផ្នែកវិជ្ជសាស្ត្ររបស់ក្រសួងសុខាភិបាល)
- ឧបករណ៍ពិសោធន៍សារធាតុជាតិញៀនទូទៅ និងកំរិតខ្ពស់ GC (ឧបករណ៍ខ្នាតធំរបស់មន្ទី ពិសោធន៍គ្រឿងញៀននៃ អ.ជ.ប.គ.ញ)
- ឧបករណ៍តាមដានសកម្មភាពរបស់ជនល្មើស (ដែលមានដូចជាកាំម៉េរា ឧបករណ៍តាមដានជាតិផ្ទុះ។ល។)
- ឧបករណ៍ស្កេនវត្ថុ (ឧបករណ៍ដែលគេប្រើប្រាស់ក្នុងព្រលានយន្តហោះ ឬ តាមអយស្ម័យយាន្ត) ។[៣៤]

[៣៤] មានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ

ជំពូកទី ៣

នីតិវិធីទាក់ទងនឹងបទល្មើសគ្រឿងញៀន

ចំពោះបទល្មើសគ្រឿងញៀន ការចាត់ចែងនឹងការដាក់ពិន័យវាពិតជារឿងដែលសំខាន់ ប៉ុន្តែក្នុងច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ ក៏មានមាត្រាដែលនិយាយពីការដាក់ពិន័យជាការព្យាបាលនឹងស្តានីតិសម្បទាផងដែរ យើងខ្ញុំនឹងធ្វើការបកស្រាយនូវក្នុងកថាខណ្ឌខាងក្រោម ។

ផ្នែកទី១ បទល្មើសនឹងទោសបញ្ញត្តិ

ស្ថិតក្នុងចំនុចនេះ គឺការបង្ហាញសំដៅលើការអនុវត្តមាត្រានៃច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ក្នុងការដាក់កំណត់ប្រភេទនៃបទល្មើសដែលកើតឡើងនោះថាជាបទល្មើសជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងមាត្រាមួយណា ហើយក៏មានការទាក់ទងនឹងការដាក់ទណ្ឌកម្មដែលឈានដល់ការជាប់ពន្ធនាគារ រួមនឹងការដាក់ពិន័យផងដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ១ បទល្មើសនឹងទោសពិន័យ

តាមរយៈច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ បានធ្វើការកំណត់នឹងបែងចែកនូវបទល្មើសដែលទាក់ទង និងគ្រឿងញៀនជាច្រើនដែលមានដូចជា៖

- ការដាំដុះ ការផលិត ការរក្សាទុក ការជួញដូរ ដឹកជញ្ជូន
- ការរើបអូសយកសារធាតុញៀន
- ការចាត់ចែង ឬ ចែកចាយ
- ការបង្ខំ ឬ ការអូសទាញអោយប្រើប្រាស់
- ការសម្រួលផ្តល់ទីកន្លែង
- ការប្រើប្រាស់ខុសច្បាប់ ។ល។

ក. តារាងសង្ខេបបទល្មើសនឹងទោសពិន័យ

ខាងក្រោមនេះជាតារាងដែលសង្ខេបរៀបរៀងពីបទល្មើសដែលទាក់ទងនឹងគ្រឿងញៀនរួមនឹងទោសពិន័យផងដែរ ៖

បទល្មើស (ប្រព្រឹត្តចេតនា)	**ប្រភេទគ្រឿងញៀន (បរិមាណសុទ្ធ) និង ប្រភេទបទល្មើស**	**ទណ្ឌកម្ម (ពន្ធនាគារ/ពិន័យជាប្រាក់)**
មាត្រា ៣៨ បទដាំដុះ	ក្នុងករណីប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួនក្នុងបរិមាណតិចតួចឬ ប្រព្រឹត្តក្នុងក្របខ័ណ្ឌទទួលទានតាម ទម្លាប់ឬចែកចាយធ្វើពាណិជ្ជកម្ម	- ៦ខែដល់២ឆ្នាំ និងអាចពិន័យ ១លានរៀល ដល់ ៤ លានរៀល - ២ឆ្នាំ ដល់៥ឆ្នាំ និងអាចពិន័យ ៤លានរៀលដល់ ១០លានរៀល ។
មាត្រា ៣៩ បទផលិត[៣៥] (ចំរាញ់ ឬ ញែកបន្សុទ្ធ បំប្លែងផ្សំ។ល)	- **ជ័រអាភៀនជ័រកញ្ឆាឬការកូកា** (៨០០ក្រ- ១៦០០ក្រឡើង) - **ប្រេងកញ្ឆា**(២០០ក្រ - ៨០០ក្រឡើង) - **ម័រហ្វីនហេរ៉ូអ៊ីន ឬ កូកាអ៊ីន** (៨ក្រ - ៨០ក្រឡើង) **អំហ្វេតាមីនមេតំហ្វេតាមីនឬអ៊ិចស្តាស៊ី** (១៥ក្រ - ២៨០ក្រឡើង) - **សារធាតុញៀនក្នុងតារាងទី ១ ទី ២**	- ២ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ ៤លានរៀល ដល់១០លានរៀល - ៥ដល់១០ឆ្នាំ និងអាចពិន័យ១០លានរៀល ដល់២០លានរៀល - ពី ១០ឆ្នាំ ដល់២០ឆ្នាំ និងអាចពិន័យ ២០ លានរៀលដល់ ៤០ លានរៀល ។ - ពី២០ឆ្នាំដល់៣០ឆ្នាំឬ អស់មួយជីវិត និង ពិន័យពី ១០លានរៀល

[៣៥] អំពើផលិតដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀនគឺជាការចំរាញ់ឬការញែកសារធាតុញៀនចេញពីរុក្ខជាតិការបន្សុទ្ធការបំប្លែងការផ្សំឬសកម្មភាពតាមគ្រប់រូបភាពផ្សេងទៀតដោយខុសច្បាប់ដើម្បីទទួលបាននូវគ្រឿងញៀន។

មាត្រា ៤០ **បទរក្សាទុក**[៣៦] **ដឹកជញ្ជូន**[៣៧] **ឬ ជួញដូរ**[៣៨] (កាន់កាប់លាក់ទុក ការជញ្ជូនការធ្វើការចរាចរការនាំចូលនាំចេញ ការផ្តល់សម្រាប់លក់ ការទិញដើម្បីលក់ឬដោះដូរជ័រអាភៀន ជ័រកញ្ឆា ឬ ការកូកាជ័រ) អាភៀនជ័រកញ្ឆា ឬ ការ	- **ជ័រអាភៀនជ័រកញ្ឆាឬការកូកា** - (៨០០ក្រ - ១៦០០ក្រឡើង) - **ប្រេងកញ្ឆា** (៤ក្រ - ៨០ក្រឡើង) - **ម័រហ្វីនហេរ៉ូអ៊ីនឬកូកាអ៊ីន** - (៨ក្រ - ៨០ក្រឡើង) - **អំហ្វេតាមីនមេតំហ្វេតាមីនឬអ៊ិចស្តាស៊ី** (១៥ក្រ - ២៤០ក្រឡើង) - **កញ្ឆាស្ងួតឬស្លឹកកូកា**(៨គក្រ - ៤០គក្រឡើង) - **ផ្លែអាភៀនស្រស់**(៨គក្រ - ១២០គក្រឡើង) - **ផ្លែអាភៀនស្ងួត**(៤០គក្រ - ៤៨០គក្រឡើង) - **សារធាតុញៀនក្នុងតារាងទី១ទី២**	-២ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំ និងអាចពិន័យ៤លានរៀលដល់ ១០លានរៀល -៥ដល់១០ឆ្នាំ និងអាចពិន័យ១០លានរៀល ដល់២០លានរៀល -ពី១០ឆ្នាំដល់២០ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ២០លាន រៀលដល់៤០លានរៀល -ពី២០ឆ្នាំដល់៣០ឆ្នាំឬ អស់មួយជីវិតនិងពិន័យ ពី ៤០ លានរៀលដល់ ១០០លានរៀល ។
មាត្រា ៤១ **បទរឹបអូសយកសារធាតុញៀន**	- បទរឹបយកសារធាតុញៀនក្នុង តារាងទី ១ ទី ២ - ប្រព្រឹត្តក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃមុខងារ ឬក្នុង ឱកាសបំពេញមុខងារ	-ពី២ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំនិងអាចពិន័យពី ៤ លានរៀល ដល់ ១០ លានរៀល -ពី៥ឆ្នាំដល់១០ឆ្នាំនិងត្រូវពិន័យបន្ថែមពី១០លាន រៀល ដល់ ២០ លាន រៀល ។

[៣៦] អំពើរក្សាទុកដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀនគឺជាការកាន់កាប់ការលាក់ទុកសន្និធិនិងសកម្មភាពប្រហាក់ប្រហែលផ្សេងទៀតដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន។

[៣៧] អំពើដឹកជញ្ជូនដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀនគឺជាការបញ្ជូនតាមគ្រប់រូបភាពដែលនាំឲ្យមានការផ្លាស់ទីពីទីកន្លែងមួយទៅទីកន្លែងមួយទៀតពីមនុស្សម្នាក់ទៅមនុស្សម្នាក់ទៀតឬពីប្រទេសមួយទៅប្រទេសមួយទៀតដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន ជាអាទិ៍តាមរយៈការធ្វើការធ្វើចរាចរការនាំចូលឬការនាំចេញ។

[៣៨] អំពើជួញដូរដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀនគឺជាការផ្តល់សម្រាប់លក់ការលក់ការទិញដើម្បីលក់ឬដោះដូរ ការដោះដូរដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន។

បទល្មើស (ប្រព្រឹត្តចេតនា)	ប្រភេទគ្រឿងញៀន (បរិមាណសុទ្ធ) និងប្រភេទបទល្មើស	ទណ្ឌកម្ម (ពន្ធនាគារ/ពិន័យជាប្រាក់)
មាត្រា ៤២ **បទចាត់ចែង** (ជួយដឹកនាំបែងចែកបញ្ញា ឬចែកចាយ)	- ចាត់ចែងអោយប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀនក្នុងតារាងទី១ទី២ - ប្រព្រឹត្តច្រើនដង - ចំពោះអនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពីក្រោម១៥ឆ្នាំ និងលើសពី១៥ឆ្នាំឡើងទៅ - ដឹងថាស្ត្រីមានគភ៌ - បុគ្គលកំពុងទទួលវិធានការព្យាបាល - បង្កអោយមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់សុខភាពអ្នកដទៃ - បង្កអោយមនុស្សស្លាប់	- ២ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ ៤ លានរៀលដល់ ១០ លានរៀល - ៥ដល់១០ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ ១០ លានរៀល ដល់ ២០ លានរៀល - ពី ១០ឆ្នាំដល់២០ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ ២០ លាន រៀលដល់ ៤០ លាន - ពី ២០ ឆ្នាំដល់ ៣០ ឆ្នាំឬអស់មួយជីវិតនិងពិន័យពី ៤០ លានរៀលដល់ ១០០ លានរៀល ។

មាត្រា ៤៣ **បទបង្ខំ អូសទាញ** (អំពើហឹង្សាគំរាមកំហែង ដោយប្រើហិង្សាបញ្ចុះ បញ្ចូលលួងលួមញុះញុង ឬប្រើឧបាយកល ផ្សេងៗ)	- បទបង្ខំអូសទាញអោយអ្នកដទៃប្រើប្រាស់ ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀនក្នុង តារាង ទី១ទី២ - ប្រព្រឹត្តច្រើនដង - មូលហេតុគំនុំឬព្យាបាទ - អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពីក្រោម ១៥ឆ្នាំ និងលើសពី១៥ឆ្នាំឡើងទៅ - ដឹងថាស្ត្រីមានគិភ - បុគ្គលកំពុងទទួលវិធានការព្យាបាល - បង្កអោយមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់ សុខភាពអ្នកដទៃ - ក្នុងករណីប្រព្រឹត្តបទល្មើសបណ្តាល អោយស្លាប់មនុស្សច្រើននាក់	- ២ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំនិងអាច ពិន័យ ៤ លានរៀលដល់ ១០ លានរៀល - ៥ដល់១០ឆ្នាំនិងអាច ពិន័យ ១០ លានរៀល ដល់ ២០ លានរៀល - ពី១០ឆ្នាំដល់២០ឆ្នាំ និង អាចពិន័យ ២០លាន រៀល ដល់ ៤០ លាន - ពី ២០ ឆ្នាំដល់ ៣០ឆ្នាំឬ អស់មួយជីវិតនិងពិន័យ ពី ១០ លានរៀល ដល់ ១០០ លានរៀល ។
មាត្រា ៤៤ **បទសម្រួល** (ជួលទីកន្លែងឬផ្តល់ទីកន្លែងឬអំពើផ្សេងៗ សំរាប់ប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន)	- បង្កលក្ខណៈងាយស្រួលដល់ការប្រើ ប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន ក្នុងតារាងទី១ទី២ - ប្រព្រឹត្តក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃមុខងារ ឬ ក្នុងឱកាសបំពេញមុខងារ - អនីតិជន - ដឹងថាស្ត្រីមានគិភ - ចំពោះមនុស្សច្រើននាក់	- ១ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំនិងអាច ពិន័យ២លានរៀលដល់ ១០លានរៀល - ដល់១០ឆ្នាំនិងពិន័យពី ១០ លានរៀលដល់ ២០ លានរៀល ។
មាត្រា ៤៥ **ប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀន**	- ដោយប្រើប្រាស់ខុសច្បាប់ នូវសារធាតុ ញៀនស្ថិតក្នុងតារាង ទី ១ ទី ២ និងធ្លាប់ ទទួលរងនូវវិធានក្នុងការព្យាបាលដោយ បង្ខំ។ - ក្នុងករណីមិនរាងចាល	- ពី១ខែដល់៦ខែនឹង អាចពិន័យពី១សែន ទៅ១លានរៀល - ៦ខែទៅ១ឆ្នាំនឹងអាច ពិន័យពី ១ លានរៀល ដល់ ២ លានរៀល ។

មាត្រា ៥៤ ផលិតរក្សាទុក ដឹកជញ្ជូនជួញដូរនូវសារធាតុគីមីផ្សំដែល ស្ថិតក្នុងតារាងទី៤ក្នុងគោលដៅផលិតខុសច្បាប់	- បទល្មើសច្រើនដងមានលក្ខណៈជាមុខរបរក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃមុខងារ ឬក្នុងឱកាសបំពេញមុខងារ (សារធាតុគីមីផ្សំចាប់ពី១គក្រដល់១០គក្រ)	- ៥ដល់១០ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ ១០លានរៀលដល់ ២០ លានរៀល - ពី ១០ឆ្នាំ ដល់២០ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ ២០ លានរៀលដល់ ៤០ លានរៀល ។ - ពី២០ឆ្នាំដល់៣០ឆ្នាំឬអស់មួយជីវិត និងពិន័យជាទឹកប្រាក់៤០ លានរៀល ដល់១០០ លានរៀល ។
មាត្រា៥៥ បទផ្តល់អោយអនីតិជនហិតស្រូបនូវសារធាតុគីមីផ្សំជាអាទិ៍	- ផ្តល់អោយអនីតិជននូវសារធាតុគីមីផ្សំ ឬសារធាតុផ្សេងៗដែលប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទ - ដឹងច្បាស់ថាជាអនីតិជននោះនឹងយកសារធាតុទាំងនោះទៅហិតស្រូប - ជនរងគ្រោះច្រើននាក់បណ្តាលអោយគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ	- ១ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ ២ លានរៀលដល់ ១០ លានរៀល - ៥ដល់១០ឆ្នាំនិងពិន័យពី ១០ លានរៀលដល់ ២០ លានរៀល ។
មាត្រា ៥៦ បទផលិតរក្សាទុកដឹកជញ្ជូន ឬ ជួញដូរ	- ផលិតរក្សាទុកដឹកជញ្ជូនឬជួញដូរ ឬប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់នូវសារធាតុញៀនឬដោយដឹងថាបរិក្ខារឬសម្ភារក្នុងគោលដៅផលិតឬប្រើប្រាស់ដោយខុសច្បាប់ - មានលក្ខណៈជាមុខរបរក្នុងក្របខ័ណ្ឌមុខងារឬឱកាសបំពេញមុខងារ	- ១ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ ២ លានរៀលដល់ ១០ លានរៀល - ៥ដល់១០ឆ្នាំនិងពិន័យពី ១០ ដល់លានរៀល ២០លានរៀល ។

មាត្រា ៥៧ **បទញុះញង់** **អោយប្រព្រឹត្តបទល្មើស**	- ញុះញង់ដោយផ្ទាល់ ឬប្រយោលអោយអ្នកដទៃប្រព្រឹត្តបទល្មើស - ញុះញង់ទៅលើអនីតិជន	- ៦ខែដល់២ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ ១ លានរៀល ដល់ ៤ លានរៀល - ២ដល់៥ឆ្នាំនិងពិន័យពី៤ លានរៀលដល់ ១០លានរៀល ។
មាត្រា ៥៨ **បទទទួលផលបទល្មើស** ទទួល លាក់បាំងរក្សាទុក ឬ បញ្ជូនវត្ថុនោះបានពីបទ ឧក្រិដ្ឋឬបទមជ្ឈឹមនៃច្បាប់នេះ	- ធ្វើជាអន្តរការីដើម្បីបញ្ជូនវត្ថុអ្វីមួយដោយដឹងថារបស់នោះបានពីបទឧក្រិដ្ឋ ឬមជ្ឈឹមនៃច្បាប់ - ទទួលផលបទល្មើសដោយដឹងពីហេតុការណ៍នៃបទឧក្រិដ្ឋ	- ២ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ ៤ លានរៀល ដល់ ១០ លានរៀល - ៥ដល់១០ឆ្នាំនិងពិន័យពី ១០ លានរៀល ដល់ ២០លានរៀល ។
មាត្រា ៥៩ **បទចូលរួមក្នុងក្រុមឧក្រិដ្ឋជន**	- ក្រុមឧក្រិដ្ឋជនចាប់ពី ៣នាក់ឡើងទៅដែលមានអង្គការចាត់តាំងបែបជារចនាសម្ព័ន្ធ	- ២ ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំ និងអាចពិន័យ ៤ លានរៀល ដល់ ១០លានរៀល ។
មាត្រា ៦០ **ការផ្តន្ទាទោសចំពោះ មេដឹកនាំក្រុមឧក្រិដ្ឋជន**	- ក្រុមឧក្រិដ្ឋជនបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសចាប់ពីមាត្រា ៣៨ ដល់មាត្រា ៤២ មាត្រា ៤៧ ដល់មាត្រា ៥០ មាត្រា៥៦ និង មាត្រា៧១	- បើទោសតិចជាង ១០ ឆ្នាំត្រូវពិន័យជាប្រាក់ទ្វេឡើង - បើទោសលើសពី ១០ ឆ្នាំឬអស់មួយជីវិតត្រូវពិន័យជាប្រាក់១០០ លានរៀល ដល់ ៥០០ លានរៀល ។

មាត្រា ៦២ បទបំពានលើ បទប្បញ្ញត្ត ឬបទបញ្ជាស្តីពីការគ្រប់គ្រង	- ជនដែលមានភារកិច្ចទទួលខុសត្រូវក្នុងការគ្រប់គ្រងត្រួតពិនិត្យអធិការកិច្ច ការនាំចេញ ការនាំចូល ការដឹកជញ្ជូន ការលក់ ការទិញ ការរក្សាទុក ការបែងចែកការ ប្រើប្រាស់នូវឱសថដែលមានសារធាតុញៀន ឬសារធាតុគីមីផ្សំបាន បំពានលើបទ ប្បញ្ញត្ត ឬបទបញ្ជាស្តីពីការគ្រប់គ្រងការប្រើប្រាស់ឱសថឬសារធាតុទាំងនោះ	- ១ ខែដល់១ឆ្នាំនឹងអាចពិន័យពី ១ សែនរៀល ដល់ ២ លានរៀល - ១ ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំ និងអាចពិន័យ ២ លានរៀល ដល់ ១០ លានរៀល ។
មាត្រា ៦៣ បទបើកបរក្រោមឥទ្ធិពលនៃគ្រឿងញៀន	- បទបើកបរក្រោមឥទ្ធិពលនៃគ្រឿងញៀន	- ពី១ខែដល់២ឆ្នាំនិងអាចត្រូវពិន័យពី ១ សែនរៀល ដល់ ៤ លានរៀល ។
មាត្រា ៦៨ បទគេចវេះពីកាតព្វកិច្ចព្យាបាលដោយបង្ខំ	- គេចវៀសពីវិធានការព្យាបាលដោយបង្ខំ	- ពី១ខែដល់១ឆ្នាំនិងអាចត្រូវពិន័យជាប្រាក់ពី ១ សែនរៀល ដល់ ២ លានរៀល ។
មាត្រា ៧១ និង ៧២ បទសំអាតប្រាក់និងស្ថានទម្ងន់ទោស	- ការសំអាតប្រាក់បានពីជំនួញគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ - បទល្មើសច្រើនដង ប្រើភាពងាយស្រួលដែលការប្រកបនូវសកម្មភាពវិជ្ជាជីវៈផ្តល់អោយ	- ២ ឆ្នាំដល់៥ឆ្នាំ និងអាចពិន័យ ៤ លានរៀល ដល់ ១០ លានរៀល - ៥ ដល់ ១០ឆ្នាំនិងអាចពិន័យ ១០ លានរៀល រហូតស្មើនឹងតម្លៃមូលនិធិ ឬ តម្លៃទ្រព្យសម្បត្តិនៃវត្ថុនោះ ។

ក្រៅពីទោសទណ្ឌខាងលើក្នុងច្បាប់ផ្សេងទៀតមិនអាចយកមកអនុវត្តបាននោះឡើងលើកលែងតែតាមបទប្បញ្ញត្តិគន្លីទី ១ (បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌតែប៉ុណ្ណោះ។[៣៩]

ខ. សមត្ថកិច្ចដែលអនុវត្តន៍នីតិវិធី

ក្នុងការអនុវត្តនីតិវិធី ក្រៅពីមន្ត្រីសមត្ថកិច្ចនគរបាលយុត្តិធម៌ចាំបាច់ណាស់គឺត្រូវមានការចូលរួមពីសំណាក់តុលាការនៃក្រសួងយុត្តិធម៌សំរាប់ធ្វើការចោទប្តឹង និងសើបសួរជំនុះជម្រះដាក់ទោសទៅលើបទល្មើសដែលដែលជនល្មើសបានប្រព្រឹត្តិខុស ។ ប៉ុន្តែដោយបទល្មើសគ្រឿងញៀនខុសគ្នានឹងបទល្មើសដ៏ទៃ ព្រោះពិរុទ្ធជនដែលប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនមិនអាចរង់ចាំតាមនីតិវិធីកំណត់បានទេព្រោះពួកគេត្រូវការគ្រឿងញៀនមកបំពេញក្នុងខ្លួនដើម្បីទប់ស្កាត់ការមានគ្រោះថ្នាក់នានាដោយចៃដន្យដែលអាចកើតមានលើខ្លួនពិរុទ្ធជន ឬ គ្រោះថ្នាក់ដល់អ្នកដទៃ ។ ដូច្នេះហើយទើបត្រូវចាំបាច់មានការចូលរួមពីសំណាក់ ក្រសួងសុខាភិបាល ដើម្បីធានានូវបច្ចេកទេស និងបច្ចេកវិជ្ជាក្នុងការទប់ស្កាត់ រួមនឹងក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា ដើម្បីធានាការរៀបចំមណ្ឌលព្យាបាលសំរាប់អ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន និងស្ថាប័នដែលអាចពាក់ព័ន្ធមួយចំនួនទៀត [៤០]។

កថាខណ្ឌទី ២ ការព្យាបាល និងស្តានីតិសម្បទា

ក្នុងការព្យាបាលអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន ជារឿងមួយដ៏សំខាន់ដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានកំពុងយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំង ព្រោះឥទ្ធិពលនៃគ្រឿងញៀនបានបំផ្លាញយ៉ាងច្រើននូវធនធានមនុស្ស ក៏ដូចជាឧបសគ្គធំក្នុងការរារាំងការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិអោយមានការរីកចម្រើនខ្លាំងផងដែរ ។ ដោយកត្តាចម្បងនេះហើយ ទើបអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន រួមនឹងប្រមុខថ្នាក់ដឹកនាំនាបច្ចុប្បន្នបានខិតខំយ៉ាងខ្លាំង ក្នុងការទាញយកធនធានមនុស្សដែលកំពុងប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនអោយចូលមករស់នៅក្នុងសង្គមវិញតាមរយៈការធ្វើសមាហរកម្ម ។

ក. នីតិវិធីក្នុងការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទា

ជាគោលការណ៍ ការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាអាចធ្វើទៅបាន លុះត្រាតែមានការទទួលបានការព្រមព្រៀងពីអ្នកញៀនគ្រឿនញៀនជាមុន ។ ប៉ុន្តែការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាអាចកើតមានឡើងក្នុងករណីពិសេសដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀននោះ និងផល

[៣៩] ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ មាត្រា ១២៤

[៤០] ផែនការជាតិ ៥ឆ្នាំ ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ២០០៥-២០១០ ទំព័រ ២៦

ប្រយោជន៍ទូទៅផង។[41] ហេតុនេះនីតិវិធីក្នុងការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាសំរាប់អ្នកប្រើប្រាស់នូវគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ត្រូវបានចែកជាពីរដែលមានដូចជាៈ

- ការព្យាបាល និងការស្តារនីតិសម្បទាដោយស្ម័គ្រចិត្ត[42]

- ការព្យាបាល និងការស្តារនីតិសម្បទាដោយបង្ខំ ។[43]

ក្នុងការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាទោះស្ថិតក្នុងការស្ម័គ្រចិត្តក្តី ឬការបង្ខំក្តីត្រូវបានការពារនឹងរក្សាការសម្ងាត់រាល់ព័ត៌មានអំពី អត្តសញ្ញាណ រោគវិនិច្ឆ័យ ការវិវត្តប្រែប្រួលនៃជំងឺ ឬទាក់ទងនៃការព្យាបាលជាដើមរបស់អ្នកញៀនគ្រឿងញៀនទៅកាន់សាធារណៈ ឬចែករំលែកទៅកាន់បុគ្គលភ្នាក់ងារផ្សេងណាមួយឡើយ លើកលែងតែក្នុងករណីដែលជាតម្រូវការនៃប្រយោជន៍របស់សាធារណៈ ។[44]

ឧទាហរណ៏ៈ មានបុរសម្នាក់ឈ្មោះ ភក្ត្រា ប្រើប្រាស់ថ្នាំញៀនហើយគាត់មានបំណងចង់ផ្តាច់វាវិញគាត់បានទៅទទួលការព្យាបាលនៅមណ្ឌលកែប្រែមួយ ដោយមានការពិភាក្សាព័ត៌មានមុននឹងធ្វើការព្យាបាល ប៉ុន្តែគាត់មិនទាន់បានធ្វើការព្យាបាលនៅពេលនោះទេ ។ ដូច្នេះព័ត៌មាននានាដែលទាក់ទងនឹងនិងភក្ត្រា ខាងមណ្ឌលកែប្រែមិនអាចធ្វើការផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ឬផ្តល់ព័តិពីការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនរបស់លោកភក្ត្រាទៅកាត់អ្នកដ៏ទៃបាននោះទេ ។

ខ. ភ្នាក់ងារក្នុងការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទា

ភ្នាក់ងារដែលមានការទាក់ទងទៅនឹងការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាគ្រឿងញៀននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជារួមមានភ្នាក់ងាររដ្ឋ និងឯកជន ចាំបាច់ត្រូវមានផ្នែកសេវាវេជ្ជសាស្ត្រ និងផ្នែកសេវាសង្គមកិច្ចសមស្របទៅតាមបែបវិទ្យាសាស្ត្រជាដាច់ខាតដោយតម្រូវតាមលក្ខខណ្ឌៈ

- ការព្យាបាល និងការស្តារនីតិសម្បទាត្រូវគ្រប់គ្រងដោយអ្នកជំនាញផ្នែកថែទាំសុខភាព និងអ្នកជំនាញផ្នែកស្តារនីតិសម្បទា ។
- វិធិសាស្ត្រព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាត្រូវតែច្បាស់លាស់ចំពោះសេចក្តីត្រូវការតាមរោគសញ្ញារបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ហើយត្រូវបានសម្រេចដោយអ្នកជំនាញផ្នែកថែទាំសុខភាព និង

[41] ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ មាត្រា ១០១
[42] ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ មាត្រា ១០៤
[43] ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ មាត្រា ១០៧
[44] ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ មាត្រា ១០៣

អ្នកជំនាញផ្នែកស្តារនីតិសម្បទាដោយមានការពិគ្រោះយោបល់ និងយល់ព្រមពីបុគ្គលនោះជាមុន ។

- ការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាត្រូវបានគោលការស្របទៅតាមទិសដៅជាតិ និងអន្តរជាតិហើយការប្រតិបត្តិត្រូវធ្វើអោយបានល្អបំផុត ទៅលើវិធានការព្យាបាលភាពញៀនអោយមានប្រសិទ្ធភាព និងមនុស្សធម៌ ។
- ការព្យាបាល ត្រូវគ្រប់គ្រងក្នុងផលប្រយោជន៍តែមួយគត់សម្រាប់អ្នកញៀនគ្រឿងញៀនដើម្បីអោយពួកគេទទួលបានសមត្ថភាពតាមផ្លូវច្បាប់យ៉ាងពេញលេញ ។
- ការព្យាបាលត្រូវបានកំណត់ពេលវេលា ដោយរយៈពេលចាប់ពី ៦ខែ ទៅ ២ឆ្នាំ ។

ក្នុងការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទានេះទោះបីស្ថិតក្នុងកាលៈទេសៈ ឬ ករណីបែបណាមួយក៏ដោយអ្នកដែលត្រូវទទួលការព្យាបាល គ្មានបុគ្គលម្នាក់ណាត្រូវបានគេយកជាកម្មវត្ថុក្នុងការពិសោធផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ ឬ វិទ្យាសាស្ត្របានឡើយ។[៤៥]

នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើងមជ្ឈមណ្ឌលសាធារណៈសំរាប់ព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាជាមណ្ឌលរបស់រដ្ឋ ហើយរាល់ការចំនាយគឺជាបន្ទុករបស់រដ្ឋផងដែរ ។ ប៉ុន្តែមជ្ឈមណ្ឌលនេះមានសិទ្ធិអាចទទួលនៅរាល់វិភាគទានផ្សេងៗពីគ្រប់ទិសទីដើម្បីយកមកទ្រទ្រង់ដំណើរការនៃមជ្ឈមណ្ឌល ។ ទោះបីមានមជ្ឈមណ្ឌលសាធារណៈរបស់រដ្ឋក៏ដោយ វត្តមានរបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកជននៅតែជាការចាំបាច់ក្នុងការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាអ្នកញៀនគ្រឿងញៀនផងដែរ។ ហើយកម្ពុជាទាំងមូលនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះយើងមានមជ្ឈមណ្ឌលសំរាប់ព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាទាំងសាធារណៈ និងឯកជនចំនួន ១៨កន្លែងនៅបណ្តាលខេត្ត-ក្រុង ។

ដើម្បីសំរេចបាននូវគោលបំណងក្នុងការបើកនូវមជ្ឈមណ្ឌលឯកជន សំរាប់ការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាចាំបាច់ត្រូវមានលក្ខខណ្ឌមួយចំនួនដែលត្រូវបំពេញដូចជា៖

- មានអ្នកជំនាញគ្រប់គ្រាន់ ខាងអ្នកថែទាំ និងអ្នកស្តារនីតិសម្បទា
- មានជំនាញសមស្របដែលទទួលយកបាន
- ត្រូវមានការទទួលស្គាល់ពីក្រសួងសុខាភិបាលលើផ្នែកព្យាបាល
- ត្រូវមានការទទួលស្គាលពីក្រសួង សង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទាលើផ្នែកស្តារនីតិសម្បទា

[៤៥] ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ មាត្រា ១០២

- ក្រោយទទួលបានការទទួលស្គាល់ពីក្រសួងទាំងពីរត្រូវជូនដំណឹងរាយការណ៍ទៅអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន
- មជ្ឈមណ្ឌលដែលបានបើកត្រូវទទួលការដឹកនាំពីអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន
- រាល់ការទទួលព្យាបាលអ្នកញៀនគ្រឿងញៀន ត្រូវធ្វើតាមមាត្រាដែលមានក្នុងច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន។[៨៦]

ផ្នែកទី២ វិធានការនិងដំណោះស្រាយក្នុងការអនុវត្តច្បាប់គ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា

ដើម្បីអោយការអនុវត្តច្បាប់មានជំហានបោះទៅមុខបាន គេត្រូវការមានវិធានការដែលល្អ និងមានប្រសិទ្ធភាព រួមនឹងដំណោះស្រាយផងដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ១ យុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាល

ខាងក្រោមនេះ និងធ្វើការបង្ហាញនូវគោលវិធានការក្នុងការអនុវត្តច្បាប់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ក៏ដូចជាធ្វើអោយប្រទេសកម្ពុជាកាត់បន្ថយនូវគ្រឿងញៀនផងដែរ ។

ក. វិធានការណ៍ក្នុងការបង្ក្រាបបទល្មើសគ្រឿងញៀន

គ្រប់មុខទំនិញទាំងអស់ទោះតូច ឬធំ ជាធម្មតាគេផលិតឡើងតាមតម្រូវការទីផ្សារ ឬអ្នកប្រើប្រាស់តែប្រសិនបើគ្មានតម្រូវការទេ ក៏គ្មានអ្នកផលិតផ្គត់ផ្គង់នោះដែរ រីឯគ្រឿងញៀនក៏ដូចជាទំនិញដែរ ប្រសិនបើគ្មានអ្នកប្រើប្រាស់ទេក៏គ្មានអ្នកផលិត ។ ដូចនេះដើម្បីកាត់បន្ថយការផលិត ការចរាចរ ការផ្គត់ផ្គង់គ្រឿងញៀន និងសារធាតុប៉ះពាល់ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទ ចាំបាច់ត្រូវតែកាត់បន្ថយអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនជាមុខសិន ។

ខ. វិធានការក្នុងការទប់ស្កាត់គ្រឿងញៀន

វិធានការទប់ស្កាត់គ្រឿងញៀន គឺមានបំណងដើម្បីកាត់បន្ថយតម្រូវការគ្រឿងញៀន និងកាត់បន្ថយការផ្គត់ផ្គង់ ឬ ការដាំដុះរុក្ខជាតិញៀន ។ ដើម្បីធ្វើការកាត់បន្ថយគ្រឿងញៀន និងបង្ការការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀននោះគេចាំបាច់ត្រូវការមាន៖

- លើកកំពស់ការយល់ដឹងពីគ្រឿងញៀនជាសាធារណៈ អំពីផលប៉ះពាល់នៃគ្រឿងញៀនក្នុងសង្គម និងគ្រួសារ ។
- ជំរុញ និងលើកទឹកចិត្តអោយមានការចូលរួមពីផ្នែកឯកជន អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងសាសនាក្នុងការប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន ។

---

[៨៦] ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២ មាត្រា ១០០

- ដាក់បញ្ចូលបន្ថែមអំពីគ្រឿងញៀន និងការរីករាលដាលនៃជំងឺអេដស៍ ដែលបណ្តាលមកពីការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន ទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាជាតិក្នុងគ្រប់កំរិតសិក្សាទោះក្នុង ឬក្រៅប្រព័ន្ធអប់រំ ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងការបណ្តុះបណ្តាលគ្រូបង្គោលផងដែរ ។
- ត្រួតពិនិត្យ តាមដាន និងវាយតម្លៃជាប្រចាំនូវសកម្មភាពអប់រំ និងបង្ការទប់ស្កាត់ការប្រើបំពានគ្រឿងញៀនជាមួយដៃគូពាក់ព័ន្ធ ។
- ធានាផ្តល់នូវសុខភាព ការអប់រំ និងដំណោះស្រាយទូលំទូលាយស្របតាមលក្ខណៈច្បាប់ចំពោះអ្នកប្រើបំពានគ្រឿងញៀន
- ផ្សព្វផ្សាយតាម វិទ្យុ ទូរទស្សន៍ សារព័ត៌មាន តាមបដា ខិត្តប័ណ្ណនឹងផ្ទាំងរូបភាពជាដើម ដើម្បីអោយពលរដ្ឋទូទៅដឹងពីគ្រោះថ្នាក់ និងបញ្ហាផ្សេងៗទៀតដែលមានបណ្តាលមកពីការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន
- ត្រូវសហការជាមួយ ក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ អង្គការសហប្រជាជាតិ អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល សង្គមស៊ីវិល អតីតអ្នកញៀនគ្រឿងញៀន ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ បណ្តាញឃោសនា និងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ដើម្បីបង្កើនកិច្ចសហប្រតិបត្តិការអប់រំ និងបង្កាគ្រឿងញៀន
- រៀបចំអោយមានមជ្ឍមណ្ឌលសំរាប់ព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាគ្រឿងញៀនច្រើនតាមដែលអាចធ្វើបាន ។
- បង្កើតក្រុមប្រឹក្សាពិគ្រោះយោប់សម្រាប់តាមដានអ្នកជម្ងឺនៅតាមសហគមន៍ និងគ្រួសារអ្នកញៀនគ្រឿងញៀន ។
- លើកទឹកចិត្តអោយមានការចូលរួមពីសំណាក់សហគមន៍ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលក្នុងការអនុវត្តកម្មវិធីព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាអ្នកញៀនគ្រឿងញៀន ។

ការកាត់បន្ថយនូវការដាំដុះ ការផលិត និងការផ្គត់ផ្គង់គ្រឿងញៀន និងសម្រេចទៅបានជោគជ័យលុះត្រាតែធានាថា ច្បាប់នឹងយន្តការនានាត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយ និងអនុវត្តន៍ប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពយ៉ាងទូលំទូលាយដែលចាំបាច់ត្រូវះ

- កសាងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ដាំដំណាំជំនួសដ៏មានប្រសិទ្ធភាពមួយដើម្បីជំនួសដំណាំគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ ។
- បង្កើនយុទ្ធនាការឃោសនាប្រឆាំងនឹងការដាំដុះគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ ។
- លើកកម្ពស់ការយល់ដឹកជាសាធារណៈអពីច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ដែលសង្កត់ធ្ងន់លើទោសបញ្ញត្តិ នៃការដាំដុះ ការផលិត និងការផ្គត់ផ្គង់គ្រឿងញៀន ។

- សហការជាមួយបណ្តាលប្រទេសជិតខាងក្នុងតំបន់ និងរៀនសូត្រអំពីបទពិសោធន៍ល្អៗទាក់ទងទៅនឹងការដាំដំណាំជំនួសដែលស្របតាមស្ថានភាពភូមិសាស្រ្ត ។
- តាមរយៈគណៈកម្មការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន ខេត្ត-ក្រុង ត្រូវបង្កើនយុទ្ធនាការឃោសនាប្រឆាំងនឹងការដាំដុះដំណាំគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ សំដៅកាត់បន្ថយអោយមានកំរិតទាប។
- បំផុសអោយមានការចូលរួមជាសាធារណៈក្នុងការផ្តល់ព័ត៌មានទាំងឡាយណាដែលមានការពាក់ព័ន្ធដល់ការផលិតគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់តាមរយៈការផ្តល់រង្វាន់លើកទឹកចិត្ត ។
- ត្រូវព្យាយាមលុបបំបាត់បន្តិចម្តងៗនូវទីផ្សារគ្រឿងញៀន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ដំណោះស្រាយបញ្ហាគ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា

រាល់ការអនុវត្តច្បាប់ ឬការបង្ក្រាបអ្វីមួយសុទ្ធសឹងតែមានផលល្អនឹងអាក្រក់ ហេតុនេះហើយទើបរដ្ឋាភិបាលត្រូវតែមានដំណោះស្រាយក្នុងការអនុវត្តជាមួយគ្នាផងដែរ ព្រោះដើម្បីអោយប្រទេសរីកចម្រើនបានមិនមែនសុទ្ធតែប្រើប្រាស់នូវច្បាប់មកអនុវត្តសុទ្ធសាធបាននោះទេ ។

ក. ការបង្ក្រាបបទល្មើស

ការបង្ក្រាបបទល្មើសគ្រឿងញៀន គឺសំដៅទៅលើសមត្ថកិច្ចចំរុះធ្វើការស៊ើបអង្កេត និងស្វែងរកភស្តុតាងដែលមានការពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសគ្រឿងញៀនគ្រប់ប្រភេទ ដើម្បីធ្វើការបង្ក្រាបទៅលើដំណាំខុសច្បាប់ ការបង្ក្រាបទៅលើការជួញដូរគ្រឿងញៀន ការបង្ក្រាបទៅលើការផលិត ការចែកចាយ និងរក្សាទុកគ្រឿងញៀនគ្រប់ប្រទេស និងសារធាតុដែលធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទជាដើម ។ ហើយព័ត៌មានត្រូវបានប្រមូលមកពីគ្រប់ ខេត្ត-ក្រុង ក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដើម្បីយកមកធ្វើការចងក្រង និងវិភាគ ។

ខ. ដំណោះស្រាយ

ដោយមើលឃើញពីឥទ្ធិពល និងផលប៉ះពាល់នៃគ្រឿងញៀន មកលើអ្នកប្រើប្រាស់ ក្រុមគ្រួសារ និងសង្គមទាំងមូលចាំបាច់ត្រូវមានការចូលរួមគ្នាពីគ្រប់ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់ព្រមទាំងប្រជាពលរដ្ឋទាំងអស់គ្នា ក្នុងការលុបបំបាត់ ការដាំដុះ ការផលិត ការចរាចរ ការស្តុកទុក ការចែកចាយ និងប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន និងសារធាតុប៉ះពាល់ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ក្រោយពីបានធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងបកស្រាយលើប្រធានបទ "ការអនុវត្តច្បាប់គ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា" រួចមកយើងអាចសន្និដ្ឋានបានដូចខាងក្រោមៈ

គ្រឿងញៀនត្រូវបានគេបែងចែកជា ពីរប្រភេទ គឺគ្រឿងញៀន ធម្មជាតិ និងគ្រឿងញៀនសំយោគ ។ គ្រឿងញៀនធម្មជាតិមាន កញ្ឆា កូកា អាភៀនជាដើម និងគ្រឿងញៀនសំយោគរួមមាន មេតំហ្វេតាមីន អំហ្វេតាមីន កូកាអ៊ីន ហេរ៉ូអ៊ីន ម័រហ្វីន អ៊ិចស្តាស៊ី...។ល។ រីឯគ្រឿងញៀនសំយោគដូចជា មេតំហ្វេតាមីន មានការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងនាប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយ ដែលភាគច្រើននៃការហូរចូលគ្រឿងញៀនប្រភេទនេះតាមច្រកនៃខេត្តស្ទឹងត្រែង ដែលមានព្រំប្រទល់នឹងប្រទេសឡាវ ចំណែកឯថ្នាំញៀនប្រភេទសំយោគផ្សេងៗទៀងដូចជា ហេរ៉ូអ៊ីន អាភៀន ម័រហ្វីន អ៊ិចស្តាស៊ី កេតាមីនក៏មានការហូរចូលតាមច្រកនៃខេត្តស្ទឹងត្រែងដែរ តែវាមានបរិមាណមិនសូវច្រើនដូចគ្រឿងញៀនសំយោគមេតំហ្វេតាមីនទេ ។ ចំនែកឯផលិតផលកញ្ឆាវិញស្ទើរតែគ្មានការដាំដុះ និងផលិតនោះទេក្នុងប្រទេសកម្ពុជានាប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ ។

គ្រឿងញៀនវាពិតជាមានឥទ្ធិពល និងផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរយ៉ាងខ្លាំងដល់អ្នកប្រើប្រាស់ជាពិសេសគ្រួសារ និងសង្គម ។ ការប៉ះពាល់ដល់អ្នកប្រើប្រាស់ ដូចជាមានការញៀន ការឆ្លងរាលដាលនៃជម្ងឺអេដស៍ ជម្ងឺថ្លើម និងជម្ងឺផ្សេងៗទៀត ហើយនឹងធ្វើអោយមានការបាត់បង់ថវិកាជាច្រើនទៅលើការទិញគ្រឿងញៀន ការខ្ជះខ្ជាយពេលវេលាឥតប្រយោជន៍ ។ ហើយវាក៏បណ្តាលអោយមានអំពើជាច្រើនក្នុងសង្គមផងដែរគឺ ការកើតមានអំពើហឹង្សារក្នុងគ្រួសារ ការរើសអើងសំណាក់ក្រុមគ្រួសារ ការប៉ះពាល់មកលើផ្លូវចិត្ត និងបញ្ហាផ្សេងៗទៀត ហើយវាក៏អាចឈានទៅដល់ការកើតឡើងនៃបទល្មើសគ្រប់ប្រភេទផងដែរគឺ ការលួច ការឆក់ប្លន់ ចាប់ជំរិត ឃាតកម្ម ដែលនិងបង្កើតអោយមានក្រុមបងធំបងតូច ព្រមទាំងអាចមានក្រុមឧក្រឹដ្ឋកម្មផងដែរ ។ ការបាត់បង់ធនធានមនុស្ស និងជាពិសេសទៅទៀតរាជរដ្ឋាភិបាលនឹងត្រូវចំនាយថវិកាយ៉ាងច្រើន ក្នុងការលុបបំបាត់បញ្ហាគ្រឿងញៀន និងបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលកព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាអ្នកញៀនគ្រឿងញៀន។

ចំពោះបទដ្ឋានគតិយុត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងគ្រឿងញៀន ឃើញថាអគ្គលេខាធិការដ្ឋាននៃអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន បានខិតខំបំពេញការងាររបស់ខ្លួនដោយសហការជាមួយស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធក្នុងការទប់ស្កាត់នឹងបង្ក្រាបបទល្មើសគ្រឿងញៀនគ្រប់ប្រភេទ និងបានខិតខំបង្កើតអោយមានឡើងនូវលិខិតបទដ្ឋានគតិយុត្តិ គ្រប់ប្រភេទដែលមានការពាក់ព័ន្ធនៃបញ្ហាគ្រឿងញៀន ព្រមទាំងការព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាអ្នកញៀនគ្រឿងញៀន ហើយក៏បានព្យាយាមសម្រេចនូវការចេញយុទ្ធសាស្ត្រថ្មីៗ ក្នុងការលុបបំបាត់បញ្ហាគ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា ។

អនុសាសន៍

ក្រោយពីបានសិក្សាស្រាវជ្រាវចប់សព្វគ្រប់លើប្រធានបទ " ការអនុវត្តច្បាប់គ្រឿងញៀន នៅកម្ពុជា " ខ្ញុំបានមានអនុសាសន៍មួយចំនួនចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាល និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធមួយចំនួនទៀងដូចខាងក្រោម ៖

- គប្បីពង្រឹង និងពង្រីកបន្ថែមទៀតនូវការិយាល័យត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន តាមព្រំដែន ដោយត្រូវបំពាក់បន្ថែមនូវគ្រឿងសម្ភារៈសម្រាប់ធ្វើការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនតាមច្រកព្រំដែន និងតាមកន្លែងសំខាន់ៗទៀតដែលមានការចរាចរ ការចែកចាយ និងការជួញដូរ ។

- គួរធ្វើយ៉ាងណាណែនាំអោយប្រជាពលរដ្ឋឈប់ដាំនូវដំដាំគ្រឿងញៀនខុសច្បាប់ ហើយប្រែក្លាយមកជាដំណាំកសិកម្មជំនួសវិញ ដូចជា ពោត សណ្តែក ដំឡូងមីជាដើម ។

- គប្បីធ្វើការផ្សព្វផ្សាយអោយបានទូលំទូលាយអំពីគ្រោះថ្នាក់នៃគ្រឿងញៀន ដោយបញ្ចូលអោយកាន់តែច្រើននូវ ចំណេះដឹងមូលដ្ឋានស្តីពីគ្រឿងញៀនទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សាធិការជាតិទាំងក្នុងប្រព័ន្ធ និងក្រៅប្រព័ន្ធអប់រំចាប់ពីកម្រិតបឋមសិក្សា រហូតដល់ថ្នាក់មហាវិទ្យាល័យព្រមទាំងធ្វើការផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនអោយបានទូលំទូលាយដល់ប្រជាជន ដើម្បីអោយបានយល់ដឹងពីទោសទណ្ឌ នៃការដាំដុះ ការជួញដូរ និងការផលិតគ្រឿងញៀន ។

- ត្រូវបង្ក្រាបអោយខានតែបាននៅការដាំដុះ ការជួញដូរ ការផលិត ការចរាចរ និងការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនខុសច្បាប់នៅប្រទេសកម្ពុជាដោយស្វែងរកអោយឃើញនូវ បណ្តាញផលិត បណ្តាយជួញដូរ ដើម្បីធ្វើការបំផ្លាញចោល ។

- គប្បីមានយន្តការក្នុងការត្រួតពិនិត្យផ្ទៃក្នុងចំពោះមន្ត្រីអនុវត្តនន៍ច្បាប់ ជៀសវាងការឃុបឃិតគ្នាជាមួយក្រុមឧក្រិដ្ឋជនក្នុងការលាក់កំបាំង ការដាំដុះ ការផលិត ការជួញដូរ ការចរាចរ ការចែកចាយនូវគ្រឿងញៀន និងសារធាតុប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទ ។

- ត្រូវពង្រឹង និងពង្រីកបន្ថែមទៀត នូវមន្ត្រីអនុវត្តន៍ច្បាប់អោយមានការយកចិត្តទុកដាក់ខ្ពស់លើករណីគ្រឿងញៀន និងបទល្មើសទាក់ទងនឹងគ្រឿងញៀន និងសារធាតុដែលប៉ះពាល់ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទ ដែលចាំបាច់ត្រូវបំពេញអោយបានគ្រប់គ្រាន់ និងត្រូវមានជញ្ជីងអេឡិចត្រូនិចសម្រាប់ថ្លឹងបរិមាណដែលចាប់បានអោយមានគ្រប់ ខេត្ត-ក្រុង ។

- ត្រូវដាក់អោយដំណើរការនៃគណៈកម្មាធិការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនខេត្ត-ក្រុង ដោយផ្តល់នូវទីតាំង ថវិកា សម្ភារៈបច្ចេកទេស និងធនធានមនុស្សសម្រាប់បំរើការងារលើបញ្ហាគ្រឿងញៀន។

- គប្បីបង្កើត និងដាក់អោយដំណើរការនូវក្រុមការងារផ្សេងៗទៀត ដូចជាក្រុមការងារអប់រំ និងបង្ការការពារប្រើបំពានគ្រឿងញៀន និងក្រុមការងារតាមដានការអនុវត្តច្បាប់គ្រឿងញៀន ។

- គប្បីកំណត់អោយបានច្បាស់លាស់នូវការនាំចូលសារធាតុគីមីផ្សំ ដែលយកមកប្រើប្រាស់ក្នុងវិស័យឧស្សាហកម្ម និងវិស័យវេជ្ជសាស្ត្រជៀសវាងការនាំចូលដោយលើសចំនួនជាហេតុនាំអោយជនខិលខូចមួយចំនួនយកសារធាតុគីមីផ្សំនោះទៅបំលែងជាគ្រឿងញៀន ។
- គប្បីបង្កើតអោយមានមជ្ឈមណ្ឌលព្យាបាល និងស្តារនីតិសម្បទាអ្នកញៀនគ្រឿងញៀនអោយបានយ៉ាងតិច មួយកន្លែងក្នុងមួយខេត្ត ទូទាំងប្រទេស ។
- គប្បីពង្រឹង និងពង្រីកបន្ថែមទៀតនូកិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាមួយសហគមន៍អន្តរជាតិ អង្គការ ក្រៅរដ្ឋាភិបាល សង្គមស៊ីវិល និងប្រទេសជាច្រើនទៀត ដើម្បីដោះស្រាយនូវវិបត្តិគ្រឿងញៀននៅកម្ពុជា និងនៅលើសកលលោក ។

ឯកសារយោង

- រដ្ឋធម្មនុញ ១៩៩៣
- អនុសញ្ញាទោលស្តីពីគ្រឿងញៀនឆ្នាំ១៩៦១ ដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយពិធីសារ ឆ្នាំ១៩៧២
- អនុសញ្ញារបស់អង្គការសហប្រជាជាតិប្រឆាំងនឹងការចរាចរខុសច្បាប់នូវ គ្រឿងញៀន និងសារធាតុដែលធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ប្រព័ន្ធសរសៃប្រសាទឆ្នាំ១៩៨៨
- ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាលឆ្នាំ១៩៩២
- ច្បាប់ស្តីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនឆ្នាំ២០១២
- ឯកសារបណ្តុះបណ្តាលសម្រាប់មន្ត្រីអនុវត្តច្បាប់ ស្តីពីយុទ្ធសាស្ត្រប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពក្នុងការកាត់បន្ថយគ្រោះថ្នាក់ក្នុងចំណោមអ្នកប្រើបំពានគ្រឿងញៀន
- បញ្ហាគ្រឿងញៀន និងគោលនយោបាយត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនរបស់រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា (សិក្ខាសាលាស្តីពី ការដកស្រង់បទពិសោធន៍ពីករណីបង្ក្រាបមន្ទីពីសោធន៍លួចលាក់ផលិតគ្រឿងញៀនសំយោគនៅខេត្តកំពង់ស្ពឺ ឆ្នាំ ២០០៨)

ឧបសម្ព័ន

ប្រកាសបង្កើតមជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានគ្រឿងញៀន

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន

លេខ ៖ ០០១/០៦ អ.ជ.ប.គ.ញ

ប្រកាស

ស្តីពី

ការបង្កើត "មជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានគ្រឿងញៀន"

របស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន នៃអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន

- បានឃើញរដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យ លេខ នស/រកត/១១៩៨/៧២ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ស្តីពីការតែងតាំង រាជរដ្ឋាភិបាល នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានឃើញព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសអោយប្រើច្បាប់ ស្តីពីការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅ នៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានឃើញព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩៩៥/៦៥ ចុះថ្ងៃទី ០៧ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩៥ ស្តីពីការបង្កើតអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន
- បានឃើញអនុក្រឹត្យលេខ ៧១ អន/កបក ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៩៧ ស្តីពីការរៀបចំ និង ការប្រព្រឹត្តទៅ របស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន
- តាមសំណើរបស់អគ្គលេខាធិការ នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន

សំ រេ ច

១. បទបញ្ញត្តិទូទៅ

ប្រការ១៖ ត្រូវបានបង្កើតអង្គភាពព័ត៌មានគ្រឿងញៀនមួយ ដែលមានឈ្មោះថា "មជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានគ្រឿងញៀន" ដោយដាក់អោយស្ថិតនៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធ អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន ហើយទទួលការដឹកនាំផ្ទាល់របស់អគ្គលេខាធិការ ។

Tel: 023 721640, Fax: 023 721023, 023 721004

២. តួនាទី ភារកិច្ច និង រចនាសម្ព័ន្ធ

ប្រការ២: មជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន មានតួនាទីដ៏សំខាន់ក្នុងការប្រមូលពត៌មានគ្រឿងញៀនទាំងឡាយពាក់ព័ន្ធនឹងការដាំដុះ ការផលិត ការជួញដូរ ផ្លូវចរាចរ ការចែកចាយ និងការប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនដោយបំពាន ដោយសហការ និង សំរបសំរួលជាមួយអង្គភាពស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធទាំងក្នុង និងក្រៅប្រទេស ដើម្បីរៀបចំប្រព័ន្ធពត៌មានគ្រឿងញៀនមួយមានលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រ និងអាចធ្វើជាមូលដ្ឋានបាន ក្នុងការវាយតំលៃសភាពការណ៍គ្រឿងញៀន។ នៅក្នុងតួនាទីនេះ មជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀនមានមុខងារសំខាន់១ដូចតទៅ:

១. រៀបចំជូនអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន នៃអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន នូវសេវាពត៌មានគ្រឿងញៀនមួយសមស្រប ដើម្បីកសាងមូលដ្ឋានទិន្នន័យគ្រឿងញៀនថ្នាក់ជាតិមួយនៅកម្ពុជា។

២. វិវាំងនូវការអភិវឌ្ឍន៍បច្ចេកវិទ្យាពត៌មានវិទ្យា សំដៅលើកកំពស់ប្រសិទ្ធិភាពនៃការប្រមូល ចងក្រង រក្សាទុក និង ចែកចាយទិន្នន័យពត៌មានគ្រឿងញៀន អោយមានប្រសិទ្ធិភាព ។

៣. អនុវត្ត និងសំរបសំរួលជាមួយបណ្តាអង្គភាពពាក់ព័ន្ធ អង្គការជាតិ តំបន់ អន្តរជាតិនានា ក្នុងការជំរុញវិស័យគ្រប់គ្រង ប្រមូល និង វិភាគទិន្នន័យគ្រឿងញៀន ។

ប្រការ៣: នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃតួនាទី និង មុខងាររបស់ខ្លួន មជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន ត្រូវមានភារកិច្ចដូចតទៅ:

១. ធ្វើជាមជ្ឈមណ្ឌលក្នុងការប្រមូល ចងក្រង វិភាគ និង រក្សាទុកនូវពត៌មានគ្រឿងញៀនគ្រប់ប្រភេទសំដៅជំរុញអោយកម្ពុជាមានទិន្នន័យគ្រប់គ្រាន់អំពីបញ្ហាគ្រឿងញៀន។

២. ជំរុញ លើកកំពស់ការអនុវត្តការប្រមូលទិន្នន័យពត៌មាន ដោយប្រើប្រាស់បច្ចេកទេសពត៌មានវិទ្យាអោយបានដល់គ្រប់អង្គភាពពាក់ព័ន្ធ សំដៅធ្វើអោយទិន្នន័យដែលទទួលបានមានលក្ខណៈវិទ្យាសាស្ត្រ និង ទាន់ពេលវេលា។

៣. ជួយអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន ក្នុងការវាយតំលៃសភាពការណ៍គ្រឿងញៀនក្នុង និង ក្រៅប្រទេស។

៤. រៀបចំជូនអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន ក្នុងការចេញផ្សាយនូវពត៌មានគ្រឿងញៀននានា ដែលទទួលបាន តាមបញ្ជារបស់អគ្គលេខាធិការ នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន។

៥. គ្រប់គ្រងបច្ចេកទេសលើការដាក់អោយប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធបញ្ចូន និង ផ្ញើសារតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក របស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន ។

៦. សហការជាមួយអ្នកជំនាញការ និង អង្គភាពពាក់ព័ន្ធនានាក្នុងការធ្វើអង្កេតទិន្នន័យអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន និង រៀបចំនីតិវិធី ប្រមូល វិភាគ ចងក្រង និង រក្សាទុកទិន្នន័យពត៌មានគ្រឿងញៀន ។

ប្រការ៤: មជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន មានថ្នាក់ស្មើការិយាល័យ និងមានរចនាសម្ព័ន្ធដូចតទៅ:

១. ផ្នែករដ្ឋបាល និងទិន្នន័យ

២. ផ្នែកសេវាបច្ចេកទេសពត៌មានវិទ្យា

៣. ផ្នែកអង្កេត និង ធ្វើស្ថិតិបទល្មើសគ្រឿងញៀន

អង្គការលេខរបស់មជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន មានចែងក្នុងឧបសម្ព័ន្ធនៃប្រកាសនេះ ។

ប្រការ៥: មជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន ត្រូវបានដឹកនាំ និង គ្រប់គ្រងដោយប្រធានមួយរូប និងអនុប្រធានចំនួនពីររូបជា ជំនួយការ ។

៣. អំពីផ្នែក

ប្រការ៦: ផ្នែករដ្ឋបាល និងទិន្នន័យ មានភារកិច្ចដូចតទៅ:

- សំរបសំរួលផ្នែករដ្ឋបាលរាល់សកម្មភាពរបស់មជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន
- គ្រប់គ្រង និង ចរាចរឯកសាររដ្ឋបាលផ្សេងៗរបស់មជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន
- ធានាប្រសិទ្ធិភាព និង សុវត្ថិភាពរដ្ឋបាលរបស់មជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន
- បញ្ចូលទិន្នន័យពត៌មានគ្រឿងញៀនដែលទទួលបានពីផ្នែកផ្សេងៗ និងពីអង្គភាពនានា
- សរុប ធ្វើរបាយការណ៍ការងារ និង សកម្មភាពផ្សេងៗរបស់មជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន
- បោះពុម្ពផ្សាយព្រឹត្តិប័ត្រ និង ពត៌មានគ្រឿងញៀននានា
- គ្រប់គ្រងចលនទ្រព្យ អចលនទ្រព្យ សម្ភារៈ និងធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ ក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន
- លើក និង អនុវត្តគំរោងថវិកាប្រចាំឆ្នាំរបស់មជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន
- រៀបចំកិច្ចប្រជុំនានានៅក្នុងមជ្ឈមណ្ឌលពត៌មានគ្រឿងញៀន

- ទំនាក់ទំនងជាប្រចាំជាមួយមន្ត្រីទំនាក់ទំនងក្នុងខេត្ត-ក្រុងនានា
- ទទួលអនុវត្តភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតដែលប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលប្រគល់អោយ ។

ផ្នែកត្រូវបានដឹកនាំដោយប្រធានផ្នែកមួយរូប និង មានអនុប្រធានផ្នែកចំនួនពីររូប ជាជំនួយការ ។

ប្រការ៧: ផ្នែកសេវាបច្ចេកទេសព័ត៌មានវិទ្យាមានភារកិច្ចដូចតទៅ:

- រៀបចំបង្កើតអោយមានកម្មវិធីផ្តល់ រក្សាទុក និង បញ្ជូនព័ត៌មានមួយដែលមានប្រសិទ្ធិភាព ដោយប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាកុំព្យូទ័រ និង សារតាមប្រព័ន្ធអេឡិចត្រូនិក ។
- រៀបចំអោយមានបណ្តាញផ្តល់ព័ត៌មាន និង បញ្ជូនព័ត៌មានអោយបានទៅដល់គ្រប់ខេត្ត-ក្រុងទាំងអស់
- ធ្វើសំណើពាក់ព័ន្ធនិងការរៀបចំការប្រជុំជាមួយអ្នកជំនាញការព័ត៌មានវិទ្យានានា និង ធ្វើការអភិវឌ្ឍន៍ព័ត៌មានវិទ្យាគ្រឿងញៀន អោយសមស្របតាមតម្រូវការរបស់អគ្គលេខាធិការដ្ឋាន ។
- គ្រប់គ្រងសេវាកម្មព័ត៌មានវិទ្យា និង ជួយអង្គភាពនានាក្នុងការបណ្តុះបណ្តាលពីបច្ចេកទេសកុំព្យូទ័រ និងកម្មវិធីបញ្ចូលទិន្នន័យនានា ។
- រៀបចំ និង ផ្សព្វផ្សាយជំរុញអោយប្រើប្រាស់ទំរង់បែបបទព័ត៌មានគ្រឿងញៀនតែមួយដល់គ្រប់អង្គភាពពាក់ព័ន្ធ និង គ្រប់ខេត្តក្រុង ។
- ទទួលអនុវត្តភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតដែលប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលប្រគល់អោយ ។

ផ្នែកនេះត្រូវបានដឹកនាំដោយប្រធានផ្នែកមួយរូប និង មានអនុប្រធានផ្នែកចំនួនពីររូប ជាជំនួយការ ។

ប្រការ៨: ផ្នែកអង្កេត និង ធ្វើស្ថិតិបទល្មើសគ្រឿងញៀន មានភារកិច្ចដូចតទៅ:

- ចាត់ចែងអោយមានការប្រមូលព័ត៌មានគ្រឿងញៀនគ្រប់ប្រភេទ រួមមានដូចជា:ព័ត៌មានអំពីអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀនតាមប្រភេទ ព័ត៌មានអំពីការផលិត ការជួញដូរ ការប្រើប្រាស់ ការដឹកជញ្ជូនគ្រឿងញៀន និងសំភារ:បរិក្ខារផលិតគ្រឿងញៀន ។
- រៀបចំការសិក្សាស្រាវជ្រាវពីវិធីសាស្ត្រដើម្បីធ្វើការប្រមូលព័ត៌មាន និង វិភាគព័ត៌មានអោយមានប្រសិទ្ធិភាព ។
- ដំណើរការស្ទាបស្ទង់ចំនួនអ្នកញៀនដោយសហការជាមួយបណ្តាអង្គភាព ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធ អង្គការជាតិ និងអន្តរជាតិនានា ។
- សំរបសំរួលជំរុញអោយមានការបញ្ជូនព័ត៌មានគ្រឿងញៀន ផ្តល់យោបល់ក្នុងការវិភាគទិន្នន័យគ្រឿងញៀន និង ផ្តល់តឹកតាងនានាក្នុងការវាយតំលៃសភាពការណ៍គ្រឿងញៀន ពីបណ្តាអង្គភាពផ្សេងៗអោយបានជាប់ជាប្រចាំ ។

- ទទួលអនុវត្តភារកិច្ចផ្សេងៗទៀតដែលប្រធានមជ្ឈមណ្ឌលប្រគល់អោយ ។

ផ្នែកនេះត្រូវបានដឹកនាំដោយប្រធានផ្នែកមួយរូប និង មានអនុប្រធានផ្នែកចំនួនពីររូប ជាជំនួយការ ។

៤. អំពីការសំរបសំរួលការងារ

ប្រការ៩: មជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានគ្រឿងញៀន ត្រូវសហការជាមួយក្រុមការងារប្រមូលទិន្នន័យរបស់លេខាធិការដ្ឋានត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនខេត្ត-ក្រុង ហើយផ្នែកនីមួយៗក្នុងមជ្ឈមណ្ឌល ត្រូវសហការគ្នាធ្វើការអភិវឌ្ឍន៍សមត្ថភាពផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីអោយសំរេចបានតាមតួនាទី និង ភារកិច្ចដែលអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន ប្រគល់ជូន ។

៥. អវសានបញ្ញត្តិ

ប្រការ១០: បទបញ្ញត្តិទាំងឡាយណាដែលផ្ទុយនឹងស្មារតីនៃប្រកាសនេះ ត្រូវទុកជានិរាករណ៍ ។

ប្រការ១១: អគ្គលេខាធិការ នៃអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀននិងប្រធានអង្គភាពក្រោមឱវាទអគ្គលេខាធិការដ្ឋាន អាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន ត្រូវអនុវត្តតាមប្រកាសនេះ តាមភារកិច្ចរៀងៗខ្លួន ចាប់ពីថ្ងៃចុះហត្ថលេខានេះ តទៅ ។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ៣០ ខែ[illegible] ឆ្នាំ ២០០៤

ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី

និងជាប្រធានអាជ្ញាធរជាតិប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រឿងញៀន

ចម្លងជូន

- ខុទ្ទកាល័យសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី
- គ្រប់ក្រសួងសមាជិក អ.ជ.ប.គ.ញ
- គណៈកម្មការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀនខេត្ត-ក្រុង
- ដូចប្រការ១១
- ឯកសារ-កាលប្បវត្តិ

ច្បាប់ស្ដីពីការត្រួតពិនិត្យគ្រឿងញៀន

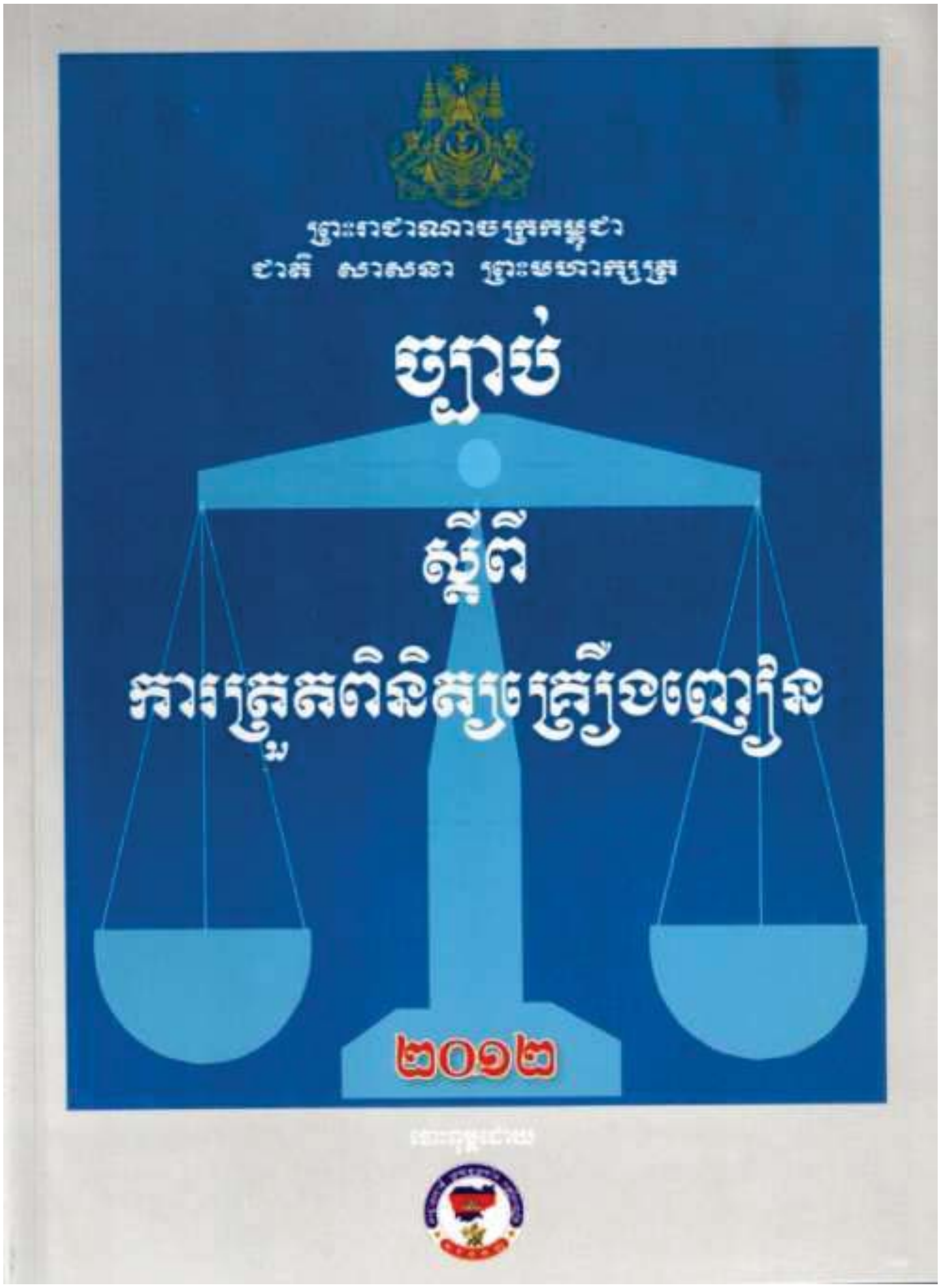

ទំរង់នៃគ្រឿងញៀន

អាភៀន

ម័រហ្វីន

ហេរ៉ូអ៊ីន

កូកាអ៊ីន | កញ្ឆា | ស្មៅអេហ្វេដ្រា

តំបន់ធំៗដែលផលិតគ្រឿងញៀនក្នុងពិភពលោក

តំបន់អឌ្ឍចន្ទមាស: អ៊ីរ៉ង់ អាហ្គានីស្ថាន ប៉ាគីស្ថាន

- តំបន់ត្រីកោណមាស: ថៃ មីយ៉ាន់ម៉ា និង ឡាវ

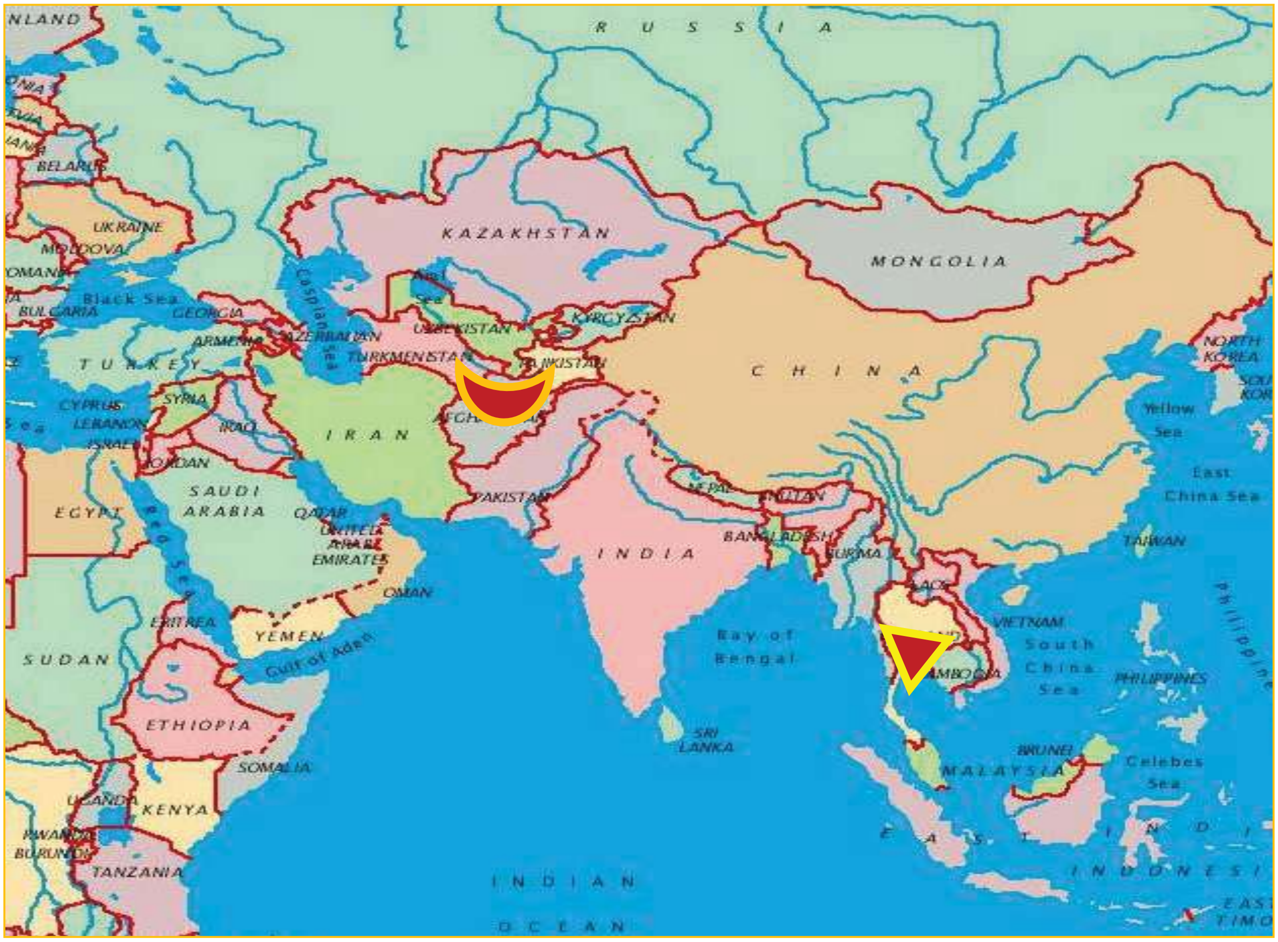

សម្ភារៈសឹកដែលរឹបអូសពីក្រុមឧក្រិដ្ឋជន

Narcosub 'Drug Submarine' seized in Colombia

ផ្លូវចរាចរគ្រឿងញៀនចូលមកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

- តំបន់ត្រីកោណមាស: ថៃ មីយ៉ាន់ម៉ា និង ឡាវ

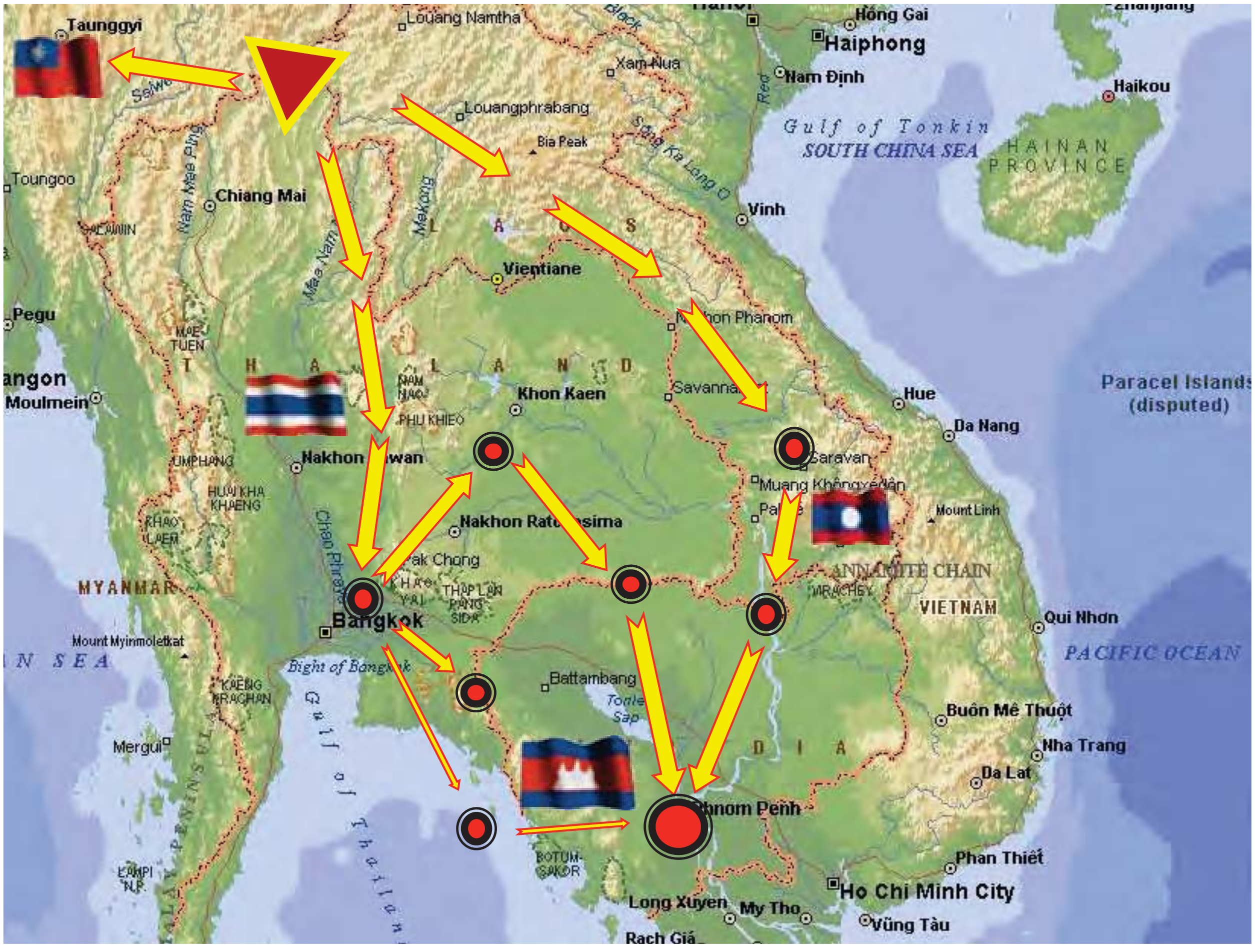

ល្បិចកលលាក់គ្រឿងញៀន

រចនាសម្ព័ន្ធមជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានគ្រឿងញៀន

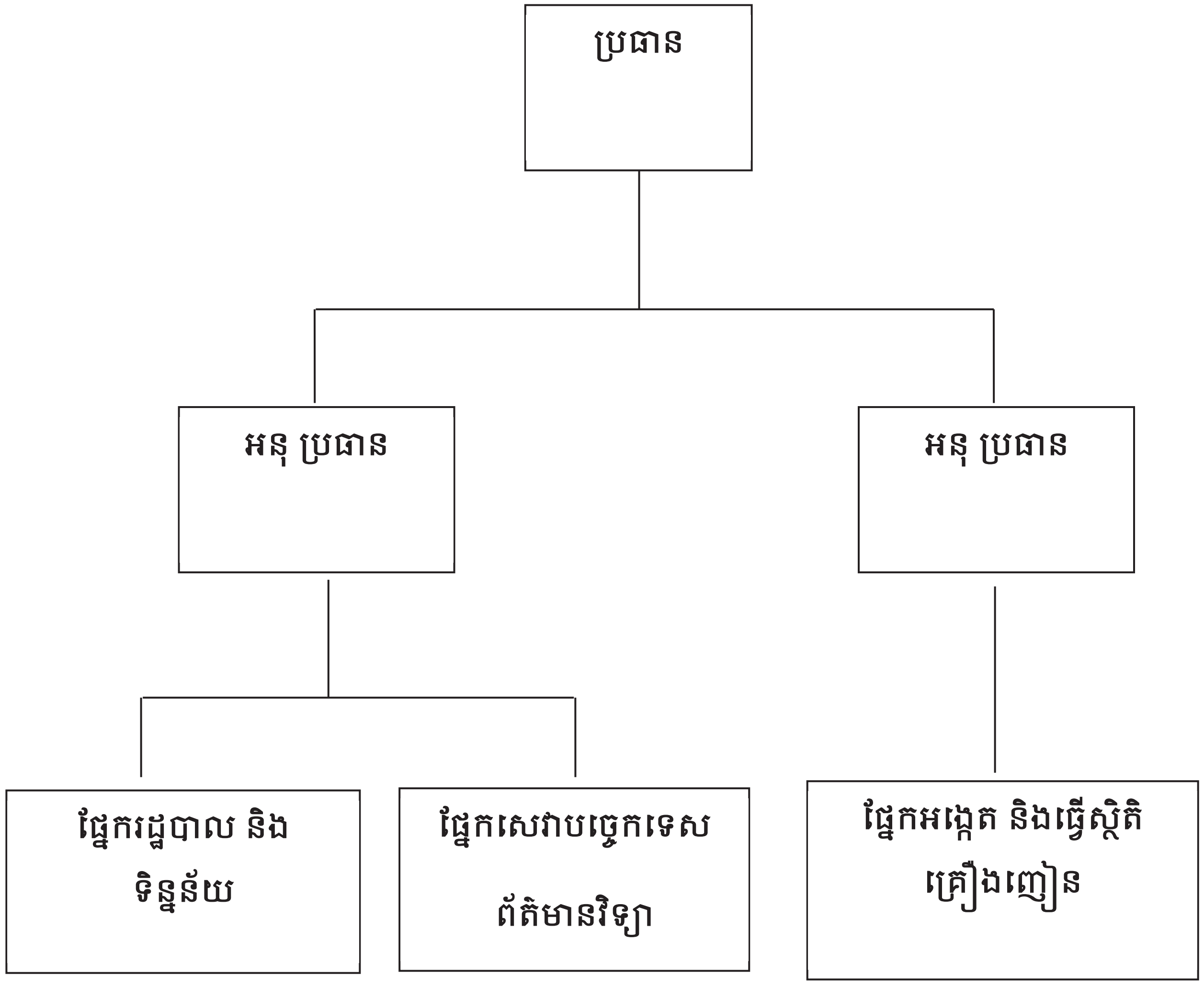

ការិយាល័យទំនាក់ទំនងព្រំដែន (Border Liaison Office)
ដែលហៅកាត់ថា BLO
ដែលមានព្រំប្រទល់ជាប់ ប្រទេស វៀតណាម ថៃ និង ឡាវ

ករណីសមត្ថកិច្ច ការិយាល័យទំនាក់ទំនងព្រំដែន ខេត្តស្ទឹងត្រែង បង្រ្កាបការរត់ពន្ធគ្រឿងញៀន នៅថ្ងៃនៅថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា ឆ្នាំ ២០០៨

មេតំហ្វេតាមីន ១៧.៣៤៩គ្រាប់

ករណីការបង្ក្រាបការរត់ពន្ធគ្រឿងញៀនមកក្នុងប្រទេសកម្ពុជា
កំពង់សោម លេខ ៣៧២ ចាប់ថ្ងៃ ១៥ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១២
នៅកំពង់ផែស្វយ័ត

ការបង្ក្រាបករណីដឹកជញ្ជូន នូវសារធាតុញៀនឆ្លងដែនខុសច្បាប់ តាមព្រលានយន្តហោះអន្តរជាតិភ្នំពេញថ្ងៃទី១២-០២-២០១៤

ឧបករណ៍ខ្នាតធំពិនិត្យគ្រឿងញៀនគ្រប់ប្រភេទ

ឧបករណ៍ពិនិត្យអ្នកប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន

(តាមទឹកនោម)

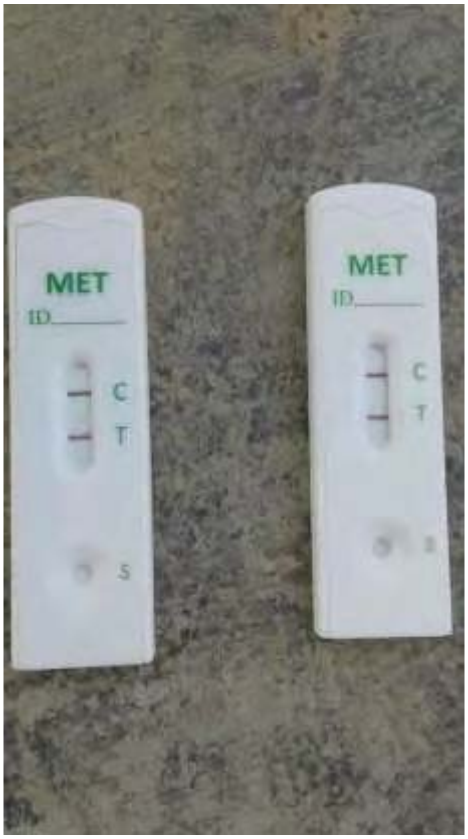

ឧបករណ៍ប្រើប្រាស់គ្រឿងញៀន

ការប្រើបំពានគ្រឿងញៀនតាមទំរង់គ្រប់រូបភាព